



2023

Raport Roczny Banku
Handlowego
w Warszawie S.A.

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. euro***	
	2023	2022	2023	2022
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	4 399 600	3 331 273	971 557	710 550
Przychody z tytułu opłat i prowizji	668 575	662 481	147 640	141 305
Zysk brutto	2 858 626	2 016 795	631 266	430 176
Zysk netto	2 255 190	1 569 310	498 010	334 729
Całkowite dochody	2 944 353	1 315 099	650 197	280 507
Zmiana stanu środków pieniężnych	570 538	(5 895 548)	125 991	(1 257 502)
Aktywa razem	73 483 969	69 892 966	16 900 637	14 902 869
Zobowiązania wobec banków	3 375 687	4 794 671	776 377	1 022 340
Zobowiązania wobec klientów	55 162 586	50 667 780	12 686 887	10 803 595
Kapitał własny	9 668 020	7 899 604	2 223 556	1 684 386
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	120 202	111 439
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	73,99	60,46	17,02	12,89
Łączny współczynnik wypłacalności (w %)*	23,2	18,6	23,2	18,6
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	17,26	12,01	3,81	2,56
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	17,26	12,01	4,53	2,56
Wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/euro)**	9,00	5,47	1,92	1,17

*Dodatkowe informacje dotyczące kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego zawarte są w Nocie nr 3, w sekcji „Adekwatność kapitałowa” oraz „Informacji w zakresie adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku” podlegającej publikacji na stronie internetowej Banku będącej przedmiotem oceny zgodności ujawnień z wymogami w zakresie ujawniania informacji przez instytucje.

**Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2022 rok. Dodatkowe informacje dotyczące wypłaty dywidendy znajdują się w Nocie 34.

***Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2023 roku – 4,3480 zł (na dzień 31 grudnia 2022 roku: 4,6899 zł); pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca 2023 roku – 4,5284 zł (2022 roku 4,6883 zł).



Roczne Jednostkowe
Sprawozdanie Finansowe Banku
Handlowego
w Warszawie S.A. za rok obrotowy
kończący się 31 grudnia 2023 r.

SPIS TREŚCI

Rachunek zysków i strat

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające

1. Informacje ogólne o Banku
2. Znaczące zasady rachunkowości
3. Zarządzanie ryzykiem
4. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności
5. Wynik z tytułu odsetek
6. Wynik z tytułu opłat i prowizji
7. Przychody z tytułu dywidend
8. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji
9. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń
10. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych
11. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu
12. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych
13. Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe
14. Podatek dochodowy
15. Zysk przypadający na jedną akcję
16. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach
17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty
18. Należności od banków
19. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
20. Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody
21. Udziały w jednostkach zależnych oraz inwestycje kapitałowe i pozostałe
22. Należności od klientów
23. Rzeczowe aktywa trwałe
24. Wartości niematerialne
25. Test utraty wartości dla wartości firmy
26. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
27. Inne aktywa
28. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

- 29. Zobowiązania wobec banków
- 30. Zobowiązania wobec klientów
- 31. Rezerwy
- 32. Inne zobowiązania
- 33. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów wymagalności/zapadalności
- 34. Kapitały
- 35. Transakcje repo oraz reverse repo
- 36. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych
- 37. Rachunkowość zabezpieczeń
- 38. Wartość godziwa
- 39. Wynik z tytułu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu
- 40. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne
- 41. Aktywa stanowiące zabezpieczenie
- 42. Działalność powiernicza
- 43. Leasing
- 44. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym
- 45. Jednostki powiązane
- 46. Świadczenia na rzecz pracowników
- 47. Reforma WIRON
- 48. Wpływ wojny w Ukrainie
- 49. Zdarzenia po dacie bilansowej

Rachunek zysków i strat

	Za okres	2023	2022
<i>w tys. zł</i>	Nota		
Przychody z tytułu odsetek	5	4 297 083	3 186 032
Przychody o podobnym charakterze	5	102 517	145 241
Koszty odsetek i koszty o podobnym charakterze	5	(1 128 392)	(594 551)
Wynik z tytułu odsetek	5	3 271 208	2 736 722
Przychody z tytułu opłat i prowizji	6	668 575	662 481
Koszty z tytułu opłat i prowizji	6	(106 801)	(100 185)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	6	561 774	562 296
Przychody z tytułu dywidend	7	15 026	36 974
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	8	796 460	643 798
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	39	(147 758)	(323 054)
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		35 351	10 929
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	9	(10 067)	(1 814)
Pozostałe przychody operacyjne	10	26 076	24 367
Pozostałe koszty operacyjne	10	(43 242)	(39 676)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	10	(17 166)	(15 309)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	11	(1 326 659)	(1 215 931)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	12	(111 035)	(102 557)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów		(123)	2 772
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	13	(18 130)	(105 007)
Podatek od niektórych instytucji finansowych		(190 255)	(213 024)
Zysk brutto		2 858 626	2 016 795
Podatek dochodowy	14	(603 436)	(447 485)
Zysk netto		2 255 190	1 569 310
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	15	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	15	17,26	12,01
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	15	17,26	12,01

Informacja dodatkowa zamieszczona na kolejnych stronach stanowi integralną część rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres	2023	2022
<i>w tys. zł</i>	<i>Nota</i>		
Zysk netto		2 255 190	1 569 310
Pozostałe całkowite dochody, które są lub mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:		701 934	(261 510)
Aktualizacja wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	16	582 250	(523 184)
(Zyski)/Straty przeniesione do rachunku zysków i strat po zaprzestaniu ujmowania aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	16	119 684	261 674
Pozostałe całkowite dochody, które nie mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:		(12 771)	7 299
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	16	(12 771)	7 299
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		689 163	(254 211)
Całkowite dochody ogółem		2 944 353	1 315 099

Informacja dodatkowa zamieszczona na kolejnych stronach stanowi integralną część rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Stan na dzień	31.12.2023	31.12.2022	01.01.2022
<i>w tys. zł</i>	<i>Nota</i>		<i>przekształcony</i>	<i>przekształcony</i>
AKTYWA				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	1 241 724	671 189	6 566 834
Należności od banków	18	15 371 552	968 748	927 572
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	19	4 880 332	7 029 163	9 876 922
aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	41	-	60 988	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające		6 731	623	119 290
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, w tym:	20	29 560 292	37 180 808	20 590 284
aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	41	697 771	697 698	748 763
Udziały w jednostkach zależnych	21	91 639	91 775	91 942
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	141 495	106 144	97 026
Należności od klientów	22	20 054 454	21 620 507	21 187 157
Rzeczowe aktywa trwałe	23	508 403	455 418	450 599
Wartości niematerialne	24	1 285 314	1 263 863	1 241 499
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego			-	54 721
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	115 401	287 368	263 605
Inne aktywa	27	217 366	217 360	207 987
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	28	9 266	-	6 163
Aktywa razem		73 483 969	69 892 966	61 681 601
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	29	3 375 687	4 794 671	3 383 236
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	3 522 203	4 896 099	6 586 932
Pochodne instrumenty zabezpieczające		92 869	6 917	-
Zobowiązania wobec klientów	30	55 162 586	50 667 780	43 495 543
Rezerwy	31	111 011	111 885	141 714
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		457 871	245 173	-
Inne zobowiązania	32	1 093 722	1 270 837	758 136
Zobowiązania razem		63 815 949	61 993 362	54 365 561
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał zakładowy	34	522 638	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	34	2 944 585	2 944 585	2 944 585
Kapitał z aktualizacji wyceny	34	128 406	(573 528)	(312 018)
Pozostałe kapitały rezerwowe	34	3 191 946	2 811 344	2 802 781
Zyski zatrzymane		2 880 445	2 194 565	1 358 054
Kapitał własny razem		9 668 020	7 899 604	7 316 040
Zobowiązania i kapitał własny razem		73 483 969	69 892 966	61 681 601

Informacja dodatkowa zamieszczona na kolejnych stronach stanowi integralną część rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2023 roku	522 638	2 944 585	(573 528)	2 811 344	2 194 565	7 899 604
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	701 934	(12 771)	2 255 190	2 944 353
Zysk netto	-	-	-	-	2 255 190	2 255 190
Pozostałe całkowite dochody	-	-	701 934	(12 771)	-	689 163
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	701 934	-	-	701 934
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(12 771)	-	(12 771)
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(1 175 937)	(1 175 937)
Transfer na kapitały	-	-	-	393 373	(393 373)	-
Stan na 31 grudnia 2023 roku	522 638	2 944 585	128 406	3 191 946	2 880 445	9 668 020

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2022 roku	522 638	2 944 585	(312 018)	2 802 781	1 358 054	7 316 040
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	(261 510)	7 299	1 569 310	1 315 099
Zysk netto	-	-	-	-	1 569 310	1 569 310
Pozostałe całkowite dochody	-	-	(261 510)	7 299	-	(254 211)
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	(261 510)	-	-	(261 510)
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	7 299	-	7 299
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(714 708)	(714 708)
Efekt przekształceń wewnątrzgrupowych	-	-	-	-	(16 827)	(16 827)
Transfer na kapitały	-	-	-	1 264	(1 264)	-
Stan na 31 grudnia 2022 roku	522 638	2 944 585	(573 528)	2 811 344	2 194 565	7 899 604

Informacja dodatkowa zamieszczona na kolejnych stronach stanowi integralną część rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Za okres	2023	2022
	Nota		
<i>w tys. zł</i>			
A. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
I. Zysk netto		2 255 190	1 569 310
II. Korekty		(3 108 749)	(9 086 951)
Bieżący i odroczony podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym	14	603 436	447 485
Amortyzacja	12	111 035	102 557
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych	13	27 502	94 128
Wynik z tytułu rezerw, w tym na zobowiązania warunkowe		9 075	28 783
Wynik z tytułu odsetek	5	(3 271 208)	(2 736 722)
Przychody z tytułu dywidend	7	(15 026)	(36 974)
Wynik ze sprzedaży aktywów trwałych		123	(2 772)
Wynik z tytułu niezrealizowanych różnic kursowych		(534 225)	19 718
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(35 351)	(10 929)
Inne korekty		35 859	12 345
Zmiana stanu należności od banków	18	(14 344 246)	(25 680)
Zmiana stanu należności od klientów	22	1 531 878	(450 134)
Zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	9 082 491	(16 769 855)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	19	2 127 253	2 868 953
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	37	(6 108)	118 667
Zmiana stanu innych aktywów	27	10 042	(12 305)
Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia		(9 266)	-
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	29	(1 395 011)	1 384 798
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	30	4 459 632	7 109 945
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu	19	(1 373 896)	(1 690 833)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	37	85 952	6 917
Zmiana stanu innych zobowiązań	32	(208 690)	454 957
Odsetki otrzymane		3 772 559	3 070 391
Odsetki zapłacone		(1 117 196)	(505 628)
Podatek dochodowy zapłacony		(380 426)	(107 778)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 421 378	(5 060 656)
B. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
Wpływy		15 560	55 282
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	23	528	6 821
Zbycie udziałów kapitałowych	21	-	2 058
Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia		-	9 783
Dywidendy otrzymane		15 020	36 620
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		12	-
Wydatki		(209 575)	(145 177)
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	23	(121 129)	(59 840)
Nabycie wartości niematerialnych	24	(88 446)	(85 090)
Nabycie udziałów kapitałowych		-	(247)
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(194 015)	(89 895)
C. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
Wpływy		-	-
Wydatki		(1 187 801)	(726 286)
Dywidendy wypłacone		(1 175 937)	(714 708)
Wydatki z tytułu opłat leasingowych		(11 864)	(11 578)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(1 187 801)	(726 286)
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		530 976	(18 711)
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		570 538	(5 895 548)
F. Środki pieniężne na początek okresu		671 335	6 566 883
G. Środki pieniężne na koniec okresu		1 241 873	671 335

Informacja dodatkowa zamieszczona na kolejnych stronach stanowi integralną część rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające

1. Informacje ogólne o Banku

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16(00-923). Bank został powołany aktem założycielskim z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy, pod numerem KRS: 0000001538. Bank działa w formie Spółki akcyjnej. W okresie sprawozdawczym nazwa podmiotu nie uległa zmianie.

Bankowi nadano statystyczny numer identyfikacyjny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Bank jest członkiem Citigroup Inc. będącym jednostką dominującą najwyższego szczebla. Na dzień 31 grudnia 2023 roku jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Europe PLC z siedzibą w Irlandii.

Do dnia 15 listopada 2023 roku jednostką dominującą dla Banku był Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA.

W dniu 15 listopada 2023 roku nastąpiła zmiana w akcjonariacie Banku w wyniku przeniesienia przez Citibank Overseas Investment Corporation 97.994.700 akcji Banku, stanowiących 75% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku i 75% ogólnej liczby akcji w kapitale zakładowym Banku, na rzecz Citibank Europe PLC. Zmiana większościowego akcjonariusza Banku została przeprowadzona wewnątrz grupy Citi, aby wypełnić ustawowy obowiązek posiadania przez banki krajowe, należące do grupy z państwa trzeciego, tj. spoza Unii Europejskiej, w przypadku Banku – Stanów Zjednoczonych, pośredniej unijnej jednostki dominującej z siedzibą na terenie Unii Europejskiej.

Transakcja wynika z obowiązków określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/878 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2013/36/UE w odniesieniu do podmiotów zwolnionych, finansowych spółek holdingowych, finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej, wynagrodzeń, środków i uprawnień nadzorczych oraz środków ochrony kapitału (tzw. Dyrektywa CRD V) i w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Bank działa na podstawie obowiązujących przepisów oraz Statutu Banku.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych dla osób fizycznych i prawnych, zaś za pośrednictwem Departamentu Maklerskiego świadczy usługi maklerskie dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF EU”), a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tj. Dz.U. z 2023r. poz. 120 z późn. zm.) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub ubiegających się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego Zarząd Banku nie stwierdza istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenie dla możliwości kontynuacji działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Bank dotychczasowej działalności.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 19 marca 2024 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 19 marca 2024 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2023 oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2022.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych i inwestycji kapitałowych (akcje i udziały mniejszościowe) oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Pozostałe składniki aktywów finansowych wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Pozostałe zobowiązania finansowe wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu.

Sporządzenie rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu niniejszego rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego stosowane były przez Bank we wszystkich prezentowanych latach w sposób ciągły.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres dwunastu miesięcy, zakończony 31 grudnia 2023 roku dotyczą:

- oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych (Nota 3),
- wyceny według wartości godziwej instrumentów pochodnych (Nota 19),
- utraty wartości firmy (Nota 25),
- rezerw (w tym z tytułu spraw spornych, Nota 40),
- świadczeń pracowniczych (Nota 48).

Znaczące zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzeniu niniejszego sprawozdania finansowego zaprezentowano w poszczególnych notach do niniejszego sprawozdania finansowego oraz poniżej.

Rachunek zysków i strat	Numer noty zawierającej opis zasad rachunkowości
Wynik z tytułu odsetek	5
Wynik z tytułu opłat i prowizji	6
Przychody z tytułu dywidend	7
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	2.1
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2.1
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2.1
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	37
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	3

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Numer noty zawierającej opis zasad rachunkowości
Należności od banków	2.1
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2.1
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2.1
Udziały w jednostkach zależnych	20
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2.1
Należności od klientów	2.1
Rzeczowe aktywa trwałe	23
Wartości niematerialne	24
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	28
Zobowiązania wobec banków	2.1
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	2.1
Pochodne instrumenty zabezpieczające	37
Zobowiązania wobec klientów	2.1
Rezerwy	31
Inne zobowiązania	32

Standardy i interpretacje zatwierdzone lecz jeszcze nieobowiązujące na dzień 31 grudnia 2023 roku

Standardy i interpretacje zatwierdzone lecz jeszcze nieobowiązujące na dzień 31 grudnia 2023 roku, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Banku to:

- Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” w zakresie prezentacji zobowiązań finansowych w podziale na krótko i długoterminowe, doprecyzowująca kryteria klasyfikacji zobowiązania jako długoterminowe oraz zobowiązań długoterminowych z kowenantami, uszczegóławiająca, że kowenanty, których spełnienie następuje po dniu bilansowym, nie mają wpływu na klasyfikację zobowiązań jako krótko i długoterminowe, obowiązują od 1 stycznia 2024 roku;
- Zmiana do MSSF 16 „Leasing” dotycząca zobowiązań z tytułu leasingu w przypadku sprzedaży oraz leasingu zwrotnego, wydana 22 września 2022 roku, obowiązują od 1 stycznia 2024 roku.

Wyżej wymienione zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

Pozostałe zmiany standardów oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską

- Zmiana do MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych”, dotycząca inwestycji netto w jednostce działającej za granicą”, wydana 15 sierpnia 2023 roku, obowiązują od 1 stycznia 2025 roku.
- Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych” oraz MSSF 7 „Prezentacja i ujawnianie instrumentów finansowych” związane z ujawnianiem informacji na temat uzgodnień dotyczących finansowania dostawców, wydane 25 maja 2023 roku, obowiązują od 1 stycznia 2024 roku.

Wyżej wymienione zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

Standardy obowiązujące od 1 stycznia 2023 roku

- Zmiana do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz Oświadczenia praktycznego 2 „Dokonywanie ocen materialności” w zakresie ujawniania zasad (polityki) rachunkowości, wprowadzająca wymóg ujawniania materialnych zasad rachunkowości zastępujący dotychczasowy wymóg ujawniania istotnych zasad rachunkowości, wydana 12 lutego 2021 roku;
- Zmiana do MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” wprowadzająca definicję wartości szacunkowych, obejmującą również definicję zmiany wartości szacunkowych, zamiast dotychczasowej definicji zmiany wartości szacunkowych, wydana 12 lutego 2021 roku;
- MSSF 17 – Ubezpieczenia – zastępujący MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe i wprowadzający kompleksowe uregulowania w obszarze rachunkowego podejścia do umów ubezpieczeniowych, a w szczególności wynikających z nich zobowiązań, wydana 25 czerwca 2020 roku;
- Zmiana do MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” - pierwsze zastosowanie MSSF 17 i MSSF 9 – informacje porównawcze dotyczące umożliwienia jednostkom wdrażającym MSSF 9 oraz MSSF 17 uproszczenie (wynikające z trudnych do wyjaśnienia wymogów prezentowania danych porównawczych z obu tych standardów łącznie) w ujawnianiu danych porównawczych poprzez uznanie, że standard MSSF 9 był zastosowany do aktywów finansowych wcześniej, wydana 9 grudnia 2021 roku;
- Zmiana do MSR 12 „Podatek dochodowy” zawężająca zwolnienie z ujmowania aktywów i zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego tak, że nie obejmuje ono transakcji, w wyniku których powstają opodatkowane i odliczalne różnice przejściowe w równych kwotach, wydana 7 maja 2021 roku;
- Zmiana do MSR 12 „Podatek dochodowy” wprowadzająca międzynarodową reformę podatkową - modelowe zasady filaru II, określające zakres i kluczowe mechanizmy systemu globalnych minimalnych zasad podatkowych II filaru, który obejmuje zasadę włączenia dochodu i zasadę płatności poniżej opodatkowania zwanych łącznie „zasadami GloBE”, wydana 23 maja 2023 roku.

Wymienione powyżej zmiany nie wpływają istotnie na sprawozdanie finansowe Banku.

Dane porównawcze

W sprawozdaniu finansowym Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 roku Bank dokonał zmiany w sposobie prezentacji środków pieniężnych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Należności od banków służące zaspokajaniu krótkoterminowych zobowiązań, dotychczas prezentowane w pozycji „Należności od banków”, zostały zaprezentowane w pozycji „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” (poprzednia nazwa pozycji „Kasa, operacje z Bankiem Centralnym”).

Zmiany te wynikają z dostosowania prezentacji do stanowiska Komitetu Interpretacyjnego MSSF oraz wymogów MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”.

Wskazane powyżej zmiany zasad rachunkowości spowodowały konieczność przekształcenia danych porównawczych, natomiast nie miały one wpływu na poziom sumy bilansowej.

Wpływ na dane porównawcze jednostkowego sprawozdania sytuacji finansowej przedstawiają poniższe tabele:

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Dane na 31.12.2022 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	Dane na 31.12.2022 po przekształceniu
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych (poprzednia nazwa pozycji „Kasa, operacje z Bankiem Centralnym”)	595 969	75 220	671 189

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Dane na 31.12.2022 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	Dane na 31.12.2022 po przekształceniu
Należności od banków	1 043 968	(75 220)	968 748

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Dane na 01.01.2022 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	Dane na 01.01.2022 po przekształceniu
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych (poprzednia nazwa pozycji „Kasa, operacje z Bankiem Centralnym”)	6 526 743	40 091	6 566 834
Należności od banków	967 663	(40 091)	927 572

Wpływ na dane porównawcze jednostkowego rachunku przepływów pieniężnych przedstawia poniższa tabela:

Rachunek przepływów pieniężnych	Dane na 31.12.2022 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	Dane na 31.12.2022 po przekształceniu
II. Korekty	(9 099 169)	12 219	(9 086 950)
Zmiana stanu należności od banków	(37 898)	12 219	(25 679)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(5 072 874)	12 219	(5 060 655)
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto	(5 907 766)	12 219	(5 895 547)
F. Środki pieniężne na początek okresu	6 566 543	340	6 566 883
G. Środki pieniężne na koniec okresu	658 777	12 559	671 336

Dane porównawcze w dalszej części sprawozdania zostały odpowiednio przekształcone.

Waluty obce

Wartości prezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym prezentowane są w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany, w ramach wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł	31 grudnia 2023	31 grudnia 2022
1 USD	3,9350	4,4018
1 CHF	4,6828	4,7679
1 EUR	4,3480	4,6899

2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe – klasyfikacja i wycena

Klasyfikacja

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Klasyfikacja do powyższych kategorii dokonywana jest w dacie początkowego ujęcia biorąc pod uwagę dwa kryteria:

1) ocenę modelu biznesowego w zakresie zarządzania danym składnikiem aktywów, który decyduje o tym, czy przepływy pieniężne będą pochodzić z uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, ze sprzedaży aktywów finansowych, czy z obu tych źródeł oraz

2) charakterystykę umownych przepływów pieniężnych dla danego składnika aktywów finansowych, którą ocenia się stosując tzw. test SPPI (solely payment of principal and interest), w ramach którego ustala się, czy umowne przepływy pieniężne są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Uznaje się, że test ten jest zdany jeśli ww. przepływy stanowią wynagrodzenie za wartość pieniądza w czasie, ryzyko kredytowe, inne podstawowe rodzaje ryzyka związane z udzielaniem kredytów (np. ryzyko płynności), koszty (np. koszty administracyjne) związane z

utrzymywaniem składnika aktywów finansowych przez określony okres czasu oraz marżę zysku.

Ocena modelu biznesowego

W ramach oceny modelu biznesowego wspomnianego w opisie kategorii aktywów finansowych Bank bierze pod uwagę specyfikę całego portfela, w którym znajduje się dany składnik aktywów. Informacje uwzględniane w ramach tej oceny obejmują:

- specyfikę i cel istnienia danego modelu biznesowego, cel generowania aktywów,
- sposób oceny wyników funkcjonowania danego portfela i wskaźniki jego efektywności, a także raportowanie na odpowiednich szczeblach zarządczych,
- ryzyka właściwe dla danego portfela i jak są zarządzane,
- zdarzenia sprzedaży aktywów finansowych.

Portfel należności od klientów jest zarządzany w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Sprzedaże z tego portfela dotyczą co do zasady należności ze zidentyfikowaną utratą wartości.

W obszarze funkcji skarbowych Banku w odniesieniu do papierów wartościowych istnieje model:

- którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, ponieważ sprzedaż może być realizowana wg aktualnych potrzeb biznesowych, instrumenty mogą również pozostawać w portfelu do terminu zapadalności, oraz
- aktywów przeznaczonych do obrotu.

Składniki aktywów finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat)

Kategoria obejmuje:

1) aktywa, które nie zostały zaklasyfikowane jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie, ani jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz

2) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat, jeśli w ten sposób Bank eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia (określaną czasami jako „niedopasowanie księgowe”), jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad oraz

3) akcje i udziały mniejszościowe

Składnik aktywów zalicza się do tej kategorii w szczególności, gdy jest przeznaczony do obrotu (model aktywów przeznaczonych do obrotu), tzn., jeżeli: został nabyty głównie w celu sprzedaży w bliskim terminie; w momencie początkowego ujęcia stanowi część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków; lub jest instrumentem pochodnym.

Akcje i udziały mniejszościowe, w tym akcje nabyte w ramach działalności maklerskiej wyceniane są w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Akcje i udziały mniejszościowe przedstawione są w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako „Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (należności od banków i należności od klientów)

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są łącznie obydwa warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;
- b) warunki umowy dotyczące składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku, a także lokaty zdeponowane na rynku międzybankowym i transakcje reverse repo.

Aktywa udzielone lub nabyte ze zidentyfikowaną utratą wartości (tzw. POCI – purchased or originated credit impaired)

Aktywa udzielone lub nabyte ze zidentyfikowaną utratą wartości w momencie początkowego ujęcia mogą powstać w sytuacji, gdyby Bank udzielił lub nabył ekspozycje ze zidentyfikowaną utratą wartości w momencie początkowego ujęcia lub dla ekspozycji ze zidentyfikowaną utratą wartości, dla której wystąpiło kryterium wyłączenia z bilansu (istotna modyfikacja). Aktywa POCI Bank ujmuje w wartości godziwej w momencie początkowego ujęcia, a następnie wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem stopy efektywnej skorygowanej o oczekiwane straty kredytowe, natomiast oczekiwane straty kredytowe ujmowane są w odniesieniu do całego okresu życia tych instrumentów (life-time).

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody)

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii tej Bank klasyfikuje wybrane dłużne papiery wartościowe.

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych korekta z tytułu zmiany stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody ujęte są w przepływach z działalności operacyjnej.

Ocena modelu biznesowego

W ramach oceny modelu biznesowego wspomnianego w opisie kategorii aktywów finansowych Bank bierze pod uwagę specyfikę całego portfela, w którym znajduje się dany składnik aktywów. Informacje uwzględniane w ramach tej oceny obejmują:

- specyfikę i cel istnienia danego modelu biznesowego, cel generowania aktywów,
- sposób oceny wyników funkcjonowania danego portfela i wskaźniki jego efektywności, a także raportowanie na odpowiednich szczeblach zarządczych,
- ryzyka właściwe dla danego portfela i jak są zarządzane,
- zdarzenia sprzedaży aktywów finansowych.

Portfel należności od klientów jest zarządzany w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Sprzedaże z tego portfela dotyczą co do zasady należności ze zidentyfikowaną utratą wartości.

W obszarze funkcji skarbowych Banku w odniesieniu do papierów wartościowych istnieje model:

- którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, ponieważ sprzedaż może być realizowana wg aktualnych potrzeb biznesowych, instrumenty mogą również pozostawać w portfelu do terminu zapadalności, oraz
- aktywów przeznaczonych do obrotu.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu)

Kategoria ta obejmuje instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, które nie są ujmowane jako instrumenty zabezpieczające oraz zobowiązania z tytułu tzw. „krótkiej sprzedaży”.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (Zobowiązania wobec banków i zobowiązania wobec klientów)

Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientowskie, a także zobowiązania do odkupu określonych papierów wartościowych w ramach transakcji repo, wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Ujmowanie i wyłączenie z bilansu oraz nieistotne modyfikacje

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody ujmowane się w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Bank odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie uruchomienia środków na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się z jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Bank dokonał przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączone z jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj., kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Bank stosuje następujące kryteria, które traktowane są jako istotne modyfikacje i których wystąpienie skutkuje wyłączeniem składnika aktywów finansowych z bilansu i koniecznością jego ponownego ujęcia zgodnie z właściwą klasyfikacją:

- wprowadzenie do umowy kredytu postanowień skutkujących brakiem zdania testu charakterystyk przepływów pieniężnych,
- zmiana dłużnika,

- przewalutowanie,
- zmianę formy prawnej/rodzaju instrumentu finansowego,
- podwyższenie zaangażowania o co najmniej 10% niespłaconego kapitału,
- wydłużenie kredytu harmonogramowego o min. 1 rok, a kredytu hipotecznego min. 4 lata,
- odnowienie/wydłużenie kredytu nie harmonogramowego o min. 1 rok poprzedzone decyzją kredytową.

Na moment wyłączenia składnika aktywów z bilansu, niezamortyzowana część prowizji ujmowana jest w całości w przychodzie odsetkowym. Nowo pobrana prowizja rozliczana jest w czasie metodą efektywnej stopy procentowej.

Jeśli następuje zmiana przepływów pieniężnych, która nie skutkuje wyłączeniem składnika aktywów finansowych z bilansu dla aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie i posiadających harmonogram spłaty (nieistotna modyfikacja), wynikająca z aneksu do umowy, Bank dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w rachunku zysków i strat. Wartość bilansową brutto takiego składnika aktywów finansowych oblicza się jako wartość bieżącą renegocjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe). Wszelkie poniesione koszty i opłaty związane z modyfikacją korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji, natomiast wyłączone są z ksiąg w dacie rozliczenia.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Bank wycenia aktywa finansowe:

- W wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów. Dotyczy to aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody i inwestycji kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- W zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej – dotyczy to należności od banków i klientów. Wartość należności wycenianych w zamortyzowanym koszcie uwzględnia odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Zobowiązania finansowe:

- Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- Zobowiązania wobec banków i wobec klientów po początkowym ujęciu są wyceniane w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- W przypadku składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się w rachunku zysków i strat;
- Zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych zaliczonego do wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Odpisy aktualizujące z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, przychody odsetkowe oraz różnice kursowe dotyczące pieniężnych aktywów i zobowiązań, ujmuje się w rachunku zysków i strat. W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu, skumulowane zyski i straty uprzednio ujęte w kapitale własnym, ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Wartość godziwą instrumentów pochodnych ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako aktywa lub zobowiązania przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Wbudowane instrumenty pochodne w umowach zasadniczych stanowiących zobowiązania finansowe traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Dla aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz zobowiązań warunkowych Bank dokonuje odpisów na oczekiwane straty kredytowe, według opracowanych, wewnętrznych zasad i metodyk kalkulacji odpisów. Dokonywane są one w ujęciu zagregowanym dla każdego z 3 etapów

- Etap 1: ekspozycje kredytowe, dla których ryzyko kredytowe nie zwiększyło się istotnie od momentu początkowego ujęcia
- Etap 2: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego
- Etap 3: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił obiektywny dowód utraty wartości

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Bank informacje dotyczące zdarzeń, które wymienione są w dalszej części raportu w Nocie 3 Zarządzanie ryzykiem.

Klasyfikacja ekspozycji do Etapu 1 lub 2 jest uzależniona od tego, czy wystąpi istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia. Przypisanie ekspozycji do Etapu odbywa się, w zależności od sposobu zarządzania klientem (indywidualne vs. grupowe), przy uwzględnieniu szerokiego zakresu informacji pozyskiwanych w ramach standardowych procesów zarządzania ryzykiem (w tym procesu Wczesnego Ostrzegania), dotyczących zarówno bieżących, jak i przyszłych zdarzeń, w tym czynników makroekonomicznych oraz liczby dni zaległości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Dodatkowo Bank dokonuje testowania wstecznego (w oparciu o dane historyczne) w celu porównania wartości rzeczywiście poniesionych strat z szacunkami w zakresie oczekiwanych strat kredytowych.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego.

W celu wyliczenia kosztu oczekiwanych strat kredytowych dla aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, jak również aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, Bank wykorzystuje wewnętrzną metodykę, definiującą parametry prawdopodobieństwa wystąpienia niewykonania zobowiązania (parametr PD), wartość straty w momencie niewykonania zobowiązania (parametr LGD) oraz wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (parametr EAD).

W przypadku ekspozycji korporacyjnych, które zostały w pełni objęte odpisem aktualizującym, w stosunku co, do których proces windykacji trwa minimum 3 lata i nie doprowadził do całkowitej spłaty zadłużenia oraz nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie w całości lub części przepływów pieniężnych wynikających z umowy, związanych z danym składnikiem aktywów finansowych, Bank na podstawie decyzji dokonuje spisania ekspozycji w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości. Bank ujmuje takie ekspozycje wraz z odpowiadającym im odpisem aktualizującym w ewidencji pozabilansowej. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe”.

W przypadku, gdy kredyty spełnia jeden z poniższych warunków:

- Bank nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu tych kredytów oraz na podstawie przepisów podatkowych spełnione zostały warunki niezbędne do zaliczenia wierzytelności odpisywanej jako nieściągalna do kosztów uzyskania przychodu lub
- które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem lub
- należność uległa przedawnieniu.

Bank, na podstawie decyzji, dokonuje:

a) spisania należności z tytułu kredytu z ewidencji bilansowej lub

b) w przypadku, gdy ekspozycja korporacyjna podlegała już wcześniej spisaniu do ewidencji pozabilansowej (zgodnie z warunkami opisanymi w paragrafie powyżej), usunięcia z tej ewidencji.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrosła na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe na należności od banków i klientów, odpisy na oczekiwane straty kredytowe z papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów. Rezerwy na zobowiązania warunkowe wykazywane są w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”.

Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych zarówno dla aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie, jak również aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, ujmowany jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe”.

Bank dokonuje podziału składników aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy).

Poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywaną do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Ekspozycje restrukturyzowane (ang. *forborne exposures*) to ekspozycje, wobec których zostały zastosowane udogodnienia (ang. *concession*) ze względów ekonomicznych lub umownych (w zakresie warunków finansowych), wynikające z trudności finansowych kredytobiorcy, których to udogodnień w innym przypadku Bank by nie udzielił. Trudności finansowe dotyczą kredytobiorcy, który doświadcza lub prawdopodobnie doświadczy problemów z wywiązaniem się ze swoich zobowiązań finansowych. Proces nadawania ekspozycjom statusu „forborne” jest ściśle związany z procesem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym również z procesem rozpoznawania utraty wartości dla ekspozycji. W przypadku klientów instytucjonalnych Bank rozszerzył możliwość nadawania statusu „forborne” o ekspozycje bez utraty wartości. W związku z powyższym dla klientów instytucjonalnych, podobnie jak dla ekspozycji detalicznych, status „forborne” może dotyczyć zarówno ekspozycji z portfela z utratą wartości jak i z portfela bez utraty wartości. Bank jako „forborne” bez utraty wartości traktuje ekspozycje, na których były przeprowadzone działania restrukturyzacyjne, natomiast zmiana warunków finansowania nie implikowała pogorszenia przyszłych strumieni płatności.

W przypadku przyznania przez Bank kredytobiorcy udogodnienia, jeśli nie zmienia ono w znaczący sposób istotnych warunków oraz oczekiwanych przepływów pieniężnych z danego składnika aktywa finansowego, wówczas oczekiwane przyszłe przepływy z danego składnika aktywa finansowego, którego dotyczy udogodnienie, Bank ujmuje w wycenie tego składnika aktywów, stosując pierwotną efektywną stopą procentową dla danego instrumentu.

Jeśli udzielone udogodnienie w znaczący sposób zmienia istotne warunki lub oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wówczas taki składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu, i nowy składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie w wartości godziwej na dzień początkowego ujęcia.

W przypadku należności wynikających z działalności innej niż podstawowa, Bank przyjął podejście polegające na tworzeniu odpisów na oczekiwane straty kredytowe w pełnej wysokości po przekroczeniu określonego progu przeterminowania płatności.

2.2 Wartości szacunkowe i osądy

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich, zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się, stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Bank stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji,
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Bank do wyceny ryzyka kredytowego wykorzystuje kwotowania instrumentu wymiany ryzyka upadłości dłużnika (Credit Default Swap).

Bank różnicuje wycenę ryzyka kontrahenta ze względu na dostępność kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS):

- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których istnieje aktywny rynek CDS: uznaje się, że kwotowania CDS odzwierciedlają rynkową wycenę ryzyka kredytowego,
- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których nie istnieje aktywny rynek CDS: na podstawie ratingu kredytowego (zewnętrznego lub wewnętrznego, jeżeli zewnętrzny nie jest dostępny) oraz sektora gospodarki, w którym klient działa, kontrahentowi przypisywana jest wartość indeksu CDS, która odzwierciedla rynkową wycenę ryzyka.

W przypadku wyceny własnego ryzyka kredytowego, Bank stosuje metodę zdefiniowaną dla klientów, dla których nie ma aktywnego rynku CDS.

Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są: (i) zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane między innymi z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych, (ii) zmiany w zakresie kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS) (iii) zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów (zmiana ratingów).

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Metodyka szacowania odpisu na oczekiwane straty kredytowe opisana została powyżej w sekcji *Odpisy na oczekiwane straty kredytowe*.

Utrata wartości firmy

Bank corocznie przeprowadza obligatoryjne testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36. Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których przyporządkowano wartość firmy, jest ich wartość użytkowa, którą kierownictwo Banku szacuje w oparciu o plan finansowy, odzwierciedlający przyjęte założenia odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku, stopę dyskontową wykorzystaną w prognozach przepływów pieniężnych oraz stopę wzrostu zastosowaną do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym.

Rezerwy

Metodyka szacowania i ujmowania rezerw opisana została w Nocie 31 oraz Nocie 40.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych, takie jak odprawy emerytalne i rentowe, podlegają okresowemu oszacowaniu aktuarialnemu przez niezależnego aktuarusza. Wysokość rezerw odpowiada wartości obecnej przyszłych długoterminowych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień sprawozdawczy i bazuje na szeregu założeń w obszarze statystyki kadrowej, w tym prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego jako pracownika Banku, obejmującego rotację pracowników, ryzyko śmierci oraz ryzyko całkowitej niezdolności do pracy.

3. Zarządzanie ryzykiem

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I PROCESY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Bank dokonuje analizy, oceny, aprobaty oraz zarządza wszystkimi rodzajami ryzyka związanymi z jego działalnością, wynikającymi z przyjętej strategii biznesowej. Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany we wszystkich jednostkach i na wszystkich poziomach organizacji i pokrywa między innymi: ryzyko kredytowe (włączając ryzyko kontrahenta, ryzyko rezydualne ograniczane przyjmowanymi zabezpieczeniami i ryzyko koncentracji), ryzyko płynności, ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne.

Głównym założeniem strategii zarządzania ryzykiem w Banku jest podejmowanie wyważonego ryzyka przy zachowaniu zasad wspólnej odpowiedzialności. Koncepcja zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną odpowiedzialność zorganizowana jest na trzech niezależnych poziomach („trzech liniach obrony”):

- Poziom 1 tj. jednostki organizacyjne odpowiedzialne za prowadzenie działalności, z której wynika podejmowanie ryzyka oraz odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, jak również za identyfikowanie i raportowanie ryzyka do jednostek 2-giej linii,
- Poziom 2 tj. zarządzanie ryzykiem w Jednostkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii oraz działalność komórki do spraw zgodności – jednostki lub osoby odpowiedzialne za ustanawianie standardów zarządzania ryzykiem w zakresie identyfikowania, pomiaru lub oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania oraz nadzór nad mechanizmami kontrolnymi stosowanymi przez inne jednostki organizacyjne Banku w celu ograniczenia ryzyka – jednostki organizacyjne Sektora Zarządzania Ryzykiem, Pionu Zgodności, Sektora Zarządzania Finansami, Pionu Prawnego, Pionu Zarządzania Kadrami; Wydziału Nadzoru i Kontroli Wewnętrznej Departamentu Maklerskiego Banku Handlowego,
- Poziom 3 tj. jednostka Audytu zapewniająca niezależną ocenę procesów zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza Banku jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawie:

- Zatwierdzania strategii działalności Banku oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem, uwzględniających strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku,
- Zatwierdzania dopuszczalnego poziomu ryzyka w Banku („Apetytu na ryzyko”) zawartego w Polityce określającej Apetyt na Ryzyko grupy kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.,
- Zatwierdzania podstawowej struktury organizacyjnej Banku ustalonej przez Zarząd, dostosowanej do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka.

Ponadto, Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz realizuje obowiązki Rady wynikające z w/w strategii/regulacji lub innych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą dokumentów.

Zarząd Banku zatwierdza w drodze uchwał:

- Strukturę organizacyjną Banku z określonymi zakresami odpowiedzialności, dostosowaną do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka oraz zapewnia oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od jednostek prowadzących działania wymagające podejmowania ryzyka;
- Profil Ryzyka Banku poprzez określenie istotnych rodzajów ryzyka, jednocześnie zapewniając wdrożenie procesów zarządzania nimi i/lub alokację kapitału wewnętrznego;
- Strategię działalności Banku, Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem;
- Akceptowalny poziom ryzyka w Banku („Apetyt na ryzyko”) zawarty w Polityce określającej Apetyt na Ryzyko grupy kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w połączeniu z Apetytem na Ryzyko stanowią strategię zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym.

Zarząd Banku powołuje Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem (ang. Chief Risk Officer), podlegającego bezpośrednio Prezesowi Zarządu i odpowiedzialnego za zarządzanie i kontrolę ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego, a w szczególności za:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w Banku, metod identyfikacji, pomiaru i systemu kontroli oraz sprawozdawczości ryzyka,
- kształtowanie polityki zarządzania ryzykiem i opracowanie systemów oceny i kontroli ryzyka,
- podejmowanie decyzji kredytowych zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur kredytowych oraz dokumentów wyznaczających politykę kredytową Banku,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa portfela kredytowego,
- zarządzanie portfelem kredytów trudnych (włączając windykację i restrukturyzację wierzytelności).

Ponadto odpowiada za:

- opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych polityk, strategii i procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego,
- dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Procesy zarządzania ryzykiem są wdrażane w Banku na podstawie pisemnych polityk i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania ryzyka, na które Bank jest narażony, zatwierdzonych przez Zarząd, osoby upoważnione zgodnie z zasadami wydawania aktów normatywnych w Banku lub odpowiednio powołane Komitety.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku działają następujące Komitety:

- Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ang. ALCO),
- Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem (ang. RCMC), nadzorujący Komisję ds. Modeli, Komisję ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej oraz Komisję ds. Produktów Zrównoważonego Rozwoju,
- Komitet ds. Nowych Produktów,
- Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności.

Wiceprezes Zarządu Banku, pełniący jednocześnie funkcję Członka Zarządu Nadzorującego Sektora Zarządzania Ryzykiem przedstawia Zarządowi Banku do zatwierdzenia strukturę organizacyjną Sektora, która uwzględnia specyfikę zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym w poszczególnych segmentach klientów. Dla tego celu w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem zostały wyodrębnione jednostki organizacyjne odpowiedzialne za:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym klientów korporacyjnych tj. Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Detalicznej,
- zarządzanie należnościami z utratą wartości,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym, z uwzględnieniem ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej,
- zarządzanie ryzykiem płynności,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- zarządzanie procesem kapitałowym i ryzykiem modeli,
- walidację modeli,
- wsparcie zarządzania ryzykiem w wyżej wymienionych obszarach, w tym w ramach funkcji kontrolnych,
- proces całościowej i ciągłej oceny ryzyka kredytowego (Fundamentalna Ocena Ryzyka Kredytowego).

Menedżerowie z Sektora Zarządzania Ryzykiem i jednostek biznesowych są odpowiedzialni za ustalanie i wdrażanie polityki i praktyki zarządzania ryzykiem w odpowiednich jednostkach biznesowych, nadzór nad ryzykiem w tych jednostkach oraz reagowanie na potrzeby i problemy w nich występujące.

Zarządzanie ryzykiem w Banku wspierane jest przez szereg systemów informatycznych w zakresie:

- oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji,
- pomiaru, raportowania i monitoringu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego,
- wyceny, monitorowania i raportowania zabezpieczeń,

- kalkulacji i raportowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Istotne rodzaje ryzyka

Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej. W ramach procesu identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka w 2023 roku Zarząd Banku uznał za istotne następujące rodzaje ryzyka:

- Ryzyko kredytowe,
- Ryzyko kredytowe kontrahenta,
- Ryzyko rynkowe w księdze handlowej,
- Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- Ryzyko płynności,
- Ryzyko operacyjne,
- Ryzyko braku zgodności,
- Ryzyko technologiczne, cyberbezpieczeństwa, bezpieczeństwa informacji oraz ciągłości działania,
- Ryzyko outsourcingu/ zarządzania dostawcami,
- Ryzyko oszustwa,
- Ryzyko geopolityczne.

Bank monitoruje wszystkie powyższe rodzaje ryzyka. Z uwagi na charakterystykę portfela, w niniejszym rozdziale zostaną przedstawione zasady związane z procesem monitorowania ryzyka kredytowego (w tym ryzyka kontrahenta i koncentracji), operacyjnego, płynności, rynkowego w księdze handlowej i stopy procentowej księgi bankowej.

Ryzyko kredytowe, obejmujące również ryzyko kredytowe kontrahenta, wynika z zaangażowania kredytowego lub związanego z zawieraniem i rozliczaniem niżej wymienionych transakcji, i jest to ewentualność wystąpienia strat finansowych w wyniku niedopełnienia zobowiązań finansowych lub umownych przez kredytobiorcę lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe jest elementem wielu aspektów działalności Banku zwanych dalej produktami, takich jak:

- kredyty i pożyczki,
- gwarancje i akredytywy,
- transakcje walutowe oraz na instrumentach pochodnych,
- transakcje na papierach wartościowych,
- finansowanie i obsługa rozliczeń, w tym handlowych (krajowych i zagranicznych),
- transakcje, w których Bank występuje w charakterze pośrednika wobec klientów lub innych osób trzecich.

Zasady opisane w sekcji „Ryzyko kredytowe” niniejszego dokumentu dotyczą różnych rodzajów ekspozycji, które zostały zdefiniowane w odpowiednich Politykach Kredytowych Banku.

Dodatkowo w ramach systemu zarządzania ryzykiem Bank stosuje zasady ograniczania ryzyka kredytowego (w tym poprzez przyjmowanie zabezpieczeń) ograniczając **ryzyko rezydualne** oraz zarządza **ryzykiem koncentracji**, przy uwzględnieniu istotnych czynników ryzyka koncentracji.

Ryzyko płynności to ryzyko, że Bank może być niezdolny do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora. Pomiar ryzyka płynności prowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z ustawą Prawo bankowe, opiera się o standardy wyznaczone przez regulatora (regulacyjne miary płynności) oraz o wewnętrzne miary ułatwiające zarządzanie tym ryzykiem.

Ryzyko rynkowe to ryzyko utraty zysków wskutek zmian stóp procentowych, kursów wymiany walut i cen towarów oraz ich wahań. Ryzyko rynkowe jest związane z portfelem bankowym oraz handlowym. Pomiar ryzyka rynkowego jest prowadzony zgodnie z ustalonymi standardami w celu zapewnienia spójności pomiarów we wszystkich jednostkach oraz możliwości agregacji ryzyka.

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia straty w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Definicja ryzyka operacyjnego obejmuje także ryzyko prawne, czyli ryzyko poniesienia straty (włączając koszty postępowań i ugód oraz kar) wynikającej z niestabilności otoczenia prawnego jak również błędnego ukształtowania stosunków prawnych w każdym aspekcie działalności biznesowej Banku, z wyłączeniem ryzyka strategicznego i reputacyjnego. Bank dostrzega wpływ ryzyka operacyjnego na możliwość utraty reputacji związaną z prowadzoną działalnością.

RYZIKO KREDYTOWE

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku jest wspieranie długoterminowego planu stabilnego rozwoju portfela kredytowego przy zachowaniu jego odpowiedniej jakości. Zarządzanie ryzykiem kredytowym realizowane jest w oparciu o polityki i procedury, które w spójny i jasny sposób definiują i komunikują standardy dotyczące identyfikacji, pomiaru, akceptacji, kontroli oraz monitorowania i raportowania ryzyka.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Bank kontynuował czynności w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym związane z rozwojem otoczenia zewnętrznego, w tym w szczególności skutków wojny między Rosją i Ukrainą, konfliktu w Palestynie, wysokiej inflacji czy spowolnieniem gospodarczym. Zarówno w Bankowości Korporacyjnej jak i Detalicznej w bieżącym okresie, Bank nie zaobserwował istotnego wpływu powyższych czynników na jakość portfela kredytowego. W

zakresie działalności kredytowej, Bank nie prowadzi aktywności w Ukrainie, Izraelu, Rosji ani na Białorusi, a ekspozycja kredytowa Banku wobec firm istotnie zaangażowanych w tych krajach jest nieistotna.

W 2023 roku w segmencie bankowości instytucjonalnej koszt ryzyka obniżyły się z uwagi na dobrą jakość portfela. W segmencie bankowości detalicznej utrzymał się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego z uwagi na stabilizację jakości portfela. Jakość portfeli kredytowych pozostała relatywnie dobra pomimo wojny w Ukrainie, sytuacji na Bliskim Wschodzie oraz wysokiej inflacji dotykającej wielu branż.

Z powodu utrzymującej niepewności gospodarczej oraz obserwowanych historycznie wyników szkodowości, pomimo dobrej jakości portfela, wpływ na oczekiwane straty kredytowe może nie być w pełni odzwierciedlony w wynikach modeli utraty wartości. W związku z tym, podobnie jak na 31 grudnia 2022, Bank utrzymuje na ten cel dodatkowe odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Odpisy te dotyczyły zarówno należności od klientów Bankowości Instytucjonalnej oraz Bankowości Detalicznej.

Zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym

Za ustalanie zasad Polityki Kredytowej Bankowości Korporacyjnej i Polityki Kredytowej Bankowości Przedsiębiorstw, oraz polityk kredytowych Bankowości Detalicznej, a także pozostałych polityk, programów i procedur, monitorowanie wyników zarządzania ryzykiem kredytowym, bieżącą ocenę ryzyka kredytowego portfela oraz zatwierdzanie indywidualnie znaczących limitów ryzyka kredytowego odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem. Zasady akceptacji ryzyka są dostosowywane do strategii Banku, ogólnego akceptowanego poziomu ryzyka, wyników portfela kredytowego oraz wyników kontroli wewnętrznej.

W przypadku klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw oraz działalności w zakresie bankowości inwestycyjnej w skali całej organizacji, proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak:

- wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych jednostek zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe;
- postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem;
- wprowadzenie systemu kompetencji kredytowych, który zakłada, iż kompetencje kredytowe mogą być przyznane upoważnionym, przeszkolonym i doświadczonym pracownikom jednostek zarządzania ryzykiem i operacji na podstawie ich dotychczasowego doświadczenia zawodowego oraz umiejętności i zdolności oceny ryzyka;
- wymóg podejmowania decyzji kredytowej przez co najmniej dwóch upoważnionych pracowników Banku posiadających stosowne limity kompetencyjne dla wszystkich istotnych ekspozycji;
- uzależnienie wymaganego szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka – ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniające wielkość i poziom ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym;
- stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych;
- określenie ratingu ryzyka dla każdego dłużnika i ekspozycji w spójnym procesie ratingowym w oparciu m.in. o wyniki modeli ratingowych lub scoringowych;
- okresowe monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych;
- dobór akceptowalnych zabezpieczeń, ich wycenę, prawne ustanowienie oraz monitoring;
- wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych, w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad przez kierownictwo wyższego szczebla, z zachowaniem zgodności z wewnętrznymi aktami normatywnymi obowiązującymi w Banku, przepisami prawa powszechnie obowiązującymi oraz regulacjami wydawanymi przez właściwych regulatorów.

W Sektorze Bankowości Detalicznej (SBD) Bank posiada zatwierdzoną przez Zarząd politykę kredytową oraz szczegółowe zasady jej stosowania dla poszczególnych produktów kredytowych oferowanych przez SBD.

Ryzyko kredytowe w tym obszarze zarządzane jest przy pomocy:

- szczegółowych polityk kredytowych określających zasady badania zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej,
- systemu przyznawania kompetencji kredytowych oraz niezależnego nadzorowania jakości pracy analityków kredytowych,
- systemu monitorowania jakości narzędzi informatycznych wspomagających analizę zdolności i wiarygodności kredytowej,
- systemu pomiaru i kontroli ryzyka w portfelach kredytowych, na które składają się m.in.: szczegółowy system informacji zarządczej o jakości portfela kredytowego oraz czynności windykacyjnych, identyfikacja ekspozycji z utratą wartości, monitorowanie przeterminowań, monitorowanie benchmarków itp., zatwierdzonych przez Zarząd limitów wewnętrznych określających parametry portfela kredytowego,
- polityki windykacyjnej oraz polityki zapobiegania nadużyciom,
- sprawozdań, informacji na temat jakości portfela kredytowego na Komisji ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej, Komitecie ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitecie ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej,
- zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- monitoringu działania modeli scoringowych oraz pomiaru i identyfikacji ekspozycji z utratą wartości,
- monitoringu zachowań klientów Banku w Biurze Informacji Kredytowej (BIK),
- polityki wyceny zabezpieczeń kredytów zabezpieczonych hipotecznie oferowanych przez SBD.

Każdy portfel jest poddawany minimum raz w roku testom warunków skrajnych.

Ocena i pomiar ryzyka kredytowego

Bank stosuje spójną metodykę ratingową w stosunku do całego portfela kredytów w Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw, co ułatwia porównanie zaangażowania kredytowego w ramach wszystkich sektorów działalności, regionów geograficznych i produktów.

Rating ryzyka dłużnika i rating limitu dłużnika są elementami oceny ryzyka kredytowego związanego z udzielonymi produktami. Rating ryzyka dłużnika odzwierciedla szacunkowe prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązań w ciągu 1 roku i jest obliczany zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli statystycznych, ocen zewnętrznych agencji ratingowych lub modeli scoringowych.

Rating limitu dłużnika jako miara oceny ryzyka w horyzoncie średnio i długoterminowym, uwzględnia również dodatkowe parametry jakościowe, między innymi: cykliczność branży, jakość zarządu, strategię biznesową klienta, ryzyko oddziaływania na klienta niekorzystnych zmian regulacyjnych czy jawność i jakość procesów kontroli.

Do każdego limitu kredytowego jest przypisany rating ryzyka limitu, który uwzględnia rating ryzyka dłużnika i parametry transakcji np. formę prawną ustanowionego zabezpieczenia, pomniejszające straty poniesione w wyniku niewykonania zobowiązania bądź rodzaj produktu. W ten sposób rating ryzyka limitu określa potencjalną oczekiwaną stratę z tytułu transakcji.

Pomiar ryzyka kredytowego jest dokonywany na wielu poziomach, w tym:

- na poziomie limitu, który może obejmować jeden lub więcej kontraktów, dyspozycji lub transakcji,
- na poziomie dłużnika, w przypadku przyznania dłużnikowi kilku limitów, co pozwala ocenić łączne ryzyko braku spłaty zobowiązań przez dłużnika,
- na poziomie grupy powiązanych dłużników,
- na poziomie portfela, przy czym rating ryzyka portfela jest obliczany jako średnia indywidualnych ratingów ekspozycji ważonych wielkością ekspozycji.

W zakresie ekspozycji kredytowych klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw Bank wykorzystuje modele ratingowe o różnym stopniu skomplikowania m.in. w zależności od wielkości portfela i branży klienta.

W zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wykorzystuje modele oceny punktowej, opracowane na podstawie historii zachowania własnych klientów. Modele te analizują zachowanie klienta w Biurze Informacji Kredytowej, zachowanie klienta na podstawie własnych danych oraz cechy demograficzne klientów. Jakość działania modeli scoringowych podlega ocenie bieżącej oraz monitorowaniu rocznemu. W jej wyniku wprowadzane są zmiany w modelu lub polityce kredytowej.

Pomiar ryzyka kredytowego portfela detalicznego opiera się o dedykowane modele scoringowe oraz techniki raportowania obejmujące analizę wskaźników dotyczących nowych klientów oraz istniejących portfeli bez utraty wartości i z utratą wartości.

Skuteczność modeli scoringowych stosowanych w procesie oceny ryzyka jest regularnie monitorowana za pomocą raportów badających stabilność populacji, raportów KS (Kolmogorowa-Smirnowa) i sprawozdań dotyczących jakości portfela (wskaźniki przeterminowań i strat). Każdy model scoringowy podlega corocznej walidacji.

Monitoring ryzyka kredytowego

Za monitorowanie prawdopodobieństwa niewywiązania się z zobowiązań przez dłużnika odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem, przy wsparciu jednostek biznesowych odpowiedzialnych za współpracę z klientem.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: na trzech poziomach: (a) na poziomie ekspozycji, (b) na poziomie klienta lub dłużnika, (c) na poziomie portfela.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na poziomie klienta odbywa się m.in. poprzez okresowe raporty kontrolne, proces wczesnego ostrzegania, okresowe analizy sytuacji klienta.

Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych, które umożliwiają także aktywne reagowanie w przypadku niepokojących sygnałów lub trendów.

Oprócz analizy raportów informacji zarządczej, menedżerowie ryzyka odbywają regularne spotkania dotyczące portfela z udziałem przedstawicieli jednostek biznesowych, w celu dokonania przeglądu planowanych transakcji i przeanalizowania kwestii kredytowych.

W Sektorze Bankowości Detalicznej monitoringowi podlegają modele ocen scoringowych, pomiaru utraty wartości, poziom przeterminowań, efektywność działań windykacyjnych, limity wewnętrzne, zachowania klientów w BIK, benchmarki itp.

Ograniczanie ryzyka

Ograniczanie ryzyka kredytowego w ramach określonego apetytu na ryzyko jest stałym i kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem w Banku. Jest ono prowadzone poprzez:

- selekcję klientów i zatwierdzanie kredytów:
 - wyznaczanie rynku docelowego oraz kryteriów doboru klientów,

- wyznaczanie maksymalnych, dopuszczalnych limitów zaangażowania kredytowego poprzez limity dla określonych ratingów ryzyka lub poprzez kryteria akceptacji ryzyka,
- ustanowienie i monitorowanie odpowiednich limitów, w celu ograniczania ryzyka koncentracji zaangażowani,
- wyznaczanie i utrzymywanie wysokich standardów analizy informacji o kredytobiorcy (due diligence),
- ustanawianie standardów w zakresie procesu kredytowego w celu zapewnienia spójnego podejścia do danych segmentów,
- stosowanie określonych standardów dokumentacji kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń w celu ograniczenia ryzyka i zarządzanie ryzykiem rezydualnym:
 - określanie akceptowalnych zabezpieczeń oraz ich klasyfikacja ze względu na możliwość odzysku w przypadku egzekucji,
 - ustanawianie zabezpieczeń w odpowiedniej formie prawnej (standardy dokumentacji),
 - określanie oczekiwanej struktury zabezpieczeń lub relacji wartości kredytu do wartości zabezpieczenia,
 - wycena rzeczowych zabezpieczeń przez dedykowane i wyspecjalizowane jednostki w Banku z wykorzystaniem wycen zewnętrznych tam, gdzie zachodzi taka potrzeba,
- monitorowanie i system wczesnego ostrzegania:
 - okresowe monitorowanie ekspozycji kredytowych i stosowanie systemu wczesnego ostrzegania,
 - regularne przeglądy portfela zapewniające identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji,
 - aktywne zarządzanie portfelem poprzez wdrażanie odpowiednich zmian w strategii kredytowej w oparciu o przeglądy portfela lub testy warunków skrajnych.

Polityka stosowania zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego, Bank posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, dotyczące przyjmowania, oceny, ustanawiania i monitorowania różnych rodzajów zabezpieczeń, w tym ustanawianie hipotek na nieruchomości, zastawu na środkach trwałych i obrotowych, przyjmowanie gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia oraz cesji praw do należności, (zwanych dalej łącznie: zabezpieczeniami). Ryzyko jest ograniczane również poprzez wymóg ubezpieczenia zabezpieczeń przez cały czas trwania ekspozycji kredytowej. Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym ryzyko jest zasada zgodnie z którą w przypadku finansowania przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność gospodarczą podstawowym źródłem spłaty wierzytelności Banku są przychody z bieżącej działalności klientów, będące kluczowym elementem oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami, Bank przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne,
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są między innymi:
 - gwarancje i poręczenia,
 - zabezpieczenia gotówkowe,
 - papiery wartościowe,
 - należności,
 - zapasy,
 - nieruchomości,
 - maszyny i urządzenia,
 - pojazdy mechaniczne.

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Bank zabezpieczeń i zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady oraz częstotliwość monitoringu i aktualizacji wartości zabezpieczeń (w tym inspekcji).

Ponadto w regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone są takie parametry jak:

- wymagana struktura zabezpieczeń dla poszczególnych rodzajów wierzytelności kredytowych,
- relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń,
- pożądana struktura poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w portfelu wierzytelności kredytowych.

Bank okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest odpowiednia.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwana wartość kredytu do wartości zabezpieczenia określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacja ta jest również przedmiotem okresowej kontroli/monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest hipoteka ustanowiona na nieruchomości dla kredytów zabezpieczonych hipotecnie. Bank stosuje również ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia hipoteki na zabezpieczenie wierzytelności.

Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości,

zleconego przez Bank. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny, wewnętrzny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów na nieruchomości dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

Ryzyko koncentracji w działalności kredytowej

W celu zapobiegania niekorzystnym zdarzeniom wynikającym z nadmiernej koncentracji, Bank ogranicza ryzyko koncentracji ustanawiając limity wynikające z przepisów zewnętrznych oraz norm koncentracji przyjętych wewnętrznie, tak, aby zapewnić odpowiednie rozproszenie ryzyka w portfelu. Bank ustanawia Ogólne i Szczegółowe limity ograniczające ryzyko koncentracji kredytowej, adekwatnie do zaakceptowanego apetytu na ryzyko Banku i strategii biznesowej.

W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Bank w szczególności uwzględnia ryzyko wynikające z:

- ekspozycji wobec pojedynczych podmiotów (w tym uwzględniania wpływu zaangażowania wobec pojedynczej izby rozliczeniowej – KDPW_CCP na poziom ponoszonego ryzyka koncentracji, w szczególności w sytuacji potencjalnego braku możliwości wywiązania się izby rozliczeniowej ze zobowiązań) lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub ekonomicznie (ryzyko koncentracji kontrahenta),
- ekspozycji wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących podobny rodzaj działalności lub prowadzących obrót podobnymi towarami (ryzyko koncentracji branży),
- ekspozycji wobec podmiotów z tego samego regionu geograficznego, jak również poszczególnych krajów (ryzyko koncentracji geograficznej),
- ekspozycji wobec podmiotów należących do Banku
- ekspozycji wobec kontrahentów w ramach transakcji pochodnych,
- stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego (ekspozycji zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia), w tym z tytułu dużych pośrednich ekspozycji kredytowych takich jak pojedynczy wystawca (ryzyko koncentracji zabezpieczenia),
- specyfiki produktowej/portfeli Banku oraz długości trwania ekspozycji,
- poszczególnych produktów, rynków lub walut.

Wyznaczone ogólne limity koncentracji zatwierdzane są na poziomie Zarządu Banku i monitorowane zgodnie z zasadami odpowiedniej Polityki, głównie przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem. Menedżerowie poszczególnych jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i jednostek biznesowych określają (o ile jest to adekwatne) szczegółowe wewnętrzne limity koncentracji oraz częstotliwość ich kontroli i raportowania, a także zasady akceptacji przekroczeń tych limitów wraz z planem działania. Przekroczenia limitów są raportowane, w zależności od szczegółowych wymogów Polityki, do akceptacji odpowiednich osób, Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem i Zarządu Banku wraz z planem działania.

W obszarze koncentracji zabezpieczeń, są ustanowione i kontrolowane odpowiednie limity, w tym dla zaangażowań zabezpieczonych hipotecznie zgodnie z Rekomendacją S.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec dłużnika

Bank dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub klientów powiązanych. Według danych z dnia 31 grudnia 2023 roku zaangażowanie Banku w transakcje z grupami klientów dotyczące portfela bankowego, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku (zdefiniowanych w dalszej części sprawozdania) wynosi 4 940 989 tys. zł, czyli 70,50% tych funduszy (31 grudnia 2022 roku: 6 634 147 tys. zł, tj. 128,68 %). W 2023 roku jak i w 2022 roku Bank spełniał przepisy dotyczące limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych największych niebankowych kredytobiorców Banku:

w tys. zł	31.12.2023			31.12.2022		
	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
GRUPA 1	953 852	86 478	1 040 330	512 765	175 513	688 278
KLIENT 2	1 002 530	-	1 002 530	1 006 608	-	1 006 608
GRUPA 3	592 486	405 827	998 313	893 347	291 249	1 184 596
GRUPA 4	967 561	-	967 561	788 636	-	788 636
GRUPA 5	942 297	-	942 297	930 666	-	930 666
GRUPA 6	118 433	582 488	700 921	8 836	729 745	738 581
GRUPA 7	334 736	208 114	542 850	148 963	433 050	582 013
GRUPA 8	305 976	230 451	536 427	247 304	196 108	443 412
GRUPA 9	31 798	438 375	470 173	314 702	172 487	487 189
KLIENT 10	452 886	-	452 886	-	-	-

w tys. zł	31.12.2023			31.12.2022		
	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
Razem 10	5 702 555	1 951 733	7 654 288	4 851 827	1 998 152	6 849 979

*Nie obejmuje zaangażowania z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych.

Wg stanu na dzień 31.12.2023 roku, dane na dzień 31.12.2022 roku stanowią dane porównawcze dla pozycji i nie obrazują koncentracji zaangażowań na dzień 31.12.2022 roku.

"Grupa" rozumiana jako grupa kapitałowa, w skład której wchodzi jednostki w stosunku do których Bank Handlowy w Warszawie S.A. posiada zaangażowania.

Limity maksymalnego zaangażowania Banku określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenia nr 575/2013”). Przy zachowaniu warunków określonych przepisami Rozporządzenia nr 575/2013 dopuszcza się utrzymywanie przez Bank przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ustawy – Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank nie posiadał zaangażowania wobec klienta lub grupy powiązanych klientów przekraczającego ustawowe limity koncentracji zaangażowań.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec branży*

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane dotyczące zaangażowań Banku w branżę gospodarki.

Branża gospodarki według NACE*	31.12.2023		31.12.2022	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	18 591 026	44,3%	3 561 155	12,8%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	3 864 447	9,2%	3 463 795	12,5%
Działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	1 866 373	4,4%	2 143 172	7,7%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1 721 912	4,1%	1 745 586	6,3%
Produkcja artykułów spożywczych	1 589 826	3,8%	1 533 203	5,5%
Produkcja urządzeń elektrycznych	1 259 723	3,0%	1 375 954	4,9%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1 213 314	2,9%	1 302 270	4,7%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 048 675	2,5%	1 081 852	3,9%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	697 810	1,7%	955 612	3,4%
Telekomunikacja	674 491	1,6%	806 246	2,9%
Pierwsze "10" branż gospodarki	32 527 597	77,6%	17 968 845	64,6%
Pozostałe branże	9 440 181	22,4%	9 832 140	35,4%
Razem	41 967 778	100,0%	27 800 985	100,0%

*Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków) wg stanu na dzień 31.12.2023 roku w oparciu o NACE Revision 2 (statystyczną klasyfikację działalności gospodarczych w Unii Europejskiej), dane na dzień 31.12.2022 roku stanowią dane porównawcze i nie obrazują koncentracji zaangażowań na dzień 31.12.2022 roku.

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków		
Finansowa	19 693 605	4 954 065
Produkcyjna	3 905 880	4 847 260
Usługowa	3 252 568	3 657 212
Pozostała	3 115 502	3 508 198
	29 967 555	16 966 735
Należności brutto od klientów indywidualnych	6 354 874	6 553 305

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Razem (patrz Nota 18, 22)	36 322 429	23 520 040

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Bank dokonuje odpisów na oczekiwane straty kredytowe, według opracowanych dla wszystkich aktywów finansowych, wewnętrznych zasad i metodyk kalkulacji odpisów. Dokonywane są one w ujęciu zagregowanym dla każdego z 3 etapów

- Etap 1: ekspozycje kredytowe, dla których ryzyko kredytowe nie zwiększyło się istotnie od momentu początkowego ujęcia
 - strata szacowana w horyzoncie 12 miesięcy (jest to część strat kredytowych oczekiwanych dla całego okresu narażenia na ryzyko, wynikająca z niewykonania zobowiązania w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego),
- Etap 2: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego
 - straty kredytowe szacuje się dla całego okresu trwania ekspozycji,
- Etap 3: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił obiektywny dowód utraty wartości
 - straty kredytowe szacuje się dla całego okresu trwania ekspozycji.

Przypisanie ekspozycji do Etapu odbywa się, w zależności od sposobu zarządzania klientem (indywidualne lub grupowe), przy uwzględnieniu:

- szerokiego zakresu informacji pozyskiwanych w ramach standardowych procesów zarządzania ryzykiem (w tym procesu Wczesnego Ostrzegania), dotyczących zarówno bieżących, jak i przyszłych zdarzeń, w tym czynników makroekonomicznych oraz
- liczby dni zaległości (przy czym kalkulacja liczby dni zaległości dla celów przypisania ekspozycji do Etapu odbywa się zgodnie z wytycznymi EBA/GL/2016/07 oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 r. w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego).

Etap 1

Wszystkie ekspozycje niezakwalifikowane do Etapu 2 i Etapu 3 są klasyfikowane do Etapu 1.

W obszarze Bankowości Instytucjonalnej Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (ang. LCR; Low Credit Risk) dla ekspozycji kredytowych z nadanym wysokim ratingiem, przy czym istnieją nadrzędne kryteria klasyfikacji do Etapu 2 (np. 30 dni przeterminowania). Jeżeli niskie ryzyko straty wynika jedynie z wartości zabezpieczenia a sama ekspozycja kredytowa bez tego zabezpieczenia nie byłaby uznawana za charakteryzującą się niskim ryzykiem kredytowym, wtedy nie jest ona traktowana jako LCR.

Etap 2

W obszarze Bankowości Detalicznej dla klasyfikacji do Etapu 2, stosowane jest, oprócz kryterium 30 dni zaległości oraz kategorii foreborne, kryterium ilościowe – analiza zmiany poziomu PD (ang. PD – probability of default) od momentu powstania ekspozycji. Bank nie stosuje stałego progu, powyżej którego wzrost ryzyka automatycznie byłby uznawany za istotny. Wynika to z faktu, że ten sam wzrost parametru PD w wartościach bezwzględnych byłby bardziej znaczący dla ekspozycji o niższym początkowym ryzyku niż dla tych o wyższym. Wobec powyższego w banku stosowany jest dedykowany model, którego celem jest wyznaczenie progu, powyżej którego wzrost ryzyka będzie uznawany za istotny. W celu określenia relatywnego wzrostu bank stosuje zmienną będącą ilorzem prawdopodobieństwa defaultu w aktualnej dacie raportowej oraz prawdopodobieństwa warunkowego wyliczonego na ten sam okres w momencie początkowego ujęcia. Proóg określony jest jako punkt odcięcia, gdzie maksymalizowane jest prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia default w przypadku wzrostu wartości zmiennej objaśniającej.

W przypadku ekspozycji kredytowych z obszaru Bankowości Detalicznej, kryterium przeterminowania powyżej 30 dni (uwzględniające istotność przeterminowanego zobowiązania kredytowego) oraz powyżej 90 dni (nieuwzględniające istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego) stanowią bezpośrednią przesłankę dla zidentyfikowania istotnego wzrostu ryzyka kredytowego. Dodatkowo uwzględniane są przesłanki jakościowe oparte o dokonane czynności modyfikacji bez utraty wartości oraz fakt braku dostępności informacji o prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania.

Dla ekspozycji kredytowych w obszarze Bankowości Instytucjonalnej, oprócz kryterium przeterminowania o ponad 30 dni, w celu dokonania oceny czy nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, w ramach procesu klasyfikacji wewnętrznej oraz bieżącego procesu monitorowania, Bank analizuje zmiany ryzyka niewykonania zobowiązania dla danej ekspozycji kredytowej, dokonując porównania bieżącej oceny ryzyka niewykonania zobowiązania dla ekspozycji kredytowej z oceną ryzyka niewykonania zobowiązania dokonaną w momencie początkowego ujęcia.

Ocena zmiany ryzyka niewykonania zobowiązania dla danej ekspozycji kredytowej dokonywana w ramach procesu klasyfikacji wewnętrznej oraz procesu monitorowania uwzględnia:

- czynniki jakościowe (w tym sygnały Wczesnego Ostrzegania),
- informacje ilościowe (obejmujące m.in. rating ryzyka dłużnika i jego zmianę w stosunku do momentu początkowego ujęcia, dane finansowe),
- oczekiwany okres życia ekspozycji,

- ewentualne przyznanie klientowi, ze względów ekonomicznych lub umownych, udogodnień (w zakresie warunków finansowych) wynikających z jego trudności finansowych, których w innym przypadku Banku by nie udzielił (gdy udogodnienia te nie implikują pogorszenia przyszłych strumieni płatności).

Etap 3

Bank stosuje ogólną zasadę, że niewykonanie zobowiązania przez wierzyciela ma miejsce w przypadku wystąpienia jednego lub obu z poniższych zdarzeń:

- a) zwłoka w wykonaniu przez dłużnika wszelkich istotnych zobowiązań kredytowych wobec Banku wynosi 90 dni i więcej,
- b) istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się w pełni przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Banku, bez konieczności podejmowania przez instytucję działań takich jak realizacja zabezpieczenia.

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów, w obszarze bankowości instytucjonalnej, zalicza się uzyskane przez Bank informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- Uzyskanie informacji o istotnych trudnościach finansowych klienta,
- Obniżenie ratingu klienta przez uznaną i akceptowaną przez Bank zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej¹,
- Przyznanie kredytobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych kredytobiorcy, udogodnień w zakresie warunków finansowych, których w innym przypadku Bank by nie udzielił (restrukturyzacja wymuszona/ forborne non-performing), skutkujące utratą wartości, w tym w szczególności wyrażenie przez Bank zgody na przeprowadzenie awaryjnej restrukturyzacji zobowiązań kredytowych, jeżeli może to skutkować zmniejszeniem zobowiązań finansowych poprzez umorzenie istotnej części kwoty głównej, odsetek lub, w stosownych przypadkach, opłat lub też odroczenie ich spłaty lub.
- Wysokie prawdopodobieństwo upadłości klienta, powzięcie informacji o:
 - ogłoszeniu upadłości,
 - wszczęciu postępowania upadłościowego lub złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości / wniosku o postępowanie upadłościowe,
 - postawienie dłużnika w stan upadłości lub likwidacji,
 - oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek dłużnika nie wystarcza lub jedynie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego,
 - rozwiązaniu lub unieważnieniu spółki,
 - ustanowieniu kuratora,
 - ustanowieniu zarządu komisarycznego,
 - złożeniu wniosku o postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy Prawo restrukturyzacyjne

bądź przyznanie dłużnikowi podobnej ochrony, jeżeli umożliwiłoby mu to uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych

- rozpoczęcie przez Bank czynności w celu uzyskania tytułu wykonawczego,
- opóźnienie w spłacie płatności z tytułu umowy 90 dni i więcej (przy czym kalkulacja liczby dni zaległości odbywa się zgodnie z wytycznymi EBA/GL/2016/07 oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 r. w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego),
- zarażenie klienta statusem niewykonania zobowiązania zgodnie z wytycznymi EBA/GL/2016/07,
- status ekspozycji został zmieniony z pracującej/obsługiwanej („accrual” / „performing”) na niepracującą/nieobsługiwaną („non-accrual” / „non-performing”),
- ekspozycja została zaklasyfikowana według klasyfikacji wewnętrznej do kategorii Poniżej Standardu Niepracujące/Nieobsługiwane (ang. Substandard non-performing/non-accrual), Wątpliwe (ang. Doubtful) lub Stracone (ang. Lost),
- Rating Ryzyka Dłużnika (ORR, ang. Obligor Risk Rating) jest groszy niż 7- nadawany dłużnikom niewywiązującym się z zobowiązań,
- uzasadnione podejrzenie nadużycia lub wyłudzenia ekspozycji kredytowej lub zidentyfikowanie przypadków zaistnienia uprawdopodobnionego czynu zabronionego dotyczącego ekspozycji kredytowej, udokumentowane złożeniem zawiadomienia o podejrzeniu przestępstwa do właściwych organów państwowych,
- wypowiedzenie umowy kredytu/pożyczki z powodu wysokiego ryzyka kredytowego,
- powzięcie informacji o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika w kwocie, która w ocenie banku może skutkować utratą zdolności kredytowej,
- niespłacenie przez dłużnika kwoty zrealizowanego poręczenia Skarbu Państwa,

¹ poniżej poziomu odpowiadającemu ratingowi wewnętrznemu 7- (czyli dla CCC- Standard & Poors i Caa3 Moody's)

- śmierć, trwałe kalectwo lub poważna choroba dłużnika (w przypadku dłużników prowadzących firmę w formie jednoosobowej działalności gospodarczej) skutkująca brakiem możliwości kontynuowania działalności,
- pobyt w areszcie lub więzieniu dłużnika (w przypadku dłużników prowadzących firmę w formie jednoosobowej działalności gospodarczej) skutkująca brakiem możliwości kontynuowania działalności,
- powzięcie informacji o niewykonaniu zobowiązania (ang. default) przez klienta w ramach umów zawartych z innymi podmiotami grupy Citi,
- w przypadku gdy strata ekonomiczna (ang. Economic Loss, L) powstała w wyniku sprzedaży wierzytelności jest wyższa niż 5%, wszystkie pozostałe ekspozycje wobec danego dłużnika należy traktować jako cechujące się niewykonaniem zobowiązania

oraz inne zdarzenia, które mogą mieć negatywny wpływ na możliwe do oceny przyszłe przepływy pieniężne z tytułu ekspozycji kredytowej.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów w obszarze detalicznym zalicza się spełnienie nawet jednej z niżej wymienionych przesłanek przez jakąkolwiek z posiadanych przez klienta ekspozycji:

- Wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenie dozwolonego limitu. Na potrzeby identyfikacji przypadku niewykonania zobowiązania przyjmuje się, że opóźnienie w spłacie jest równe lub przekracza 90 dni na moment wyliczania odpisu (przy czym kalkulacja liczby dni zaległości odbywa się zgodnie z wytycznymi EBA/GL/2016/07 oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 r. w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego);
- Udzielenie modyfikacji warunków umowy (restrukturyzacja), w rezultacie których wartość bieżąca przepływów pieniężnych spada poniżej wartości księgowej sprzed modyfikacji;
- Wypowiedzenie umowy z przyczyn innych niż opóźnienie w spłacie w przypadku produktów hipotecznych;
- Zażalenie klienta statusem niewykonania zobowiązania zgodnie z wytycznymi EBA/GL/2016/07;
- Wystąpienie przesłanek jakościowych:
 - śmierć,
 - bankructwo,
 - trwałe kalectwo lub poważna choroba,
 - nadużycie finansowe,
 - uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego klienta lub ogłoszenie przez klienta upadłości,
 - utrata wartości lub zagrożenie utraty wartości zabezpieczenia,
 - uzyskanie informacji o istotnych problemach finansowych dłużnika,
 - uzasadnione podejrzenie wyłudzenia ekspozycji kredytowej lub zidentyfikowanie przypadków zaistnienia uprawdopodobnionego czynu zabronionego dotyczącego ekspozycji kredytowej,
 - powzięcie informacji o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika w kwocie, która w ocenie banku może skutkować utratą zdolności kredytowej,
 - pobyt klienta w areszcie lub więzieniu,
 - częściowe umorzenie kapitału,
 - wypowiedzenie umowy,
 - wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta.

W przypadku klientów, którzy nie spełniają kryteriów restrukturyzacyjnych, a w szczególności dla których wdrożono ścieżkę prawną (upadłość, egzekucja, spór sądowy) bez perspektyw powrotu formuły spłat z podstawowej działalności operacyjnej klienta, prowadzony jest proces windykacji, a należności podlegają spisaniu w straty. Głównym celem tego procesu jest maksymalizacja odzyskiwanych przez Bank kwot zaległych ekspozycji. W procesie windykacji Bank współpracuje z klientem formułą współpracy, w trakcie której aktywność Banku nie ogranicza się tylko do działań prawnych, ale również w miarę możliwości prowadzona jest bieżąca współpraca. W przypadku, jeśli spłata ekspozycji jest zagrożona z uwagi na słaby standing finansowy dłużnika lub poprzez transfer aktywów poza zasięg windykacji, w wyjątkowych przypadkach możliwa jest sprzedaż ekspozycji.

Bank ustanowił i stosuje okres kwarantanny dla ekspozycji przestających być klasyfikowanymi jako aktywa Etapu 3. W obszarze bankowości instytucjonalnej zmiana statusu z utraty wartości na brak utraty wartości może mieć miejsce wówczas, gdy nie wystąpiły zaległości płatnicze wobec Banku w okresie 12 miesięcy oraz kwota główna i związane z nią należności dodatkowe wynikające z umowy są możliwe do odzyskania w całości. Zasadniczą przesłanką do zmiany statusu z utraty wartości na brak utraty wartości jest całkowite odzyskanie zdolności kredytowej.

W obszarze detalicznym, mechanizm kwarantanny polega na utrzymaniu klienta w statusie utraty wartości przez kolejne 9 miesięcy od ustąpienia wszystkich przesłanek utraty wartości.

Oczekiwana strata, będąca podstawą określenia poziomu odpisów dla należności z rozpoznaną utratą wartości oraz istotnym wzrostem ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, wyznaczana jest w całym okresie życia ekspozycji. W przypadku ekspozycji ratalnych jest to okres do umownej daty zapadalności. Dla ekspozycji odnawialnych, kontraktowy termin zapadalności nie jest określony, w zastępstwie wyznaczany jest tzw. behawioralny termin zapadalności będący wynikiem empirycznej estymacji czasu życia produktu kredytowego.

W obszarze Bankowości Detalicznej odpisy na oczekiwane straty kredytowe liczone są portfelowo w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. Bank grupuje instrumenty finansowe dla potrzeb wyceny oczekiwanych strat kredytowych w ujęciu produktowym w obszarze Bankowości Detalicznej i w ujęciu segmentacyjnym dla homogenicznego portfela mikroprzedsiębiorstw z minimalnym udziałem w sumie należności brutto Banku. W ramach ujęcia produktowego wyróżnia się następujące portfele: karty kredytowe, pożyczki

gotówkowe w ramach kart kredytowych, linie kredytowe, pożyczki gotówkowe oraz kredyty i pożyczki hipoteczne.

W sprawozdaniu finansowym Bank koryguje wartość ekspozycji kredytowych o wartość odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych. W przypadku wystąpienia w etapie 3 ekspozycji indywidualnie znaczących, w obszarze Bankowości Detalicznej, odpis na nich jest liczony metodą indywidualną. Ekspozycje są uznawane za indywidualnie znaczące na poziomie klienta, jeżeli oczekiwana strata na kliencie w przypadku jego wejścia w etap 3 przekroczyłaby 10% średniej wartości odpisu na ekspozycjach wchodzących w etap 3 w ostatnim kwartale.

W obszarze Bankowości Instytucjonalnej głównymi źródłami parametrów wchodzących w skład metodyki szacowania oczekiwanych strat kredytowych ('ECL') są wyniki wewnętrznych procesów oceny klienta oraz rezultaty modeli kredytowych.

- Stopa strat oczekiwanych jest pochodną ratingu klienta ustalonego na podstawie wewnętrznych modeli ratingowych. Metodyka ECL opisuje proces nakładania na istniejące ratingi, przewidywane w danym scenariuszu makroekonomicznym, rozkładów migracji. Uzyskuje się w ten sposób, w kolejnych okresach prognozy, prawdopodobieństwo migracji do danego przedziału ratingowego.
- Wartość parametru LGD (ang. Loss given default) wynika bezpośrednio z modelu dedykowanego dla klientów z utratą wartości.
- Wartość ekspozycji na kolejne okresy prognozy bazuje na dostępnych harmonogramach spłat jak i (dla produktów odnawialnych) na przewidywanej zmianie ekspozycji opisywanej wartością parametru CCF (ang. Credit conversion factor). Bazą do oszacowania tego parametru były wewnętrzne dane o kwotach wykorzystanych przez klientów przed identyfikacją przez Bank utraty wartości.
- Przypisanie do etapu bazuje na istniejącym w Banku procesie oceny klienta używanym do zarządzania klientem. Proces ten uwzględnia zarówno czynniki ilościowe (np. rating klienta), jak i szereg czynników jakościowych (np. Sygnały Wczesnego Ostrzegania).
- Przyjęte przez Bank terminy zapadalności wynikają bezpośrednio z umów z klientami oraz okresów w jakich Bank jest narażony na ewentualne ryzyko.

W obszarze Bankowości Detalicznej podstawą parametrów wchodzących w skład metodyki ECL są istniejące w Banku wewnętrzne modele oceny wiarygodności kredytowej klienta, informacje o etapie postępowania windykacyjnego oraz informacje z hurtowni danych Banku.

- Stopa strat oczekiwanych jest złożeniem szeregu modeli oceny wiarygodności kredytowej klienta, połączonych ze sobą za pomocą procesu nazwanego logiką integracyjną. Metodyka ECL, na podstawie prognoz dostarczonych przez Głównego Ekonomistę, przekształca rezultaty logiki integracyjnej tak, by wynik odzwierciedlał przewidywane zmiany w gospodarce. Tak uzyskane parametry, są następnie przykładane do wektorów strat oczekiwanych w okresie życia produktu, oszacowanych na podstawie historycznie obserwowanych stóp strat oczekiwanych. Wektory wartości odzysków są rezultatem analizy wysokości historycznie windykowanych należności dla homogenicznych populacji. Populacje zostały posegmentowane względem podobnych cech jak typ produktu, czas od momentu wejścia w default, wartość ekspozycji pozostałej do spłaty czy historycznie obserwowane spłaty.
- Wartość parametru EAD (ang. Exposure at default) bazuje dla produktów ratałnych na przewidywanych harmonogramach spłat wygenerowanych w oparciu o długość kontraktu i oprocentowanie produktu. Dla produktów odnawialnych EAD bazuje na oszacowanym wewnętrznie parametrze CCF.

Bank korzysta ze scenariuszy makroekonomicznych zawierających zmienne objaśniające w modelach wykorzystywanych do pomiaru strat oczekiwanych. Scenariusze przygotowywane są przez Głównego Ekonomistę Banku min. raz na kwartał w horyzoncie 3 letnim w podziale na kwartały (scenariusz bazowy z wagą 60% oraz odchylenie pozytywne i negatywne od tego scenariusza z wagą 20%).

W obszarze Bankowości Instytucjonalnej Bank podzielił portfel kredytowy na branże pod kątem ich wrażliwości na warunki makroekonomiczne, zidentyfikowała te zmienne makroekonomiczne, które najlepiej wyjaśniały historyczne zmiany jakości kredytowej oraz przeanalizowała zależności od czynników makroekonomicznych za pomocą metod statystycznych. Finalnie, Bank dla każdej z ustalonych klas wrażliwości branż zbudował model pozwalający na uzależnienie współczynnika determinującego poziom migracji klientów pomiędzy ratingami od tych czynników.

W obszarze Bankowości Detalicznej, na poziomie homogenicznych portfeli produktowych, Bank, za pomocą metod statystycznych zbudował równania uzależniające wysokości rocznych stóp strat od czynników makroekonomicznych. Tak powstałe modele pozwalają na dynamiczne kształtowanie wysokości odpisów z tytułu strat oczekiwanych w zależności od przewidywanych zmian w gospodarce.

Scenariusze makroekonomiczne w obszarze Bankowości Instytucjonalnej obejmują poniższe zmienne:

- roczną zmianę indeksu WIG,
- stopę bezrobocia,
- inflację,
- PKB,
- stopę bezrobocia „BAEL”,
- WIBOR 3 miesięczny,

natomiast Bankowość Detaliczna wykorzystuje w modelowaniu oczekiwanych strat kredytowych dwie zmienne:

- stopę bezrobocia „BAEL”,
- roczną zmianę indeksu WIG.

Scenariusz dla zmiennych wykorzystywanych do oszacowania oczekiwanych strat kredytowych na 31 grudnia 2023 roku zaprezentowano poniżej.

Bazowy scenariusz ekonomiczny	4q23	1q24	2q24	3q24	4q24	1q25	2q25	3q25	4q25	1q26	2q26	3q26	4q26
PKB przyrost r/r	3,6	3,4	3,9	3,2	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4
Inflacja r/r (średnia)	6,5	4,4	3,7	4,9	5,1	5,9	5,8	4,8	4,8	3,8	3,4	2,9	2,8
Zarejestrowana stopa bezrobocia	5,2	5,5	5,1	5,1	5,4	5,8	5,3	5,2	5,3	5,5	5,2	5,1	5,4
stopa bezrobocia „BAEL”	2,9	3,2	2,8	2,8	3,1	3,5	3,0	2,9	3,0	3,2	2,9	2,8	3,1
WIBOR 3M (koniec okresu)	5,84	5,94	5,77	5,60	5,27	4,94	4,77	4,35	4,19	3,94	3,94	3,94	3,94
WIG (koniec okresu)	76515	77556	78596	79637	80677	81906	83135	84364	85594	86568	87543	88518	89493

Pesymistyczny scenariusz ekonomiczny	4q23	1q24	2q24	3q24	4q24	1q25	2q25	3q25	4q25	1q26	2q26	3q26	4q26
PKB przyrost r/r	3,0	2,1	2,1	0,8	1,3	1,5	1,7	2,1	2,3	2,5	2,9	3,2	3,3
Inflacja r/r (średnia)	5,9	2,0	0,9	1,8	2,3	3,0	3,1	2,3	2,5	3,2	3,0	2,7	2,6
Zarejestrowana stopa bezrobocia	5,3	5,7	5,4	5,5	5,9	6,4	6,0	6,0	6,2	6,4	6,2	6,1	6,4
stopa bezrobocia „BAEL”	3,0	3,3	3,0	3,1	3,5	4,0	3,6	3,6	3,8	4,0	3,8	3,7	4,1
WIBOR 3M (koniec okresu)	5,59	5,44	5,02	4,60	4,02	3,69	3,52	3,10	2,94	2,69	2,69	2,69	2,69
WIG (koniec okresu)	73791	71722	69697	67717	68602	69647	70692	71737	72782	73611	74440	75269	76098

Optymistyczny scenariusz ekonomiczny	4q23	1q24	2q24	3q24	4q24	1q25	2q25	3q25	4q25	1q26	2q26	3q26	4q26
PKB przyrost r/r	4,2	4,6	5,8	5,7	5,6	5,2	4,8	4,5	4,3	4,2	3,9	3,6	3,5
Inflacja r/r (średnia)	7,1	7,2	6,9	8,6	8,3	8,3	8,0	6,8	6,6	5,4	4,8	4,1	4,0
Zarejestrowana stopa bezrobocia	5,1	5,3	4,8	4,7	4,9	5,1	4,6	4,4	4,4	4,5	4,2	4,1	4,4
stopa bezrobocia „BAEL”	2,8	3,1	2,6	2,5	2,7	2,9	2,4	2,2	2,2	2,3	2,0	1,9	2,1
WIBOR 3M (koniec okresu)	6,34	6,94	7,02	7,35	7,27	6,94	6,77	6,35	6,19	5,69	5,44	5,19	4,94
WIG (koniec okresu)	79239	83616	88221	93063	94279	95715	97151	98588	100024	101163	102302	103441	104580

W ramach oceny adekwatności stosowanej metodyki służącej wyznaczeniu utraty wartości oraz rezerwy, Bank regularnie, co najmniej raz w roku, przeprowadza analizę w celu weryfikacji, w jakim stopniu dokonane odpisy aktualizujące miały odzwierciedlenie w rzeczywistości poniesionych stratach. Dodatkowo modele używane do wyznaczania odpisów na oczekiwane straty kredytowe podlegają niezależnej ocenie Departamentu Zarządzania Ryzykiem Modeli i Walidacji.

Bank analizuje wrażliwość oczekiwanych strat kredytowych pod kątem metod i założeń modelu oczekiwanych strat kredytowych, w szczególności wrażliwość na prognozy sytuacji makroekonomicznej. Zaprezentowane w tabeli poniżej zmiany oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości zostały wyznaczone jako różnica pomiędzy oczekiwanyimi stratami kredytowymi wyliczonymi dla konkretnego scenariusza makroekonomicznego a oczekiwanyimi stratami kredytowymi wyliczonymi z uwzględnieniem wszystkich scenariuszy makroekonomicznych zważonych prawdopodobieństwem ich realizacji (znak „-” oznacza mniejsze, a znak „+” oznacza większe oczekiwane straty).

Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Etap 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza na dzień 31.12.2023, w tys. zł

	Scenariusz optymistyczny	Scenariusz pesymistyczny
Bankowość detaliczna	(2 046)	1 634
Bankowość instytucjonalna	(947)	1 411
	(2 993)	3 045

Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Etap 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza na dzień 31.12.2022, w tys. zł

	Scenariusz optymistyczny	Scenariusz pesymistyczny
Bankowość detaliczna	(874)	761

Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Etap 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza na dzień 31.12.2022, w tys. zł

Scenariusz optymistyczny

Scenariusz pesymistyczny

Bankowość instytucjonalna	79	(506)
	(795)	255

Bank rozpoznaje i zarządza ryzykiem kredytowym kontrahenta w transakcjach instrumentami finansowymi w oparciu o wewnętrzne limity na zaangażowanie przedrocznicowe i rozliczeniowe. Ekspozycjom tym nadawane są również ratingi kredytowe.

W 2023 roku Bank wprowadził zmiany przyjętych założeń oraz technik szacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe, które obejmowały:

- w Bankowości Instytucjonalnej aktualizację parametru CCF; w Bankowości Detalicznej zmiany na poziomie konstrukcji modelu i doboru danych w ramach parametru LGD dla produktów niezabezpieczonych.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Banku na ryzyko kredytowe:

w tys. zł	Nota	31.12.2023	31.12.2022
Należności od Banku Centralnego oraz z tytułu rachunków bieżących w innych bankach	17	1 241 873	671 335
Należności od banków (brutto)	18	15 372 457	970 161
Należności od klientów instytucjonalnych (brutto)*	(poniżej)	14 436 699	15 921 207
Należności od klientów indywidualnych (brutto)*	(poniżej)	6 354 874	6 553 305
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19	791 112	2 272 515
Instrumenty pochodne	19	4 081 822	4 730 752
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	29 560 292	37 180 808
Inne aktywa finansowe	27	159 032	155 208
Zobowiązania warunkowe udzielone	40	17 342 302	16 320 507
		89 340 463	84 775 798

*Na dzień 31 grudnia 2023 roku wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe dla należności od klientów instytucjonalnych wyniosła 3 821 166 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 3 506 019 tys. zł), a dla należności od klientów indywidualnych wyniosła 2 225 502 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 2 182 645 tys. zł).

Poniższa tabela przedstawia podział wartości zabezpieczonych hipotecznie ekspozycji od osób fizycznych w określonych przedziałach LtV (Loan to Value). Wartość ekspozycja określona jest wartością niespłaconego kapitału.

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Mniej niż 50%	1 006 584	949 029
51 - 80%	1 134 579	1 229 197
81 - 100%	56 112	17 526
	2 197 275	2 195 752

Wartości zabezpieczeń wykorzystywane są w ramach procesu kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych poprzez przemnożenie ich wartości przez szacowany parametr potencjalnego odzysku związanego ze sprzedażą zabezpieczenia. Hipoteczny wpływ zabezpieczeń hipotecznych na wysokość odpisów na oczekiwane straty kredytowe na należności od klientów detalicznych wynosi 17,2 miliona złotych na 31 grudnia 2023 roku.

Dla ekspozycji od klientów korporacyjnych zakwalifikowanych do Etapu 3, użyta do wyliczenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe na 31 grudnia 2023 wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z tytułu realizacji zabezpieczeń, na którą składają się w znaczącej części przepływy oparte o nieruchomości, wyniosła 95 299 tys. zł (przed uwzględnieniem wpływu wartości pieniądza w czasie). Dla poszczególnych kredytów wartość zabezpieczenia została pomniejszona o szacowany spadek wartości zabezpieczenia w procesie windykacji oraz szacowane koszty realizacji zabezpieczenia, ograniczona do wysokości ekspozycji i zważona prawdopodobieństwem scenariusza, w którym oczekiwane są przepływy z realizacji zabezpieczeń.

Poniżej został zaprezentowany portfel Banku, pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Zgodnie z podejściem do zarządzania ryzykiem kredytowym, Bank wyodrębnia portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz na podstawie portfelowej klasyfikacji (należności oceniane portfelowo).

Ekspozycje oceniane indywidualnie, bez rozpoznanej utraty wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

Ekspozycjom ocenianym indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości nadawane są ratingi od 8 do 10.

Wewnętrzne ratingi ryzyka są otrzymywane w kompleksowym procesie oceny kredytowej, na który składają się modele i metodyki ratingowe, dodatkowe korekty wynikające m.in. z posiadanego wsparcia i z zabezpieczenia oraz wszelkie inne zdefiniowane procesy stosowane, w celu uzyskania ratingów ryzyka.

Rating ryzyka określa prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika z zobowiązań w okresie jednego roku. Ratingi od 1 do 4- włącznie są traktowane jako odpowiednik ratingów z poziomu inwestycyjnego zewnętrznych agencji oceny wiarygodności kredytowej, co oznacza, że świadczą o niskim bądź średnim poziomie ryzyka kredytowego. Ratingi poniżej 4- świadczą o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego, przy czym rating 7 oznacza wysokie ryzyko kredytowe i niską zdolność do obsługi zobowiązań nawet przy sprzyjających warunkach makroekonomicznych.

Struktura portfela zaangażowań wobec klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2023 roku:

w tys. zł

	Należności od instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Razem
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1)				
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	10 280 827	-	15 331 662	25 612 489
rating ryzyka +5-6-	2 692 480	-	5 385	2 697 865
wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	-	4 631 658	-	4 631 658
1-30 dni	-	78 408	-	78 408
31-90 dni	-	331	-	331
Wartość brutto	12 973 307	4 710 397	15 337 047	33 020 751
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(20 582)	(31 893)	(316)	(52 791)
Wartość netto	12 952 725	4 678 504	15 336 731	32 967 960
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2)				
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	443 774	-	5 343	449 117
rating ryzyka +5-6-	328 656	-	30 067	358 723
rating ryzyka +7 i powyżej	302 783	-	-	302 783
wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	-	1 086 026	-	1 086 026
1-30 dni	-	109 786	-	109 786
31-90 dni	-	15 831	-	15 831
Wartość brutto	1 075 213	1 211 643	35 410	2 322 266
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(29 898)	(69 853)	(589)	(100 340)
Wartość netto	1 045 315	1 141 790	34 821	2 221 926
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3)				
wg przeterminowania należności	-	414 565	-	414 565
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka +7 i powyżej	379 243	-	-	379 243
Wartość brutto	379 243	414 565	-	793 808
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(260 401)	(324 962)	-	(585 363)
Wartość netto	118 842	89 603	-	208 445
Należności udzielone z utratą wartości				
wg przeterminowania należności	-	18 269	-	18 269
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka +7 i powyżej	8 936	-	-	8 936
Wartość brutto	8 936	18 269	-	27 205
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	646	(176)	-	470
Wartość netto	9 581	18 093	-	27 674
Łączna wartość brutto	14 436 699	6 354 874	15 372 457	36 164 030
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(310 235)	(426 884)	(905)	(738 024)
Łączna wartość netto	14 126 464	5 927 990	15 371 552	35 426 006

Jak opisano powyżej jednym z głównych czynników wpływających na zarządzanie portfelem należności klientów detalicznych są dni zaległości, podczas gdy w segmencie klientów instytucjonalnych jest to rating.

Należności udzielone z utratą wartości cechują się stosunkowo niższym a w pewnych okolicznościach dodatnim odpisem na oczekiwane straty kredytowe ujawnianym w powyższej tabeli. W momencie początkowego ujęcia aktywa POCI ujmują się w wartości godziwej a korekta do wartości godziwej, która odzwierciedla przede wszystkim ryzyko kredytowe, uwzględniona jest w wartości bilansowej brutto należności.

Struktura portfela zaangażowań wobec banków i klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2022 roku:

w tys. zł

	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Razem
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1)				
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	11 555 463	-	699 969	12 255 432
rating ryzyka +5-6-	2 420 141	-	7 036	2 427 177
wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	8	4 973 199	-	4 973 207
1-30 dni	-	77 510	-	77 510
31-90 dni	-	730	-	730
Wartość brutto	13 975 612	5 051 439	707 005	19 734 056
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(40 985)	(40 250)	(328)	(81 710)
Wartość netto	13 934 627	5 011 189	706 677	19 652 346
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2)				
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	64 485	-	228 157	292 642
rating ryzyka +5-6-	1 065 852	-	34 567	1 100 419
rating ryzyka +7 i powyżej	355 308	-	432	355 740
wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	-	941 276	-	941 276
1-30 dni	-	107 818	-	107 818
31-90 dni	-	23 317	-	23 317
Wartość brutto	1 485 645	1 072 411	263 156	2 821 212
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(43 614)	(64 771)	(1 085)	(109 470)
Wartość netto	1 442 031	1 007 640	262 071	2 711 742
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3)				
wg przeterminowania należności	-	419 514	-	419 514
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka +7 i powyżej	452 943	-	-	452 943
Wartość brutto	452 943	419 514	-	872 457
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(329 595)	(333 032)	-	(662 627)
Wartość netto	123 348	86 482	-	209 830
Należności udzielone z utratą wartości				
wg przeterminowania należności	-	9 941	-	9 941
wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka +7 i powyżej	7 007	-	-	7 007
Wartość brutto	7 007	9 941	-	16 948
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(1 354)	(404)	-	(1 758)
Wartość netto	5 653	9 537	-	15 190
Łączna wartość brutto	15 921 207	6 553 305	970 161	23 025 159
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(415 548)	(438 457)	(1 413)	(855 565)
Łączna wartość netto	15 505 659	6 114 848	968 748	22 169 594

Jak opisano powyżej jednym z głównych czynników wpływających na zarządzanie portfelem należności klientów detalicznych są dni zaległości, podczas gdy w segmencie klientów instytucjonalnych jest to rating.

Należności udzielone z utratą wartości cechują się stosunkowo niższym a w pewnych okolicznościach dodatnim odpisem na oczekiwane straty kredytowe ujawnianym w powyższej tabeli. W momencie początkowego ujęcia aktywa POCI ujmują się w wartości godziwej a korekta do wartości godziwej, która odzwierciedla przede wszystkim ryzyko kredytowe, uwzględniona jest w wartości bilansowej brutto należności.

Struktura instrumentów pochodnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego:

w tys. zł	31.12.2023			31.12.2022		
	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami
Instrumenty pochodne wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	2 370 564	-	1 652 238	3 619 909	-	914 692
rating ryzyka +5-6-	58 325	-	541	135 519	13 811	45 841
rating ryzyka +7 i powyżej	154	-	-	981	-	-
Razem	2 429 043	-	1 652 779	3 756 409	13 811	960 533

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji w portfelu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz w portfelu dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody według ratingów agencji Fitch:

w tys. zł	31.12.2023		31.12.2022	
	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody
Rating emitenta agencji Fitch				
A (w tym: od A- do AAA)	791 112	29 560 292	2 272 515	37 180 808
Razem	791 112	29 560 292	2 272 515	37 180 808

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2023 roku:

w tys. zł	31.12.2023		
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 1)	10 744 060	3 754 304	300 512
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	8 716 458	-	300 512
rating ryzyka +5-6-	2 027 602	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 2)	1 052 158	1 465 679	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	86 642	-	-
rating ryzyka +5-6-	814 083	-	-
rating ryzyka +7 i powyżej	151 433	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 3)	1 873	5 995	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	1 873	5 995	-
Zobowiązania warunkowe udzielone z utratą wartości	17 721	-	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	17 721	-	-
Razem	11 815 812	5 225 978	300 512

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2022:

w tys. zł	31.12.2022		
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 1)	9 831 703	3 964 409	302 538
wg ratingu ryzyka			

w tys. zł	31.12.2022		
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	Zobowiązania wobec banków
rating ryzyka 1-4-	8 586 076	-	299 172
rating ryzyka +5-6-	1 245 627	-	3 366
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 2)	796 619	1 393 325	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	276 058	-	-
rating ryzyka +5-6-	379 766	-	-
rating ryzyka +7 i powyżej	140 795	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 3)	6 722	6 166	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	6 722	6 166	-
Zobowiązania warunkowe udzielone z utratą wartości	19 025	-	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	19 025	-	-
Razem	10 654 069	5 363 900	302 538

Praktyki „forbearance”

W Banku w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym identyfikuje się ekspozycje „forborne”. Bank uwzględnia ekspozycje „forborne” zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi wynikającymi ze Standardów Technicznych EBA/ITS/2013/03 oraz z dokumentu 2012/852 wydanych przez ESMA. W zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych Bank stosuje wytyczne EBA EBA/GL/2018/06.

Bank jako „forborne” traktuje ekspozycje, gdzie Bank udziela dłużnikowi doświadczającemu lub mogącemu doświadczyć trudności finansowych preferencyjnych warunków finansowania (np. na warunkach nierynkowych), które w innej sytuacji nie byłyby rozważane. Bank poprzez preferencyjne warunki finansowania rozumie sytuacje, w której np. zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż umowna wartość oprocentowania sprzed restrukturyzacji i/lub zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż oprocentowanie rynkowe dla danego okresu finansowania i ryzyka kredytowego. Zakres, w którym zmieniane są warunki finansowania, ustalany jest indywidualnie dla każdego dłużnika, którego dotyczy przedmiotowa sytuacja. W szczególności działania takie obejmują:

- modyfikację warunków istniejącego zaangażowania, w tym zmiany harmonogramu spłat (np. wydłużenie okresu kredytowania), zmiany oprocentowania należności lub sposobu spłaty, lub redukcji kwoty do spłaty (kwoty głównej lub narosłych odsetek),
- udzielenia nowego, zrestrukturyzowanego zaangażowania w celu częściowej lub całkowitej spłaty istniejącego zaangażowania,
- przejęcie aktywów.

W przypadku klientów instytucjonalnych Bank rozszerzył nadawanie statusu „forborne” o ekspozycje bez utraty wartości.

W związku z powyższym status „forborne” w obszarze klientów instytucjonalnych, podobnie jak w obszarze klientów detalicznych, może dotyczyć zarówno ekspozycji z portfela z utratą wartości jak i z portfela bez utraty wartości. Bank jako „forborne” bez utraty wartości traktuje ekspozycje na których były przeprowadzone działania restrukturyzacyjne, natomiast zmiana warunków finansowania nie implikowała pogorszenia przyszłych strumieni płatności. W takich przypadkach zmiana statusu ekspozycji na „forborne” nie stanowi dowodu utraty wartości.

W obszarze Bankowości Detalicznej Bank przyjmuje, że ekspozycje pozostają w statusie „forborne” aż do ich całkowitej spłaty.

Ekspozycje ze zmodyfikowanymi warunkami podlegającymi zasadom w zakresie forbearance (ekspozycje forborne) są przedmiotem raportowania regulacyjnego oraz wewnętrznego.

Wartości należności od klientów ze szczególnym uwzględnieniem ekspozycji w statusie „forborne”:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Należności bez rozpoznanej utraty wartości,	19 970 559	21 585 107
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1), w tym:	17 683 703	19 027 051
podmiotów sektora niefinansowego	13 505 522	15 213 891
klientów instytucjonalnych	8 795 125	10 162 452
klientów indywidualnych	4 710 397	5 051 439
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2), w tym:	2 286 856	2 558 056
podmiotów sektora niefinansowego	2 286 831	2 557 187

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
klientów instytucjonalnych, w tym:	1 075 188	1 484 776
„forborne”	225 616	-
klientów indywidualnych, w tym:	1 211 643	1 072 411
„forborne”	46	-
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3), w tym:	793 809	872 457
podmiotów sektora niefinansowego	793 809	872 457
klientów instytucjonalnych, w tym:	379 230	452 930
„forborne”	82 347	53 039
klientów indywidualnych, w tym:	414 579	419 527
„forborne”	30 062	30 663
Należności udzielone z utratą wartości, w tym:	27 205	16 948
podmiotów sektora niefinansowego	27 205	16 948
klientów instytucjonalnych, w tym:	8 936	7 007
„forborne”	8 936	7 007
klientów indywidualnych, w tym:	18 269	9 941
„forborne”	12 666	7 809
Należności od klientów brutto razem, w tym:	20 791 573	22 474 512
podmiotów sektora niefinansowego	16 613 367	18 660 483
klientów instytucjonalnych, w tym:	10 258 479	12 107 165
„forborne”	316 899	60 046
klientów indywidualnych, w tym:	6 354 888	6 553 318
„forborne”	42 774	38 472
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, w tym:	(737 119)	(854 005)
na należności „forborne”	(61 930)	(52 536)
Należności od klientów netto, razem, w tym:	20 054 454	21 620 507
należności „forborne”	297 743	45 982

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Banku z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Banku z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków, w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na:

- obowiązujących przepisach prawa w szczególności ustawie Prawo bankowe,
- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko płynności w Banku spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego.

Zarządzanie płynnością

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi dostępu do środków płynnych, w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.

Bank analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka. Przyjęte miary oraz limity mają na celu ograniczenie nadmiernej koncentracji w zakresie przyjętej struktury bilansu czy też źródeł finansowania.

Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań ALCO i jest określone w strategii Banku. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście wpływu na rentowność prowadzonej działalności.

Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań ALCO i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Banku plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Bank analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych przyjmując jako warunek konieczny brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 3 miesięcy.

Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Banku, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz bank centralny.

W 2023 roku w Banku nie wprowadzono istotnych zmian w procesach, procedurach, systemach oraz politykach dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Plan finansowania i zabezpieczania płynności

Roczny Plan Finansowania i Płynności (Plan) jest przygotowywany dla Banku przez Departament Nadzoru nad Zarządzaniem Bilansem, Sektory Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej oraz Departament Ryzyka Rynkowego. Plan podlega aprobacie ALCO. Plan powinien obejmować wszystkie istotne elementy dotyczące finansowania i płynności wynikające z planów biznesowych, a w szczególności w obszarze depozytów i kredytów dla klientów, tak jak to zostało określone w budżetach rocznych poszczególnych jednostek biznesowych, a także istotnych zmian otoczenia regulacyjnego oraz sytuacji rynkowej.

Narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

Bank dokonuje pomiaru i zarządza ryzykiem płynności poprzez zastosowanie zarówno zewnętrznych miar nadzorczych, jak i miar dodatkowych wypracowanych wewnętrznie.

Regulacyjne miary płynności

Regulacyjne miary płynności LCR i NSFR kształtowały się na bezpiecznym poziomie i wynosiły:

	31.12.2023	31.12.2022	Zmiana
LCR	191%	158%	33 p.p.
NSFR	230%	176%	54 p.p.

Wewnętrzne narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

W uzupełnieniu do nadzorczych miar płynności Bank stosuje zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem płynności obejmujący:

- analizę luk –MAR/S2;
- scenariusze kryzysowe,
- strukturalne wskaźniki płynności,
- rynkowe czynniki ostrzegawcze,
- znaczące źródła finansowania,
- awaryjny plan finansowania.

Scenariusze kryzysowe

Testy warunków kryzysowych są przeprowadzane, w celu zbadania potencjalnego wpływu określonego zdarzenia na bilans Banku oraz skumulowaną lukę w horyzoncie 12 miesięcy, a także określenia, jakie dodatkowe finansowanie działalności jest konieczne w każdym z określonych scenariuszy. Scenariusze te są przygotowywane przez Sektory Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej oraz Ryzyko Rynkowe Banku oraz zatwierdzane przez ALCO.

Bank przeprowadza testy warunków kryzysowych w cyklu miesięcznym. Scenariusze te zakładają istotne zmiany w podstawowych parametrach finansowania, takie jak:

- koncentracja bazy funduszowej,
- Highly Stressed Market Disruption ("S2") – poważne zakłócenia na rynkach światowych,
- kryzys finansowy na rynku krajowym.

Awaryjny plan finansowania

Departament Nadzoru nad Zarządzaniem Bilansem w Sektorsze Zarządzania Finansami przygotowuje oraz aktualizuje w cyklu rocznym „Plan pozyskania funduszy i utrzymania płynności w sytuacji zagrożenia płynności” (Plan awaryjny), który określa sposób działania Banku w sytuacji kryzysowej, w tym szczególnie w przypadkach zakładanych w scenariuszach kryzysowych i opisanych w „Rocznym planie finansowania i zabezpieczenia płynności”. Awaryjny plan finansowania jest

zatwierdzany przez ALCO.

Plan awaryjny określa:

- warunki/symptomy wskazujące na wystąpienie sytuacji kryzysowej;
- kompetencje do podejmowania działań w ramach realizacji planu;
- źródła pozyskania funduszy, a w szczególności zasady utrzymywania portfela aktywów płynnych do użycia w przypadku wystąpienia problemów płynnościowych;
- zasady przeprowadzania sprzedaży aktywów i zmiany struktury bilansu;
- zasady postępowania w celu przywrócenia zaufania klientów do instytucji.

Poniżej przedstawione zostały wielkości skumulowanej urealnionej luki płynności w warunkach stresowych oraz poziom aktywów płynnych na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2023 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	40 433 270	2 702 444	821 791	-	29 604 575
Zobowiązania i kapitał własny	10 668 501	5 483 299	47 030	-	57 363 250
Luka bilansowa w danym okresie	29 764 769	(2 780 855)	774 761	-	(27 758 675)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	37 963 542	17 887 414	20 613 688	25 339 909	19 199 180
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	37 853 954	17 707 092	20 679 168	24 715 879	19 298 149
Luka pozabilansowa w danym okresie	109 588	180 322	(65 480)	624 030	(98 969)
Potencjalne wykorzystanie przyznanych linii kredytowych	479 020	319 346	(798 366)	-	-
Luka skumulowana	29 395 337	26 475 458	27 983 105	28 607 135	749 491

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2022 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	35 231 376	442 464	761 706	-	33 365 856
Zobowiązania i kapitał własny	11 478 908	5 478 447	639 297	-	52 204 750
Luka bilansowa w danym okresie	23 752 468	(5 035 983)	122 409	-	(18 838 894)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	40 657 353	11 757 921	30 757 011	13 616 887	22 790 452
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	40 913 368	11 810 623	30 182 850	13 751 561	22 920 604
Luka pozabilansowa w danym okresie	(256 015)	(52 702)	574 161	(134 674)	(130 152)
Potencjalne wykorzystanie przyznanych linii kredytowych	294 357	598 717	(893 074)	-	-
Luka skumulowana	23 202 096	17 514 694	19 104 338	18 969 664	618

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022	Zmiana
Aktywa płynne, z tego:	30 621 030	39 717 501	(9 096 471)
rachunek nostro, depozyty w NBP i stabilna część gotówki	269 626	264 178	5 448
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	791 112	2 272 515	(1 481 403)
dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	29 560 292	37 180 808	(7 620 516)
Skumulowana luka płynności do 1 roku	27 983 105	19 104 338	8 878 767
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	Pozytywna luka	Pozytywna luka	

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Banku według umownych terminów wymagalności. Prezentowane kwoty nie uwzględniają wpływu stopy efektywnej na wartości zobowiązań z tytułu odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	29	3 375 693	3 365 693	-	10 000	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	19	132 417	132 417	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	30	55 162 620	49 335 602	3 505 375	2 318 684	2 959	-
Depozyty podmiotów sektora finansowego	30	3 942 532	3 865 353	36 519	40 660	-	-
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	30	49 404 846	43 656 155	3 468 551	2 277 181	2 959	-
Pozostałe zobowiązania	30	1 815 242	1 814 094	305	843	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	19	4 117 218	118 398	112 261	468 644	2 136 424	1 281 491
Pochodne instrumenty zabezpieczające		92 869	-	-	-	24 458	68 411
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	40	14 165 469	12 408 065	91 410	380 343	941 017	344 634
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	40	3 018 997	3 018 997	-	-	-	-
		80 065 283	68 379 172	3 709 046	3 177 671	3 104 858	1 694 536
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		105 388 871	43 716 553	13 302 571	18 214 288	29 896 828	258 631
Wyływy		104 334 434	43 621 581	13 262 534	18 142 911	29 049 997	257 411
		1 054 437	94 972	40 037	71 377	846 831	1 220

Na dzień 31 grudnia 2022 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	29	4 794 795	3 870 795	320 000	604 000	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	19	234 203	234 203	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	30	50 667 810	45 883 709	3 067 186	1 709 579	7 336	-
Depozyty podmiotów sektora finansowego	30	3 790 079	3 603 314	151 468	35 297	-	-
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	30	45 160 359	40 565 579	2 914 120	1 673 324	7 336	-
Pozostałe zobowiązania	30	1 717 372	1 714 816	1 598	958	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	19	7 103 671	240 593	126 351	512 710	4 363 454	1 860 563
Pochodne instrumenty zabezpieczające		6 917	-	-	-	-	6 917
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	40	13 683 181	11 443 966	-	76 841	1 619 511	542 863
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	40	2 375 216	2 375 216	-	-	-	-
		78 865 793	64 048 482	3 513 537	2 903 130	5 990 301	2 410 343
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		96 495 666	41 082 780	11 477 777	24 903 368	18 508 047	523 694
Wyływy		96 496 343	41 292 151	11 558 258	24 479 769	18 644 376	521 789
		(677)	(209 371)	(80 481)	423 599	(136 329)	1 905

RYZIKO RYNKOWE

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe określone jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Banku zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Banku odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, a także zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do

wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym. Przyjęte miary oraz limity ryzyka rynkowego mają na celu zapobieganie nadmiernej koncentracji ekspozycji na pojedynczy czynnik ryzyka lub grupę powiązanych czynników ryzyka, a także, aby określić ogólny maksymalny poziom podejmowanego ryzyka w księdze handlowej lub Bankowej.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego;
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku;

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Banku spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- Szefów jednostek biznesowych podejmujących ryzyko,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Banku.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowy i bankowy.

Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe, takie jak: dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zawierane, w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym – tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne, opcje na stopy procentowe oraz struktury opcyjne, będące odzwierciedleniem ekonomicznej natury oraz ryzyka wynikającego z produktów oferowanych klientom Banku. Działalność Banku w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednoczesne (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku, z czym portfel transakcji opcyjnych nie generuje otwartej ekspozycji ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii płaconej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.

Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, niezaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli bankowych z wszystkich innych jednostek organizacyjnych Banku. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close)/całkowitego zwrotu z portfela (Total Return),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE), oparta zarówno na metodzie luki, jak i przepływów odsetkowych w odpowiednim horyzoncie czasu,
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych, jako zabezpieczenia ekonomiczne, w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności;
- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę rynkową/bazową np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania;
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). W Banku do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in.: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratałnych;
- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/zobowiązania, kwalifikuje się do najdłuższego pasma przeszacowania;
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (Value-at-Close) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (Factor Sensitivity) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Dodatkowo, Bank mierzy ryzyko stopy procentowej metodą dochodową (cashflow net interest revenue NIR/IRE). Miara ta, podobnie jak IRE liczone metodą luki, określa potencjalny wpływ przed opodatkowaniem na wynik odsetkowy dla pozycji zaliczonych do księgi bankowej, ze względu na określone zmiany stóp procentowych w określonym okresie sprawozdawczym – zasadniczo 12 miesięcy. NIR to różnica między naliczonymi przychodami odsetkowymi uzyskanymi z aktywów (np. pożyczki dla klientów) a kosztem odsetek zapłaconym od zobowiązań (np. depozyty klientów). NIR/IRE to delta między bazowym NIR a NIR w scenariuszu szoku stopy procentowej tj. +/- 100 pkt. bazowych, dla wszystkich walut razem. Przyjmuje się podobne założenia w zakresie dat przeszacowania jak opisane powyżej dla metody luki, z tą różnicą, że pozycje niegenerujące przepływów odsetkowych oraz kapitały Banku są wyeliminowane z kalkulacji.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Banku na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz na dzień 31 grudnia 2022 roku, oddzielnie dla miar opartych o metodę luki jak i przepływów odsetkowych. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Banku, oraz łącznie dla wszystkich walut w przypadku metody przepływów odsetkowych.

IRE – metoda luki

w tys. zł	31.12.2023		31.12.2022	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	16 066	10 710	28 767	42 460
USD	30 248	54 031	28 560	44 450
EUR	(7 350)	(2 747)	(17 317)	(30 707)

IRE – metoda przepływów odsetkowych

w tys. zł	31.12.2023		31.12.2022	
	IRE 12M		IRE 12M	
	+100 pb	-100 pb	+100 pb	-100 pb
Łącznie dla wszystkich walut	232 952	(235 707)	105 203	(106 083)

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinację ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych podlegają regularnej ocenie i są odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Banku. Testy warunków skrajnych obejmują także zmianę wartości kapitału w wyniku ruchów stóp procentowych dla poszczególnych walut w scenariuszach zgodnych z wymogami CRR.

Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Transakcji Rynku Międzybankowego prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody:

- zarządzanie płynnością finansową;
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej z innych jednostek organizacyjnych Banku;
- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Banku przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DV01 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego prowadzone są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym), spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Program stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka rynkowego, w szczególności ryzyka stóp procentowych, Bank posiada zdefiniowane zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Podstawowym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach rachunkowości zabezpieczeń jest ryzyko zmiany stóp procentowych, na jakie narażony jest portfel papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody o stałej stopie procentowej. Na koniec każdego miesiąca, w którym występowała relacja zabezpieczająca, Bank dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Pozycją zabezpieczaną jest część portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody na stałą stopę procentową, denominowana w PLN. We wszystkich przypadkach instrumentem zabezpieczającym jest swap stopy procentowej (IRS), zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Zyski i straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany w wycenie do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych odzwierciedlone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody z uwzględnieniem zabezpieczeń ekonomicznych, w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawiony jest w tabeli poniżej:

w tys. zł	31.12.2023		Ogółem w okresie 2023			
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(1 917)	(3 257)	1 339	(1 801)	(1 023)	(2 768)
USD	(12)	(12)	-	(126)	(7)	(188)
EUR	(366)	(366)	-	(520)	(366)	(735)

w tys. zł	31.12.2022		Ogółem w okresie 2022			
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(1 477)	(1 829)	352	(1 622)	(841)	(2 105)
USD	(187)	(187)	-	(202)	(182)	(231)
EUR	(739)	(739)	-	(212)	(120)	(748)

Działalność Banku w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Banku wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Bank notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w 2023 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022	w okresie 2023		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(20)	(45)	(204)	496	(878)
EUR	195	(214)	199	937	(260)
USD	(23)	(-1)	(14)	77	(156)

W 2023 roku średnia wielkość ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w walucie krajowej była niższa w porównaniu z średnim poziomem z roku ubiegłego (368 tys. zł.) i wyniosła - 204 tys. zł. Średnia ekspozycja na ryzyko stóp procentowych w EUR była wyższa w porównaniu z rokiem 2022 (DV01 wyniosło 199 tys. zł, podczas gdy rok wcześniej 51 tys. zł). Średnia ekspozycja w USD była niższa w porównaniu do roku 2022 (DV01 wyniosło -14 tys. zł, w porównaniu do -8 tys. zł w 2022 r.). Jeśli chodzi o największe wielkości ekspozycji przyjmowanych przez Departament Skarbu to maksymalna ekspozycja w PLN wyniosła 496 tys. zł w porównaniu z 1 116 tys. zł w roku 2022, zaś maksymalna pozycja w EUR osiągnęła wielkość 937 tys. zł w porównaniu z 347 tys. zł w roku ubiegłym.

Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej, prowadzący w ramach Banku działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej, dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w 2023 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022	w okresie 2023		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	240	426	678	3 474	107
Ryzyko stóp procentowych	10 252	7 107	15 108	26 385	4 659
Ryzyko spreadu	16 158	7 268	10 763	25 208	4 072
Ryzyko ogółem	18 267	10 028	19 511	29 703	7 812

Głównym czynnikiem ryzyka pozostawało ryzyko stóp procentowych, a na drugim miejscu występowało ryzyko spreadu, gdzie ryzyko spreadu kredytowego określa wpływ na wycenę instrumentu/portfela wynikającą ze zmiany w postrzeganiu przez rynek jakości kredytowej niektórych instrumentów, takich jak „cross currency swap”, „asset swap”, czy portfel papierów wartościowych denominowanych w walucie obcej.

Ogólny średni poziom ryzyka rynkowego portfeli handlowych w roku 2023 był o 22% wyższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2022; w ujęciu kwotowym średni VaR wyniósł 19 511 tys. zł, i był głównie pochodną ryzyka spreadu oraz zmienności stóp procentowych. Maksymalny poziom ryzyka cenowego pozostawał na podobnym poziomie (29 703 tys. zł w roku 2023, natomiast 29 746 tys. zł w roku 2022).

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Bank prowadzi aktywną działalność w zakresie obrotu instrumentami kapitałowymi poprzez Departament Maklerski Banku Handlowego (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności, DMBH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) lub BondSpot, kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Wśród instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wobec których Bank nie prowadzi aktywnego obrotu są m.in. udziały Visa Inc, których metoda wyceny została przedstawiona w nocie 38.

Ekspozycja walutowa Banku

Ekspozycję walutową Banku według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

31.12.2023

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych*		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	16 386 115	9 607 183	33 629 060	40 362 787	45 205
USD	7 501 060	7 443 335	18 061 886	18 129 997	(10 386)
GBP	35 712	602 923	646 689	84 788	(5 310)
CHF	41 183	340 313	475 907	180 216	(3 439)
Pozostałe waluty	626 225	238 609	659 862	1 037 517	9 961
	24 590 295	18 232 363	53 473 404	59 795 305	36 031

*według wartości bieżącej będącej sumą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych

31.12.2022

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych*		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	9 241 239	8 969 070	33 013 226	33 241 235	44 160
USD	2 438 403	7 736 025	20 182 424	14 905 002	(20 200)
GBP	24 784	568 690	626 045	82 814	(675)
CHF	75 186	397 094	500 325	178 888	(471)
Pozostałe waluty	24 378	174 051	2 521 606	2 359 349	12 584
	11 803 990	17 844 930	56 843 626	50 767 288	35 398

*według wartości bieżącej będącej sumą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych

RYZYKO OPERACYJNE

Cele strategiczne oraz założenia systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie trwałego i efektywnego podejścia do identyfikacji, pomiaru/oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania ryzyka, jak również efektywna redukcja poziomu ekspozycji na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji ograniczenie liczby i skali zdarzeń o charakterze ryzyka operacyjnego (polityka niskiego poziomu tolerancji na straty operacyjne).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym ma również na celu pełną integrację procesów zarządzania tym ryzykiem z procesami podejmowania decyzji biznesowych (tzn. strategia biznesowa wspierana jest oceną ryzyka operacyjnego, a biznes oceniany na podstawie wcześniej ustalonych wskaźników kontroli i ryzyka operacyjnego).

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank bierze pod uwagę strategię biznesową, Profil ryzyka Banku, otoczenie makroekonomiczne, dostępne zasoby kapitału i płynności oraz wymogi regulacyjne (w tym zwłaszcza Rekomendacji M) stanowiące ramy dla przygotowania systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez wprowadzanie odpowiednich regulacji wewnętrznych, zapewnia spójność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym ze Strategią Banku oraz jego właściwe funkcjonowanie w organizacji poprzez analizę informacji umożliwiających ocenę czy system jest adekwatny do profilu ryzyka operacyjnego. W przypadku zaistnienia konieczności system zarządzania ryzykiem operacyjnym jest usprawniany poprzez wprowadzenie niezbędnych korekt.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest zbudowany w sposób, który zapewnia zarządzanie ryzykiem na każdym etapie, tj.: identyfikacji, oceny/pomiaru, ograniczania, monitorowania i raportowania.

Realizacja założeń strategii przez Zarząd Banku oceniana jest przez Radę Nadzorczą, wspieraną przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd z częstotliwością skorelowaną z częstotliwością spotkań komitetów, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, prawdopodobieństwo jego występowania, ocenę potencjalnego negatywnego wpływu metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak też wyniki monitorowania profilu ryzyka operacyjnego i apetytu na ryzyko operacyjne. Rada Nadzorcza, po dokonaniu oceny, w razie konieczności może zlecić poddanie rewizji całości lub części systemu zarządzania ryzykiem.

Definicja ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia straty w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych (z uwzględnieniem ryzyka technologicznego, outsourcingu, nadużyć/defraudacji, prania pieniędzy, bezpieczeństwa informacji, ciągłości działania (zdarzeń zewnętrznych i wewnętrznych), podatkowego i rachunkowego, produktu, prawnego, modeli, kadrowego, niewłaściwego postępowania (conduct risk), jak również ryzyka utraty reputacji, związanego ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego, z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, a także ryzyka operacyjnego wkomponowanego w inne kategorie ryzyka (np. kredytowe, kontrahenta, płynności, braku zgodności)). Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Ryzyko Operacyjne zostało uznane za ryzyko istotne dla 2023 roku. Dodatkowo za ryzyko istotne zostało również uznane Ryzyko Zgodności, które na potrzeby procesu ICAAP jest włączane do Ryzyka Operacyjnego.

Zasady identyfikacji ryzyka operacyjnego

Każda jednostka organizacyjna Banku identyfikuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka operacyjnego, związane z działalnością jednostki. W procesie identyfikacji ryzyka Kierownictwo Banku uwzględnia istotne ryzyko związane ze wszystkimi procesami, produktami, czynnikiem ludzkim, systemami informatycznymi, zgodnością z obowiązującym prawem, regulacjami i zaleceniami instytucji nadzorczych, regulacjami wewnętrznymi oraz strategią Banku, uwzględniając również ryzyko związane z zależnością Banku od innych podmiotów w Grupie.

Jednostki organizacyjne w ramach Banku oraz Departament Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego wykorzystują w procesie identyfikacji ryzyka procesy regularnego analizowania informacji generowanych przy użyciu narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Profil ryzyka operacyjnego

Profil ryzyka operacyjnego rozumiany jest jako skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określająca stopień narażenia na ryzyko operacyjne. Wyrażany jest on w wybranych przez Bank wymiarach strukturalnych (takich jak m.in. rodzaje zdarzeń operacyjnych, rodzaje linii biznesowych, istotne procesy) oraz w wymiarach skali (takich jak m.in. oszacowana potencjalna wielkość straty). Do ustalenia profilu ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje posiadane informacje na temat zdarzeń operacyjnych oraz informacje pochodzące z wykorzystywanych narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Pomiar i ocena

W procesie oceny ryzyka Bank wykorzystuje kombinacje różnych metod pomiaru lub szacowania ryzyka. Ocena ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa wystąpienia i wielkości możliwych przyszłych strat z tytułu ryzyka operacyjnego. W tym celu wykorzystuje się mierniki ilościowe i jakościowe (np. apetyt na ryzyko, wymogi kapitałowe,

docelowy profil ryzyka, kluczowe wskaźniki ryzyka, dane o stratach i zdarzeniach ryzyka operacyjnego, problemy kontrolne i działania naprawcze, proces samooceny, obszary koncentracji ryzyka i obszary wzrastającego poziomu ryzyka, analizy scenariuszy, testy warunków skrajnych, zmiany procesów i produktów, informacje z wewnętrznych i zewnętrznych przeglądów i audytów, informacje raportowane do Komisji i Komitetów). Ocena uwzględnia analizę zagrożeń zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Trafna ocena ryzyka operacyjnego umożliwia odpowiednie określenie profilu ryzyka i właściwe nim zarządzanie.

Oszacowany wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego pokrywa wszystkie kategorie ryzyka uwzględnione w definicji ryzyka operacyjnego.

Ramy akceptacji ryzyka, kontrola ryzyka, ograniczanie ryzyka

Bank wyznacza poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii ryzyka operacyjnego oraz obszarów biznesowych w ramach ustalonego apetytu na ryzyko. Przekroczenie przyjętych progów tolerancji dla poszczególnych kategorii zdarzeń wymaga podjęcia działań naprawczych, zgodnie z decyzją Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem.

Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem i/lub Zarząd Banku mogą podjąć decyzje w zakresie traktowania zidentyfikowanego ryzyka poprzez:

- akceptowanie (świadome niepodejmowanie działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat);
- ograniczanie (przede wszystkim poprzez odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów, ich opis/procedury oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych);
- transferowanie (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń);
- unikanie (niepodejmowanie działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie).

Procesy identyfikacji ryzyka, samooceny, pomiaru, monitorowania oraz raportowania, w zasadniczych aspektach, są ujednolicone i ogólnie przyjęte we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku. Procesy ograniczania ryzyka są określone dla każdej jednostki organizacyjnej i mogą być różne dla poszczególnych jednostek.

Stosowane procesy kontrolne służą ograniczaniu przyczyn występowania negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków. Mechanizmy ograniczania ryzyka obejmują również transfer ryzyka, czyli przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń, z zastrzeżeniem, że transfer nie może być traktowany jako alternatywa dla właściwego zarządzania ryzykiem. Bank ocenia i monitoruje prawidłowość funkcjonowania mechanizmów transferu ryzyka.

Monitorowanie i raportowanie

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem, Komitety ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności, Komitet ds. Nowych Produktów, Komitet ds. Premiowania oraz Komisje wspierające Komitety. Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku są przedmiotem kontroli i oceny przez Departament Audytu Wewnętrznego.

W ramach nadzoru skonsolidowanego, dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom, wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń.

Na podstawie syntetycznych raportów ryzyka operacyjnego przedkładanych przez Zarząd Banku co najmniej 2 razy w roku, przygotowywanych w oparciu o dane wynikające z monitorowania ryzyka operacyjnego, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwo jego występowania, jego skutki i metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak też profil ryzyka operacyjnego i obszary koncentracji ryzyka, Rada Nadzorcza, wspierana przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem oraz dokonuje oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii zarządzania ryzykiem (operacyjnym).

Założenia dotyczące systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem zorganizowane są na trzech niezależnych poziomach.

W ramach Zarządu Banku jeden z jego członków – Członek Zarządu nadzorujący Sektor Zarządzania Ryzykiem - sprawuje nadzór nad Departamentem Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego oraz odpowiada za dostarczanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku kompleksowych informacji na temat ryzyka.

Zarząd jest wspierany przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem, Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności, Komitet ds. Nowych Produktów, Komisję ds. Produktów Inwestycyjnych i Ubezpieczeniowych

Sektora Bankowości Detalicznej oraz Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej oraz Komisję Etyczną.

Każda jednostka organizacyjna jest zobowiązana do opracowania właściwego systemu kontroli, współmiernego do poziomu ponoszonego ryzyka, w tym ryzyka operacyjnego, łącznie z odpowiednią dokumentacją procedur kontrolnych oraz stosownym szkoleniem personelu. Również na jednostkach organizacyjnych ciąży obowiązek identyfikacji ryzyka, które jest niedopuszczalne lub przekracza poziom ryzyka, jakie dana jednostka może zaakceptować i określenia odpowiednich działań, jakie należy podjąć w celu jego ograniczenia lub transferu.

Ustalanie standardów kontrolnych, koordynacja zarządzania oraz monitorowanie ryzyka dla istotnych kategorii ryzyka wspierane są przez wyspecjalizowane jednostki organizacyjne Banku.

Departament Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego (druga linia obrony), odpowiada za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w szczególności: ustala i egzekwuje standardy i narzędzia zarządzania ryzykiem operacyjnym (obejmującym kategorie ryzyka uwzględnione w definicji ryzyka operacyjnego), zarządza procesem samooceny, zarządza procesem monitorowania wskaźników ryzyka operacyjnego, monitoruje, ogranicza i raportuje straty operacyjne, monitoruje problemy i działania naprawcze, odpowiada za utrzymanie systemów informatycznych, wspierających zarządzanie ryzykiem operacyjnym, obliczanie regulacyjnego i szacowanie ekonomicznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, raportowanie zarządcze i regulacyjne w zakresie ryzyka operacyjnego, ujawnienia rynkowe w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, rekomendowanie zmian w procesach i operacjach Bankowych w zakresie dostosowania funkcji kontrolnych do akceptowalnego poziomu narażenia na ryzyko. Departament sprawuje nadzór nad przebiegiem raportowania ryzyka operacyjnego przez jednostki organizacyjne Banku. Departament przeprowadza także w jednostkach organizacyjnych Banku przeglądy w zakresie obszarów podwyższonego poziomu narażenia na ryzyko operacyjne oraz rekomenduje zmiany w procedurach, procesach i operacjach Bankowych, w celu ograniczenia poziomu ryzyka operacyjnego. W ramach systemu kontroli Departament odpowiada za koordynację matrycy funkcji kontroli oraz monitorowanie pionowe.

Departament Audytu Wewnętrznego odpowiada za niezależną ocenę efektywności procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym i ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym za jego regularne przeglądy.

Rezultaty badań audytu wewnętrznego oraz zewnętrznego są uwzględniane w systemie informacji zarządczej i w procesie podejmowania decyzji związanych z zarządzaniem ryzykiem i zarządzaniem Bankiem.

Ryzyko klimatyczne

W obszarze ryzyka związanego z klimatem i polityką klimatyczną Bank ze względu na profil prowadzonej działalności koncentruje swoje działania na zmniejszeniu negatywnego wpływu na klimat i zużycie zasobów naturalnych w swojej działalności operacyjnej oraz strukturyzacji produktów.

Zrównoważony rozwój jest jednym z kluczowych celów zdefiniowanych w Strategii Banku na lata 2022-2024. Jednym z głównych priorytetów Banku jest wspieranie klientów w transformacji ich modeli biznesowych w kierunku zrównoważonego rozwoju. Bank aktywnie dąży również do realizacji celu pozyskania 1 mld zł zielonych aktywów w okresie obowiązywania aktualnej strategii biznesowej, czyli do końca 2024. W odpowiedzi na ryzyka związane z klimatem Bank skupia się też na wdrażaniu zielonych produktów i rozwiązań oraz na redukcji własnego śladu węglowego. Wyznaczonym celem była redukcja śladu własnego Banku o 50% do 2024 roku w porównaniu do roku 2019 i ten cel został zrealizowany w już 2022 roku. W październiku 2023 roku Bank ogłosił kolejny cel z zakresu redukcji śladu węglowego z działalności własnej - do 2030 roku Citi Handlowy chce osiągnąć neutralność klimatyczną (w zakresie 1 i 2 zgodnie z GHG Protocol) dzięki wykorzystaniu w 100 procentach z energii pochodzącej z odnawialnych źródeł i zwiększeniu efektywności energetycznej budynków.

Inicjatywy oraz działania podejmowane przez Bank w tym obszarze zostały szczegółowo zaprezentowane w „Sprawozdaniu na temat informacji niefinansowych za 2023 rok”.

Bank jest narażony na ryzyko zmian klimatycznych głównie poprzez oddziaływanie czynników klimatycznych na otoczenie ekonomiczne, w którym prowadzona jest działalność Banku. Ryzyko klimatyczne nie miało istotnego bezpośredniego wpływu na poszczególne obszary dokonywanych szacunków na dzień 31 grudnia 2023, w tym na wyznaczenie oczekiwanej straty kredytowej ujętej w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ani też na kwestie kontynuacji działalności przez Bank w okresie 12 miesięcy od daty zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego.

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM

Zgodnie z obowiązującym w Polsce Prawem bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka. Poziom kapitałów zaprezentowany w tabeli poniżej uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany przy wykorzystaniu do tego celu współczynnika adekwatności kapitałowej.

Od 2008 roku Bank rozpoczął proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Bank określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak: zyski Banku, oczekiwania Banku w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, a także uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

Adekwatność kapitałowa

Współczynnik kapitałowy obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 wraz z późniejszymi zmianami („CRR”).

Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności Banku.

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022*
Fundusze Własne	7 022 730	5 548 967
Kapitał podstawowy Tier I	7 022 730	5 548 967
Całkowity wymóg kapitałowy, z tego:	2 417 608	2 390 422
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	1 642 593	1 746 404
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta	102 614	149 289
wymóg kapitałowy z tytułu korekty wyceny kredytowej	5 533	4 036
suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	105 048	97 497
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	561 820	393 196
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	23,2%	18,6%
Łączny współczynnik kapitałowy	23,2%	18,6%

*Dane za 31 grudnia 2022 roku zostały przeliczone z uwzględnieniem retrospektywnego zaliczenia części zysku za 2022 do funduszy własnych w związku z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku opisaną w Nocie 18 Wypłacone (lub zadeklarowane) dywidendy, zgodnie ze stanowiskiem EBA wyrażonym w Q&A 2018_4085.

Bank jako podmiot restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji będący częścią globalnej instytucji o znaczeniu systemowym w rozumieniu definicji zawartej w art. 4 pkt 136 CRR, musi spełniać następujące wymogi w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych zgodnie z art. 92a CRR:

a) współczynnik oparty na analizie ryzyka na poziomie 18%, odzwierciedlający fundusze własne i zobowiązania kwalifikowalne instytucji wyrażone jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TLAC TREA);

b) współczynnik nieoparty na analizie ryzyka na poziomie 6,75%, odzwierciedlający fundusze własne i zobowiązania kwalifikowalne instytucji wyrażone jako odsetek miary ekspozycji całkowitej (TLAC TEM).

Zgodnie z przepisami CRR, wysokość wymaganego wymogu TLAC TREA dla Banku na dzień 31 grudnia 2023 wynosi 20,82% po powiększeniu o wymóg połączonego bufora, podczas gdy współczynnik TLAC TREA Banku na poziomie jednostkowym na koniec grudnia 2023 roku wyniósł 23,2%.

Bank spełnia wymóg TLAC TREA po powiększeniu o wymóg połączonego bufora na dzień 31 grudnia 2023 r. w związku z uzyskaniem 29 września 2023 roku zgody Komisji Nadzoru Finansowego na włączenie odpowiedniej części zysków z bieżącego okresu, w kwocie 800 mln zł, do kapitału podstawowego Tier I na podstawie podlegających przeglądowi biegłego rewidenta wyników Banku za pierwsze półrocze 2023 roku.

W związku z ustaniem z końcem 2022 r. możliwości stosowania wagi ryzyka 0% w odniesieniu do ekspozycji wobec rządów centralnych i banków centralnych państw członkowskich, w przypadku gdy ekspozycje te są denominowane i finansowane w walucie krajowej innego państwa członkowskiego bezpośrednio na podstawie przepisu art. 500a ust 1 CRR, od dnia 1 stycznia 2023 Bank notował przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań, o którym mowa w art. 395 ust. 1 CRR dotyczące wyłącznie ekspozycji walutowych z tytułu obligacji emitowanych przez Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego SA i gwarantowanych przez Skarb Państwa. Przekroczenie ustало po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 5 czerwca 2023 r. wydanej na podstawie ust 2 art. 500a CRR.

Dnia 13 grudnia 2023 roku Komisji Nadzoru Finansowego zaleciła Bankowi utrzymywanie funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych w ramach filara II (P2G). Wrażliwość Banku na ewentualną materializację scenariuszy stresowych oceniono jako niską oraz wyznaczono narzut kapitałowy P2G w wysokości 0,28 p.p. na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym.

Zgodnie z zaleceniem, narzut kapitałowy P2G powinien być utrzymywany ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego powiększonego o wymóg połączonego bufora. Dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier I.

4. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Informacja dotycząca segmentów działalności przedstawiona jest w Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2023 roku, które zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w tym samym dniu co Roczne Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2023 roku.

5. Wynik z tytułu odsetek

Zasady rachunkowości:

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe wpływy lub płatności pieniężne dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości brutto składnika aktywów lub zamortyzowanego kosztu dla zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

Efektywną stopę procentową stosuje się do wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, z wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe.

W przypadku aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania oczekiwanych strat kredytowych.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Przychody z tytułu odsetek		4 297 083	3 186 032
z tytułu aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		2 549 354	1 801 470
operacji z Bankiem Centralnym i rachunków bieżących w innych bankach		229 518	198 993
lokata terminowych w bankach		535 215	121 059
należności od klientów, z tego:		1 784 621	1 481 418
podmiotów sektora finansowego		284 639	165 780
podmiotów sektora niefinansowego, w tym:		1 499 982	1 315 638
od kart kredytowych		348 259	373 279
z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		1 747 729	1 384 562
inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		1 747 729	1 384 562
Przychody o podobnym charakterze		102 517	145 241
z tytułu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		57 219	118 664
z tytułu zobowiązań z ujemną stopą procentową		249	24 126
z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń		45 049	2 451
		4 399 600	3 331 273
Koszty odsetek i koszty o podobnym charakterze			
z tytułu zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		(1 103 318)	(591 483)
operacji z Bankiem Centralnym		(5)	(4)
zobowiązań wobec banków		(134 655)	(155 428)
zobowiązania wobec klientów		(964 633)	(432 125)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego		(166 799)	(140 197)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego		(797 834)	(291 928)
zobowiązań z tytułu leasingu		(4 025)	(3 926)
z tytułu aktywów z ujemną stopą procentową		-	(2 952)
z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń		(25 074)	(116)
		(1 128 392)	(594 551)
Wynik z tytułu odsetek		3 271 208	2 736 722

Wpływ modyfikacji na wartość aktywów finansowych, dla których przepływy pieniężne wynikające z umowy uległy modyfikacji jednak nie zaprzestano ich ujmowania na dzień 31 grudnia 2023 roku wyniósł (286) tys. zł, zaś wynik z tytułu modyfikacji w 2023 roku wyniósł (1 224) tys. zł (odpowiednio na dzień 31 grudnia 2022 roku 629 tys. zł, zaś wynik z tytułu modyfikacji (759) tys. zł).

6. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Zasady rachunkowości:

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank. Prowizje

klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji z tytułu działalności maklerskiej obejmujące prowizje z tytułu wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, oferowanie instrumentów finansowych, prowadzenie rachunków pieniężnych, przechowywanie i rejestrowanie instrumentów pieniężnych oraz pełnienie funkcji animatora na rynku,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

W przypadku kredytów i pożyczek o niestualonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Dla pozostałych prowizji Bank stosuje zasady wynikające z MSSF 15. W szczególności, jeśli Bank przenosi kontrolę nad usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia i klient jednocześnie czerpie korzyści płynące ze świadczenia Banku, w miarę wykonywania przez Bank tego świadczenia, wówczas prowizje są ujmowane w miarę upływu czasu proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi w przychodach z tytułu prowizji. W pozostałych sytuacjach prowizje ujmowane są jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji. Nie występują sytuacje wstrzymywania realizacji usług, które wpływałyby na opisany powyżej tryb ujęcia przychodu w związku ze spełnianiem zobowiązania do wykonania świadczenia. Większość przychodów prowizyjnych jest rozliczana jednorazowo, za wyjątkiem sytuacji, w której prowizja jest pobrana z góry za okres świadczonej usługi dłuższy niż miesiąc. Takie sytuacje mają miejsce w odniesieniu do gwarancji lub kredytów, dla których nie ustala się harmonogramu spłat. W obszarze przychodów prowizyjnych otrzymane wynagrodzenie jest co do zasady bezzwrotne.

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Bank uwzględnia warunki umowy. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia (stała, zmienna lub obie), które będzie przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich.

Bank pośredniczy w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Przychody z tytułu wynagrodzenia za dystrybucję produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentami finansowymi ujmowane są w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy, z wyjątkiem części wynagrodzenia dotyczącego usług świadczonych po dokonaniu sprzedaży, które jest ujmowane w przychodach prowizyjnych liniowo, przez okres życia produktu.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym, gdzie wynagrodzenie otrzymywane jest z góry za okres dłuższy niż miesięczny, w celu ustalenia sposobu ujmowania wynagrodzenia z tytułu dystrybucji tego ubezpieczenia stosowany jest model względnej wartości godziwej w wyniku, którego wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dzielone jest na następujące komponenty:

- część stanowiąca wynagrodzenie za usługę pośrednictwa, ujmowana w wyniku z tytułu prowizji oraz
- część stanowiąca element amortyzowanego kosztu instrumentu finansowego rozliczanego z użyciem efektywnej stopy procentowej będąca elementem wyniku odsetkowego.

Wynagrodzenie opisane powyżej ujmowane jest z uwzględnieniem szacowanych przyszłych zwrotów z tytułu odstąpienia klientów od ubezpieczenia w określonych przypadkach.

Koszty bezpośrednio powiązane z akwizycją pożyczki gotówkowej Bank rozlicza w czasie jako element amortyzowanego kosztu instrumentu finansowego stanowiącego część wyniku odsetkowego.

Jeśli Bank ponosi koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego, koszty takie rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Koszty niepowiązane bezpośrednio ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych ujmowane są w rachunku wyników jednorazowo, w momencie ich poniesienia.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Przychody z tytułu opłat i prowizji			
z tytułu działalności kredytowej (inne niż ujęte w kalkulacji stopy procentowej)		51 935	55 513
z tytułu prowadzenia rachunków bankowych		115 310	125 129
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych		43 458	45 106
z tytułu kart płatniczych i kredytowych		126 808	131 816
z tytułu realizacji zleceń płatniczych		110 820	104 248
z tytułu usług powierniczych		116 596	121 685
z tytułu działalności maklerskiej		43 502	22 155
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów		20 953	20 233
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym		29 413	27 371
Inne		9 780	9 225
		668 575	662 481
Koszty z tytułu opłat i prowizji			
z tytułu kart płatniczych i kredytowych		(35 631)	(35 754)

w tys. zł	Za okres	2023	2022
z tytułu działalności maklerskiej		(14 327)	(7 577)
z tytułu opłat KDPW		(32 169)	(28 563)
z tytułu opłat brokerskich		(4 694)	(4 313)
Inne		(19 980)	(23 978)
		(106 801)	(100 185)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		561 774	562 296

7. Przychody z tytułu dywidend

Zasady rachunkowości:

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania, istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska korzyści ekonomiczne związane z dywidendą oraz wysokość dywidendy można ustalić w wiarygodny sposób.

Informacje finansowe:

Przychody z tytułu dywidend za 2023 rok w kwocie 15 026 tys. zł (za 2022 rok: 36 974 tys. zł) obejmują dywidendy otrzymane od jednostek zależnych w kwocie 3 617 tys. zł (w 2022 roku: 26 857 tys. zł. Pozostała kwota dywidend dotyczy otrzymanych wypłat od jednostek z niekontrolującym udziałem kapitałowym Banku.

8. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

Zasady rachunkowości:

W tej pozycji prezentowany jest wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy, zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.1 w sekcji Aktywa i zobowiązania finansowe – klasyfikacja i wycena, jak również wynik z pozycji wymiany.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy			
z instrumentów dłużnych		(153 920)	91 257
z instrumentów kapitałowych		9 782	2 621
z instrumentów pochodnych, w tym:		(33 067)	236 265
na stopę procentową		(30 053)	236 332
Kapitałowe		(3 071)	(91)
Towarowe		57	24
		(177 205)	330 143
Wynik z pozycji wymiany			
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych		881 813	(98 917)
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)		91 852	412 572
		973 665	313 655
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji		796 460	643 798

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji za 2023 rok zawiera zmianę netto wartości korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej ryzyko kredytowe kontrahenta oraz korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej własne ryzyko kredytowe w wysokości (5 455) tys. zł (za 2022 rok: 1 750 tys. zł).

Wynik z instrumentów dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi, papierami wartościowymi międzynarodowych instytucji finansowych i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik z instrumentów kapitałowych obejmuje wynik z tytułu akcji i udziałów w innych jednostkach.

Wynik z instrumentów pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji swap na stopy procentowe, opcji, transakcji futures i innych instrumentów pochodnych.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z wyceny aktywów i zobowiązań denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych, takich jak Fx swap, forward, CIRS oraz opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

9. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

Zasady rachunkowości:

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń, w tym w zakresie zasad rachunkowości, zamieszczone są w Nocie nr 37.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych			
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczanej		80 361	(3 648)
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczającej		(90 428)	1 834
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		(10 067)	(1 814)

10. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

Zasady rachunkowości:

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Jest to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z usługami na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Pozostałe przychody operacyjne			
Przychody z tytułu świadczonych usług na rzecz jednostek powiązanych		10 956	11 568
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych		6 808	7 339
Inne		8 312	5 460
		26 076	24 367
Pozostałe koszty operacyjne			
Koszty postępowania ugodowego i windykacji		(7 614)	(4 571)
Utworzenie rezerw na sprawy sporne (netto)*		(18 447)	(18 178)
Inne**		(17 181)	(16 927)
		(43 242)	(39 676)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych		(17 166)	(15 309)

*Pozycja uwzględnia koszty rezerw (netto) na sprawy sporne, w tym związane z wyrokami TSUE.

**Pozycja „Inne” uwzględnia m.in. straty operacyjne i koszty darowizn.

11. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

Zasady rachunkowości:

Koszty działania i koszty ogólnego zarządu ujmowane są w okresie, którego dotyczą.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Koszty pracownicze			
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:		(510 560)	(429 748)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi		(38 700)	(31 013)
Premie i nagrody		(102 218)	(82 247)
Koszty ubezpieczeń społecznych		(83 916)	(70 848)
		(696 694)	(582 843)
Koszty ogólnoadministracyjne			
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego		(224 276)	(232 096)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych		(54 791)	(48 388)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości		(83 827)	(59 372)
Reklama i marketing		(42 084)	(37 687)

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne		(36 544)	(36 786)
Koszty usług zewnętrznych dotyczących dystrybucji produktów bankowych		(49 585)	(46 306)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii		(6 527)	(6 112)
Koszty nadzoru bankowego i kapitałowego		(7 663)	(7 338)
Koszty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego		(73 791)	(110 937)
Pozostałe koszty		(50 877)	(45 890)
		(629 965)	(633 088)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu razem		(1 326 659)	(1 215 931)

W ramach kosztu wynajmu i utrzymania nieruchomości ujmowane są opłaty leasingowe dotyczące umów dla których Bank skorzystał ze zwolnień (aktywa niskocenne i umowy krótkoterminowe), zmienne opłaty leasingowe, opłaty eksploatacyjne i inne niestanowiące opłat leasingowych, a także koszty utrzymania nieruchomości użytkowanych przez Bank (własnych i leasingowanych).

Koszty pracownicze zawierają koszty następujących świadczeń dla obecnych i byłych członków Zarządu Banku:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze		16 853	14 718
Długoterminowe świadczenia pracownicze		136	2 171
Nagrody kapitałowe		14 263	8 659
		31 252	25 548

12. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

Zasady rachunkowości:

Amortyzacja naliczana jest liniowo wg stawek opisanych odpowiednio w Nocie 23 dla rzeczowych aktywów trwałych oraz w Nocie 24 dla wartości niematerialnych.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych		(45 834)	(42 329)
Amortyzacja wartości niematerialnych		(65 201)	(60 228)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych razem		(111 035)	(102 557)

13. Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe

Zasady rachunkowości:

W tej pozycji prezentowany jest wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz wynik z tytułu rezerw na zobowiązania warunkowe. Zasady tworzenia odpisów zostały szczegółowo opisane w Nocie 3 w sekcji Ryzyko kredytowe.

Informacje finansowe:

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych inwestycji kapitałowych			
utworzenie odpisów		(145)	(171)
odwrócenie odpisów		21	4
		(124)	(167)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków			
utworzenie odpisów		(4 686)	(7 527)
odwrócenie odpisów		5 044	7 501
		358	(26)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów			
Wynik z tytułu utworzenia i odwrócenia odpisów		(41 045)	(105 382)
utworzenie odpisów		(253 044)	(338 397)

w tys. zł	Za okres	2023	2022
odwrócenie odpisów		224 547	241 313
Inne		(12 548)	(8 298)
Odzyski od sprzedanych wierzytelności		11 122	15 875
		(29 923)	(89 507)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody			
utworzenie odpisów		(3 793)	(5 583)
odwrócenie odpisów		5 981	1 155
		2 188	(4 428)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych		(27 501)	(94 128)
utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne		(36 126)	(62 861)
rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne		45 497	51 982
Wynik z tytułu rezerw na zobowiązania warunkowe		9 371	(10 879)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe		(18 130)	(105 007)

14. Podatek dochodowy

Zasady rachunkowości:

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat z wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach.

Informacje finansowe:

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Bieżący podatek			
Bieżący rok		(591 070)	(404 937)
Korekty z lat ubiegłych		(2 844)	(2 998)
		(593 914)	(407 935)
Podatek odroczony			
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych		(9 522)	(39 550)
		(9 522)	(39 550)
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat		(603 436)	(447 485)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

w tys. zł	Za okres	2023	2022
Zysk brutto		2 858 626	2 016 795
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)		(543 139)	(383 191)
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych niestanowiące kosztów uzyskania przychodu		(3 789)	(5 082)
Przychody podlegające opodatkowaniu nieujęte w wyniku finansowym		(5 411)	(3 911)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu		2 797	6 990
Podatek od niektórych instytucji finansowych		(36 149)	(40 475)
Koszty płacone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego		(14 020)	(21 078)
Pozostałe różnice trwale, w tym pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu		(3 725)	(738)
Ogółem obciążenie wyniku		(603 436)	(447 485)
Efektywna stawka podatkowa		21,11%	22,19%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 31 grudnia 2023 roku związany z aktywami finansowymi

wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz wyceną programu określonych świadczeń wynosił (26 575) tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 135 081 tys. zł).

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 31 grudnia 2023 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 17,26 zł (31 grudnia 2022 roku: 12,01 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2023 roku oparte zostało na zysku przypadającym na akcjonariuszy w kwocie 2 255 190 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 1 569 310 tys. zł) oraz średniej ważonej liczbie akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 31 grudnia 2023 roku w liczbie 130 659 600 (31 grudnia 2022 roku: 130 659 600). Bank nie posiada rozważających, potencjalnych akcji zwykłych ani innych instrumentów rozważających.

16. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny oraz wyceny programu określonych świadczeń pracowniczych odnoszonej na pozostałe kapitały rezerwowe.

w tys. zł	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2023 roku	(710 948)	135 081	(575 867)
Aktualizacja wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	718 828	(136 578)	582 250
(Zyski)/Straty przeniesione do rachunku zysków i strat po zaprzestaniu ujmowania aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	147 758	(28 074)	119 684
Całkowite dochody ogółem związane z aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	155 638	(29 571)	126 067
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(15 767)	2 996	(12 771)
Stan na dzień 31 grudnia 2023 roku	139 871	(26 575)	113 296

w tys. zł	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2022 roku	(397 107)	75 451	(321 656)
Aktualizacja wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	(645 906)	122 722	(523 184)
(Zyski)/Straty przeniesione do rachunku zysków i strat po zaprzestaniu ujmowania aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	323 054	(61 380)	261 674
Całkowite dochody ogółem związane z aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	(719 959)	136 793	(583 166)
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	9 011	(1 712)	7 299
Stan na dzień 31 grudnia 2022 roku	(710 948)	135 081	(575 867)

17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Środki pieniężne w kasie	416 922	562 217
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	55 850	22 079
Lokaty w Banku Centralnym	610 701	11 673
Rachunki bieżące w innych bankach	158 400	75 366
Łączna wartość brutto	1 241 873	671 335
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(149)	(146)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty razem	1 241 724	671 189

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, która może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Deklarowana wysokość rezerwy obowiązkowej na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 2 008 621 tys. zł (31 grudnia 2022 roku wynosiła 1 912 728 tys. zł).

18. Należności od banków

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny należności od banków opisane są w Nocie 2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe – klasyfikacja i wycena.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Rachunki bieżące	-	-
Lokaty	35 898	35 571
Kredyty i pożyczki	-	1
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	14 861 439	265 745
Lokaty stanowiące zabezpieczenie operacji instrumentami pochodnymi i transakcji giełdowych	475 120	663 059
Inne należności	-	5 785
Łączna wartość brutto	15 372 457	970 161
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(905)	(1 413)
Należności od banków netto razem	15 371 552	968 748

Saldo należności od banków wzrosło o 14,4 mld zł (tj. prawie piętnastokrotnie) w stosunku do końca 2022 roku, głównie dzięki wzrostowi wolumenu należności z tytułu transakcji reverse repo przy jednoczesnym spadku portfela dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (w szczególności bonów wyemitowanych przez bank centralny).

Zmiana stanu **odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych** należności od banków przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2023 roku	(376)	(1 037)	-	(1 413)
Transfer do Etapu 1	(127)	127	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	47	311	-	358
Różnice kursowe i inne zmiany	92	58	-	150
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2023 roku	(364)	(541)	-	(905)

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2022 roku	(1 513)	-	-	(1 513)
Transfer do Etapu 1	-	-	-	-
Transfer do Etapu 2	248	(248)	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	915	(842)	-	73
Różnice kursowe i inne zmiany	(26)	53	-	27
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2022 roku	(376)	(1 037)	-	(1 413)

Zmiany **wartości bilansowej brutto należności** od banków, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu

oczekiwanych strat kredytowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności od banków wycenianych w zamortyzowanym koszcie				
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2023 roku	707 005	263 156	-	970 161
Transfer do Etapu 1	654	(654)	-	-
Transfer do Etapu 2	(1)	1	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Należności pociągnięte/splacone	14 734 789	1 101	-	14 735 890
Inne zmiany	(105 400)	(228 194)	-	(333 594)
Wartość brutto należności od banków na dzień 31 grudnia 2023 roku	15 337 047	35 410	-	15 372 457

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności od banków wycenianych w zamortyzowanym koszcie				
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2022 roku	929 083	2	-	929 085
Transfer do Etapu 1	2	(2)	-	-
Transfer do Etapu 2	(9 958)	9 958	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Należności pociągnięte/splacone	(233 146)	252 333	-	19 187
Inne zmiany	21 024	865	-	21 889
Wartość brutto należności od banków na dzień 31 grudnia 2022 roku	707 005	263 156	-	970 161

19. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu opisane są w Nocie 2.1.

Informacje finansowe:

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Do kategorii przeznaczone do obrotu Bank zalicza instrumenty pochodne niebędące instrumentami zabezpieczającymi, wybrane dłużne papiery wartościowe oraz instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu.

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Papiery wartościowe wyemitowane przez:		
Banki i inne podmioty finansowe*	446 280	707 416
Skarb Państwa	344 832	1 565 099
	791 112	2 272 515
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	791 112	2 272 515
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	7 398	25 896
Instrumenty pochodne	4 081 822	4 730 752
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu razem	4 880 332	7 029 163

*Na dzień 31 grudnia 2023 roku papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez banki w kwocie 442 075 tys. zł są objęte gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2022 roku: 703 347 tys. zł).

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

<i>tys. zł</i>	31.12.2023	31.12.2022
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	132 417	234 203
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów kapitałowych	1 078	-
Instrumenty pochodne	3 388 708	4 661 896
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu razem	3 522 203	4 896 099

Na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku Bank nie posiadał aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2023 roku

<i>w tys. zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty stopy procentowej	22 610 335	55 365 613	75 978 961	22 890 070	176 844 979	1 451 882	1 461 663
FRA	7 550 000	3 000 000	-	-	10 550 000	377	9 192
swapy odsetkowe (IRS)	7 094 621	29 993 022	68 798 485	22 864 581	128 750 709	1 403 975	1 443 888
opcje na stopę procentową	-	52 703	1 130 480	25 489	1 208 672	1 560	1 554
kontrakty futures*	7 965 714	22 319 888	6 049 996	-	36 335 598	45 970	7 029
Instrumenty walutowe	60 107 163	26 255 077	30 322 110	258 631	116 942 981	2 515 210	1 812 551
FX forward	14 389 128	6 334 285	1 640 536	-	22 363 949	776 497	327 794
FX swap	35 841 199	6 560 081	12 440 867	-	54 842 147	1 126 162	919 812
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)**	3 913 219	4 338 665	16 147 229	258 631	24 657 744	308 320	260 700
opcje walutowe	5 963 617	9 022 046	93 478	-	15 079 141	304 231	304 245
Transakcje na papierach wartościowych	836 420	4 191	-	-	840 611	588	360
kontrakty futures*	7 601	4 191	-	-	11 792	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	828 819	-	-	-	828 819	588	360
Transakcje związane z towarami	3 494	224 523	262 416	-	490 433	114 142	114 134
Swap	3 494	224 523	262 416	-	490 433	114 142	114 134
Instrumenty pochodne ogółem	83 557 412	81 849 404	106 563 487	23 148 701	295 119 004	4 081 822	3 388 708

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

**Swapy walutowo-odsetkowe z wymianą kapitału

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2022 roku

<i>w tys. zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty stopy procentowej	21 584 957	43 085 758	89 525 503	25 775 955	179 972 173	2 448 292	2 303 596
FRA	7 680 000	9 708 000	250 000	-	17 638 000	9 791	21 918
swapy odsetkowe (IRS)	9 676 729	22 021 542	87 811 278	25 743 847	145 253 396	2 415 101	2 226 260
opcje na stopę procentową	-	-	55 946	32 108	88 054	2 916	2 902
kontrakty futures*	4 228 228	11 356 216	1 408 279	-	16 992 723	20 484	52 516
Instrumenty walutowe	56 739 996	29 454 572	23 955 154	523 694	110 673 416	1 629 316	1 704 438
FX forward	17 487 139	14 034 564	2 371 495	-	33 893 198	737 036	283 513
FX swap	31 574 860	7 932 202	2 267 265	-	41 774 327	210 967	861 331
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)**	4 334 756	3 550 711	14 462 946	523 694	22 872 107	518 532	397 031
opcje walutowe	3 343 241	3 937 095	4 853 448	-	12 133 784	162 781	162 563
Transakcje na papierach wartościowych	236 012	7 748	-	-	243 760	341	1 080
kontrakty futures*	19 987	7 748	-	-	27 735	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	216 025	-	-	-	216 025	341	1 080

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Zobowiązania
Transakcje związane z towarami	534 386	114 727	320 419	-	969 532	652 803	652 782
Swap	534 386	114 727	320 419	-	969 532	652 803	652 782
Instrumenty pochodne ogółem	79 095 351	72 662 805	113 801 076	26 299 649	291 858 881	4 730 752	4 661 896

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

**Swapy walutowo-odsetkowe z wymianą kapitału

20. Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych opisane są w Nocie 2.1

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Banki centralne	4 996 012	13 951 438
Pozostałe banki*, w tym:	10 295 147	4 675 139
obligacje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	2 595 263	485 494
Inne podmioty finansowe	2 095 217	2 725 197
obligacje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	236 733	-
Rządy centralne	12 173 916	15 829 034
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody razem	29 560 292	37 180 808
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	24 564 280	23 229 370
nienotowane na aktywnym rynku	4 996 012	13 951 438

*Na dzień 31 grudnia 2023 roku papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez banki w kwocie 10 295 147 tys. zł są objęte gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2022 roku: 4 675 139 tys. zł).

Dla inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody skumulowana wartość oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 8 131 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2022 roku: 10 319 tys. zł).

Zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przedstawia się następująco:

w tys. zł	2023	2022
Stan na dzień 1 stycznia	37 180 808	20 590 284
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	301 158 675	587 897 283
aktualizacji wyceny	986 568	
różnic kursowych	-	65 404
rozliczenia dyskonta i odsetek	1 585 267	1 356 534
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(310 843 287)	(572 467 501)
aktualizacji wyceny	-	(208 413)
różnic kursowych	(459 604)	-
rozliczenia premii	(48 135)	(52 783)
Stan na dzień 31 grudnia	29 560 292	37 180 808

21. Udziały w jednostkach zależnych oraz inwestycje kapitałowe i pozostałe

Zasady rachunkowości:

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Bank. Zgodnie z MSSF 10 Bank sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażony lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego

zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką.

Akcje i udziały w jednostkach zależnych ujmowane są w sprawozdaniu jednostkowym Banku w oparciu o metodę ceny nabycia zgodnie z MSR 27.

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki zależne (brak jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć) zaliczane są do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zasady ich ujmowania i wyceny opisane są w Nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Udziały w jednostkach zależnych	102 298	102 310
Utrata wartości	(10 659)	(10 535)
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	141 495	106 144
Inwestycje kapitałowe razem	233 134	197 919
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	19 739	17 660
nienotowane na aktywnym rynku	213 395	180 259

Zmiana stanu, udziałów w jednostkach zależnych, inwestycji kapitałowych i pozostałych przedstawia się następująco:

w tys. zł	Jednostki zależne	Pozostałe jednostki	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2023	91 775	106 144	197 919
Zwiększenia (z tytułu):			
zmiana wyceny	-	35 351	35 351
Zmniejszenia (z tytułu):			
zmiana wyceny	(136)	-	(136)
Stan na dzień 31 grudnia 2023	91 639	141 495	233 134

w tys. zł	Jednostki zależne	Pozostałe jednostki	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2022 roku	91 942	97 026	188 968
Zwiększenia (z tytułu):			
zmiana wyceny	-	9 055	9 055
przekształceń wewnątrzgrupowych	-	247	247
Zmniejszenia (z tytułu):			
sprzedaż/likwidacja	-	(184)	(184)
zmiana wyceny	(167)	-	(167)
Stan na dzień 31 grudnia 2022	91 775	106 144	197 919

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2023

w tys. zł										
Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %*	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY – LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	15 720	21 662	691	20 971	997	574
HANDLOWY FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o. (dawniej Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.)	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100	70 950	118 440	913	117 527	5 880	3 573
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	4 309	4 331	21	4 311	821	279
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. ^{1/}	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	660	10 821	68	10 753	485	293
						91 639				

*Udział bezpośredni

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY - LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	414	21 662	691	20 971	997	574

Przedstawione powyżej dane finansowe jednostek zależnych pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych tych jednostek, przygotowanych na dzień 31.12.2023, za wyjątkiem sprawozdania finansowego spółki Handlowy Investments S.A., które zostało sporządzone na dzień 29.02.2024.

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2022

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %*	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY – LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	15 720	21 378	690	20 688	697	292
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A. (obecnie Handlowy Financial Services Sp. z o.o.)	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100	70 950	119 220	1 934	117 286	48 399	3 333
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	4 433	4 383	35	4 348	109	(120)
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. ^{1/}	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	672	10 566	94	10 472	208	12
91 775										

*Udział bezpośredni

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk
HANDLOWY - LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	414	21 378	690	20 688	697	292

Przedstawione powyżej dane finansowe jednostek zależnych pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych tych jednostek, przygotowanych na dzień 31.12.2023, za wyjątkiem sprawozdania finansowego spółki Handlowy Investments S.A., które zostało sporządzone na dzień 28.02.2023

22. Należności od klientów**Zasady rachunkowości:**

Należności od klientów są ujmowane i wyceniane zgodnie z zasadami opisanymi w Nocie 2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe – klasyfikacja i wycena.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	1 408 492	766 786
Nienotowane dłużne aktywa finansowe	1 002 530	1 227 130
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	181 616	-
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	1 585 568	1 820 113
Łączna wartość brutto	4 178 206	3 814 029
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(2 873)	(3 517)
Łączna wartość netto	4 175 333	3 810 512

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	14 177 379	16 558 928
Skupione wierzytelności	2 388 441	2 038 148
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	30 709	33 062
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	-	8 269
Inne należności	16 838	22 076
Łączna wartość brutto	16 613 367	18 660 483
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(734 246)	(850 488)
Łączna wartość netto	15 879 121	17 809 995
Należności od klientów netto razem	20 054 454	21 620 507

W należnościach od klientów w pozycji „Nienotowane dłużne aktywa finansowe” zaprezentowane zostały m.in. aktywa sekurytyzacyjne objęte przez Bank. Bank występuje jako Inwestor w transakcjach obejmując transe senioralne. Aktywa sekurytyzacyjne objęte przez Bank nie są przedmiotem obrotu na rynku. Zamiarem Banku jest utrzymanie inwestycji do daty zapadalności. Głównym ryzykiem, na jakie narażone są transakcje sekurytyzacyjne będące w posiadaniu Banku jest ryzyko kredytowe. Maksymalna ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe z tytułu udziału w tych jednostkach jest równa ich wartości bilansowej brutto, zatem na dzień 31 grudnia 2023 r. 1 002 530 tys. zł (31 grudnia 2022 r.: wynosi 1 227 130 tys. zł). Wartość bilansowa netto aktywów dotyczących udziału Banku w jednostkach strukturyzowanych, które nie podlegają konsolidacji na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosi 1 001 976 tys. zł (31 grudnia 2022 r.: 1 226 612 tys. zł).

Zmiana stanu **odpisów z tytułu utraty wartości** należności od klientów przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów korporacyjnych					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2023 roku	(40 985)	(43 613)	(329 595)	(1 354)	(415 547)
Transfer do Etapu 1	(913)	913	-	-	-
Transfer do Etapu 2	1 902	(1 902)	-	-	-
Transfer do Etapu 3	89	959	(1 048)	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	795	(795)	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	20 232	7 852	(12 364)	229	15 949
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	67 505	-	67 505
Zmniejszenie stanu odpisów w związku sprzedażą wierzytelności	-	-	16 237	-	16 237
Zmiana odpisu na odsetki naliczone od ekspozycji w Etapie 3 inna niż spisanie lub sprzedaż wierzytelności	(10)	1	(8 678)	-	(8 687)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku z usunięciem z bilansu w wyniku istotnej zmiany	-	-	-	1 428	1 428
Różnice kursowe i inne zmiany	(897)	5 892	6 747	1 138	12 880
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2023 roku	(20 582)	(29 898)	(260 401)	646	(310 235)

Wpływ nieistotnej modyfikacji na odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest nieistotny

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów indywidualnych					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2023 roku	(40 250)	(64 772)	(333 032)	(404)	(438 458)
Transfer do Etapu 1	(11 848)	10 562	1 286	-	-
Transfer do Etapu 2	6 039	(8 615)	2 576	-	-
Transfer do Etapu 3	2 448	23 127	(25 575)	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	19 893	(19 893)	-

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	11 718	(30 162)	(41 365)	2 816	(56 993)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	5 264	-	5 264
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze sprzedażą wierzytelności	-	-	80 241	417	80 658
Zmiana odpisu na odsetki naliczone od ekspozycji w Etapie 3 inna niż spisanie lub sprzedaż wierzytelności	-	7	(33 909)	(3 005)	(36 907)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku z usunięciem z bilansu w wyniku istotnej zmiany	-	-	-	19 893	19 893
Różnice kursowe i inne zmiany	-	-	(341)	-	(341)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2023 roku	(31 893)	(69 853)	(324 962)	(176)	(426 884)

Wpływ nieistotnej modyfikacji na odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest nieistotny

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów korporacyjnych					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2022 roku	(29 135)	(46 465)	(350 464)	-	(426 064)
Transfer do Etapu 1	(69)	69	-	-	-
Transfer do Etapu 2	2 947	(2 947)	-	-	-
Transfer do Etapu 3	57	1 446	(1 503)	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	1 735	(1 735)	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(14 427)	4 627	(25 770)	209	(35 361)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	6 477	-	6 477
Zmniejszenie stanu odpisów w związku sprzedażą wierzytelności	-	-	28 018	-	28 018
Zmiana odpisu na odsetki naliczone od ekspozycji w Etapie 3 inna niż spisanie lub sprzedaż wierzytelności	(1)	(1)	4 837	-	4 835
Zmniejszenie stanu odpisów w związku z usunięciem z bilansu w wyniku istotnej zmiany	-	-	-	62	62
Różnice kursowe i inne zmiany	(357)	(342)	7 075	110	6 486
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2022 roku	(40 985)	(43 613)	(329 595)	(1 354)	(415 547)

Wpływ nieistotnej modyfikacji na odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest nieistotny

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów indywidualnych					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2022 roku	(34 339)	(71 682)	(354 424)	-	(460 445)
Transfer do Etapu 1	(19 170)	16 157	3 013	-	-
Transfer do Etapu 2	4 249	(8 405)	4 156	-	-
Transfer do Etapu 3	2 233	22 217	(24 450)	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	15 538	(15 538)	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	4 268	(21 082)	(53 693)	734	(69 773)
Zmiany wynikające z aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)*	2 509	(1 967)	(790)	-	(248)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	5 805	-	5 805
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze sprzedażą wierzytelności	-	-	99 470	-	99 470
Zmiana odpisu na odsetki naliczone od ekspozycji w Etapie 3 inna niż spisanie lub sprzedaż wierzytelności	-	(10)	(26 481)	(1 138)	(27 629)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku z usunięciem z bilansu w wyniku istotnej zmiany	-	-	-	15 538	15 538
Różnice kursowe i inne zmiany	-	-	(1 176)	-	(1 176)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia	(40 250)	(64 772)	(333 032)	(404)	(438 458)

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
-----------	--------	--------	--------	------------------------------------	-------

2022 roku

*dotyczy zmian wynikających z wdrożenia Rekomendacji R

Wpływ nieistotnej modyfikacji na odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest nieistotny

Zmiany **wartości bilansowej brutto** należności od klientów, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
-----------	--------	--------	--------	------------------------------------	-------

Wartość brutto należności od klientów wycenianych w zamortyzowanym koszcie

Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2023 roku	19 027 051	2 558 056	872 457	16 948	22 474 512
Transfer do Etapu 1	1 085 332	(1 073 213)	(12 119)	-	-
Transfer do Etapu 2	(1 528 140)	1 533 429	(5 289)	-	-
Transfer do Etapu 3	(73 009)	(86 041)	159 050	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	(375)	(1 051)	(44 158)	45 584	-
Należności pociągnięte/splacone	(550 329)	(553 495)	(4 585)	(12 614)	(1 121 023)
Należności spisane	-	-	(75 326)	-	(75 326)
Należności zbyte	-	-	(104 584)	(256)	(104 840)
Inne zmiany	(276 826)	(90 829)	8 362	(22 457)	(381 750)
Wartość brutto należności od klientów na dzień 31 grudnia 2023 roku	17 683 704	2 286 856	793 808	27 205	20 791 573

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
-----------	--------	--------	--------	------------------------------------	-------

Wartość brutto należności od klientów wycenianych w zamortyzowanym koszcie

Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2022 roku	19 430 735	1 744 692	898 239	-	22 073 666
Transfer do Etapu 1	616 884	(606 303)	(10 581)	-	-
Transfer do Etapu 2	(1 516 631)	1 524 836	(8 205)	-	-
Transfer do Etapu 3	(106 232)	(98 223)	204 455	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	(678)	(5 690)	(29 429)	35 797	-
Należności pociągnięte/splacone	461 557	(27 022)	(93 224)	(3 566)	337 745
Należności spisane	-	-	(8 789)	-	(8 789)
Należności zbyte	-	-	(122 312)	-	(122 312)
Inne zmiany	141 416	25 766	42 303	(15 283)	194 202
Wartość brutto należności od klientów na dzień 31 grudnia 2022 roku	19 027 051	2 558 056	872 457	16 948	22 474 512

Dla należności brutto i odpisów na oczekiwane straty kredytowe od klientów, które zmieniały Etapy w trakcie roku, przesunięcia zostały zaprezentowane jako transfery pomiędzy Etapem na początek okresu sprawozdawczego lub na moment ujęcia a Etapem na koniec okresu sprawozdawczego.

23. Rzeczowe aktywa trwałe*Zasady rachunkowości:*

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały

(tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2023 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Budynki i budowle	1,5%-4,5%
Środki transportu	14,0%-34,0%
Komputery	25,0%
Wypożyczenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0%-34,0%
Inwestycje w obcych środkach trwałych – zgodnie z okresem trwania umowy najmu	

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nieprzekraczającej 3 500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z niezakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Wartości bilansowe rzeczowych aktywów trwałych są przeglądane na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Wartość odzyskiwalna jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku, co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

W przypadku rzeczowych aktywów trwałych, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe od dnia pierwszego zastosowania MSSF 16 uwzględniają aktywa z tytułu prawa od użytkowania aktywów. Szczegóły zostały przedstawione w Nocie 43.

Informacje finansowe:

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2023 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto					
Stan na dzień 1 stycznia 2023	704 151	29 975	228 763	20 925	983 814
Zwiększenia:					
Zakupy	84	11 319	14 032	95 694	121 129
Inne zwiększenia*	7 975	-	233	-	8 208
Zmniejszenia:					
Zbycia	-	(1 549)	-	-	(1 549)
Likwidacje	(32 748)	-	(14 982)	-	(47 730)
Zaklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(29 980)	-	(4 853)	-	(34 833)
Inne zmniejszenia*	(4 009)	-	-	(4 497)	(8 506)
Transfery	8 194	-	5 604	(13 798)	-

w tys. zł	Grunty i budynki	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Stan na dzień 31 grudnia 2023	653 667	39 745	228 797	98 324	1 020 533
Umorzenie					
Stan na dzień 1 stycznia 2023	334 369	3 063	190 964	-	528 396
Zwiększenia:					
Koszty amortyzacji za okres	28 230	3 422	14 182	-	45 834
Inne zwiększenia	-	-	9	-	9
Zmniejszenia:					
Zbycia	-	(898)	-	-	(898)
Zaklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(18 838)	-	(14 982)	-	(33 820)
Likwidacje	(20 733)	-	(4 833)	-	(25 566)
Inne zmniejszenia	(1 825)	-	-	-	(1 825)
Stan na dzień 31 grudnia 2023	321 203	5 587	185 340	-	512 130

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2023	369 782	26 912	37 799	20 925	455 418
Na dzień 31 grudnia 2023	332 464	34 158	43 457	98 324	508 403

*Inne zwiększenia/ zmniejszenia obejmują m. in. przywrócenie zlikwidowanego środka trwałego do ewidencji, darowizny, rozliczenia środków trwałych w budowie, nowe i zamykane umowy leasingowe.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank nie posiadał istotnych zobowiązań umownych z tytułu dokonania w przyszłości zakupu rzeczowych aktywów trwałych.

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2022 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto					
Stan na dzień 1 stycznia 2022	715 606	21 637	215 482	13 344	966 069
Zwiększenia:					
Zakupy	39	21 690	16 719	21 392	59 840
Inne zwiększenia*	8 018	-	468	-	8 486
Zmniejszenia:					
Zbycia	-	(13 352)	-	-	(13 352)
Likwidacje	(810)	-	(5 126)	-	(5 936)
Inne zmniejszenia*	(22 784)	-	(3 010)	(5 499)	(31 293)
Transfery	4 082	-	4 230	(8 312)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2022	704 151	29 975	228 763	20 925	983 814

Umorzenie

Stan na dzień 1 stycznia 2022	321 538	6 000	187 932	-	515 470
Zwiększenia:					
Koszty amortyzacji za okres	28 449	2 746	11 134	-	42 329
Inne zwiększenia	167	-	24	-	191
Zmniejszenia:					
Zbycia	-	(5 683)	-	-	(5 683)
Likwidacje	(606)	-	(5 125)	-	(5 731)
Inne zmniejszenia	(15 179)	-	(3 001)	-	(18 180)
Stan na dzień 31 grudnia 2022	334 369	3 063	190 964	-	528 396

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2022	394 068	15 637	27 550	13 344	450 599
Na dzień 31 grudnia 2022	369 782	26 912	37 799	20 925	455 418

*Inne zwiększenia/ zmniejszenia obejmują m. in. przywrócenie zlikwidowanego środka trwałego do ewidencji, darowizny, rozliczenia środków trwałych w budowie, nowe i zamykane umowy leasingowe.

24. Wartości niematerialne

Zasady rachunkowości:

Wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika aktywów lub ujmuje jako odrębny składnik aktywów (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2023 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowych systemów operacyjnych, do których stosuje się stawkę 10% i 20%)	34,0%
Pozostałe wartości niematerialne	20,0%

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej wartości niematerialnych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Wartości bilansowe wartości niematerialnych są przeglądane na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Wartość odzyskiwalna jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku, co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

W przypadku innych wartości niematerialnych, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości innych wartości niematerialnych może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Informacje finansowe:

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2023 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto					
Stan na dzień 1 stycznia 2023	1 245 976	-	717 297	106 256	2 069 529
Zwiększenia:					
Zakupy	-	-	1 226	87 220	88 446
Zmniejszenia:					
Likwidacje	-	-	(761)	-	(761)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(1 794)	(1 794)
Transfery	-	-	137 092	(137 092)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2023	1 245 976	-	854 854	54 590	2 155 420
Umorzenie					
Stan na dzień 1 stycznia 2023	-	-	590 959	-	590 959

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Zwiększenia:					
Koszty amortyzacji za okres	-	-	65 201	-	65 201
Zmniejszenia:					
Likwidacje	-	-	(761)	-	(761)
Stan na dzień 31 grudnia 2023	-	-	655 399	-	655 399
Odpisy z tytułu utraty wartości					
Stan na dzień 1 stycznia 2023	214 707	-	-	-	214 707
Stan na dzień 31 grudnia 2023	214 707	-	-	-	214 707
Wartość bilansowa					
Na dzień 1 stycznia 2023	1 031 269	-	126 338	106 256	1 263 863
Na dzień 31 grudnia 2023	1 031 269	-	199 455	54 590	1 285 314

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2022 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto					
Stan na dzień 1 stycznia 2022	1 245 976	-	716 773	25 930	1 988 679
Zwiększenia:					
Zakupy	-	-	2 215	82 875	85 090
Zmniejszenia:					
Likwidacje	-	-	(1 741)	-	(1 741)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(2 499)	(2 499)
Transfery	-	-	50	(50)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2022	1 245 976	-	717 297	106 256	2 069 529
Umorzenie					
Stan na dzień 1 stycznia 2022	-	-	532 473	-	532 473
Zwiększenia:					
Koszty amortyzacji za okres	-	-	60 227	-	60 227
Zmniejszenia:					
Likwidacje	-	-	(1 741)	-	(1 741)
Stan na dzień 31 grudnia 2022	-	-	590 959	-	590 959
Odpisy z tytułu utraty wartości					
Stan na dzień 1 stycznia 2022	214 707	-	-	-	214 707
Stan na dzień 31 grudnia 2022	214 707	-	-	-	214 707
Wartość bilansowa					
Na dzień 1 stycznia 2022	1 031 269	-	184 300	25 930	1 241 499
Na dzień 31 grudnia 2022	1 031 269	-	126 338	106 256	1 263 863

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, jak również według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku Bank nie posiadał istotnych zobowiązań umownych z tytułu dokonania w przyszłości zakupu wartości niematerialnych.

Wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło z dniem 1 marca 2005 roku. Na koniec 2020 roku Zarząd Banku dokonał odpisu pomniejszającego wartość firmy o kwotę 214 707 tys. zł w części przypisanej do Sektora Bankowości Detalicznej.

Wartości niematerialne w wysokości 1 285 314 tys. zł na dzień 31 grudnia 2023 roku (31 grudnia 2022 roku: 1 263 863 tys. zł) zawierają wartość firmy w kwocie 1 031 269 tys. zł, która nie uległa zmianie od dnia 31 grudnia 2020 roku.

25. Test utraty wartości dla wartości firmy

W jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku, wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Bank w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizujące wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

Dla potrzeb przeprowadzenia testów na utratę wartości, wartość firmy została przyporządkowana do dwóch ośrodków wypracowujących środki pieniężne: sektora Bankowości Instytucjonalnej oraz sektora Bankowości Detalicznej. Przyporządkowanie zostało dokonane na podstawie modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na bazie strategii sprzed połączenia. Po fuzji realokacja wartości firmy została przeprowadzona w oparciu o wartości względne aktywów przeniesionych do innego ośrodka w porównaniu z aktywami zatrzymanymi w danym ośrodku.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Wartość bilansowa wartości firmy przypisanej do ośrodka

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Sektor Bankowości Instytucjonalnej	851 206	851 206
Sektor Bankowości Detalicznej	180 063	180 063
	1 031 269	1 031 269

Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków jest ich wartość użytkowa oszacowana w oparciu o plan finansowy. Plan opiera się na racjonalnych, odzwierciedlających ocenę kierownictwa Banku założeniach odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku. Plan podlega okresowej aktualizacji i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku. Zarząd przyjął okres 3 letni w procesie planowania finansowego.

W wycenie wykorzystano różne stopy dyskonta dla każdego roku prognozy (11,1-12,3%) oszacowane przy zastosowaniu wartości wskaźnika beta dla grupy porównawczej, premii za ryzyko oraz stopy wolnej od ryzyka.

Ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym została oparta o stopy wzrostu odzwierciedlające długoterminowy cel inflacyjny NBP, który na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosi 2,5%.

W wyniku przeprowadzonego testu nie stwierdzono utraty wartości firmy na 31 grudnia 2023 r.

26. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zasady rachunkowości:

Rezerwa i aktywa na podatek odroczony są kalkulowane przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po dokonaniu kompensaty, wtedy, gdy istnieje tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz rezerwa i aktywa dotyczą tego samego podatnika.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 058 233	1 771 281
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(945 727)	(1 487 597)
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	112 506	283 684

Podatek odroczony od transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa w wartości 2 895 tys. zł według stanu na 31 grudnia 2023 będzie rozliczany ze zobowiązaniem wobec Urzędu Skarbowego do sierpnia 2027 roku.

Dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Odsetki naliczone i inne koszty	54 534	20 557

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Odpisy aktualizujące z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	84 236	96 839
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	16 395	26 262
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	770 046	1 338 349
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	2 421	3 772
Przychody pobrane z góry	16 794	22 215
Prowizje	3 498	2 781
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	3 421	160 908
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacenienia	67 370	62 296
Leasing (MSSF 16)	31 194	30 709
Pozostałe	8 323	6 593
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 058 233	1 771 281

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Odsetki naliczone (przychód)	65 703	56 265
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	729 711	1 349 763
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	48 966	16 208
Przychody do otrzymania	4 920	4 620
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 226	1 357
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	26 575	-
Ulga inwestycyjna	7 158	7 528
Wycena udziałów	22 126	15 631
Leasing (MSSF 16)	29 707	28 953
Pozostałe	9 636	7 272
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	945 727	1 487 597
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	112 506	283 684

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2023 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2023	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2023
Odsetki naliczone i inne koszty	20 557	33 977	-	54 534
Odpisy aktualizujące z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	96 839	(12 603)	-	84 236
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	26 262	(9 867)	-	16 395
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	1 338 349	(568 303)	-	770 046
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 772	(1 351)	-	2 421
Przychody pobrane z góry	22 215	(5 421)	-	16 794
Prowizje	2 781	717	-	3 498
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	160 908	(22 407)	(135 080)	3 421
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacenienia	62 296	5 074	-	67 370
Leasing MSSF16	30 709	485	-	31 194
Pozostałe	6 593	1 730	-	8 323
	1 771 281	(577 967)	(135 080)	1 058 233

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2023	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2023
Odsetki naliczone (przychód)	56 265	9 438	-	65 703
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	1 349 763	(620 052)	-	729 711

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2023	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2023
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	16 208	32 758	-	48 966
Przychody do otrzymania	4 620	300	-	4 920
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 357	(131)	-	1 226
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	-	-	26 575	26 575
Ulga inwestycyjna	7 528	(370)	-	7 158
Wycena udziałów	15 631	6 495	-	22 126
Leasing MSSF16	28 953	754	-	29 707
Pozostałe	7 272	2 363	-	9 635
	1 487 597	(568 445)	26 575	945 727
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	283 684	(9 523)	(161 655)	112 506

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2022 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2022	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2022
Odsetki naliczone i inne koszty	4 216	16 341	-	20 557
Odpisy aktualizujące z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	103 352	(6 513)	-	96 839
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	19 291	6 971	-	26 262
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	1 389 255	(50 906)	-	1 338 349
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	2 306	1 466	-	3 772
Przychody pobrane z góry	28 377	(6 162)	-	22 215
Prowizje	2 784	(3)	-	2 781
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	108 651	(82 823)	135 080	160 908
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	52 750	9 546	-	62 296
Leasing MSSF16	30 204	505	-	30 709
Pozostałe	4 980	1 613	-	6 593
	1 746 166	(109 965)	135 080	1 771 281

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2022	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2022
Odsetki naliczone (przychód)	21 544	34 721	-	56 265
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	1 402 553	(52 790)	-	1 349 763
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	7 241	8 967	-	16 208
Przychody do otrzymania	5 383	(763)	-	4 620
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	612	745	-	1 357
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	(12 910)	(62 540)	75 450	-
Ulga inwestycyjna	7 814	(286)	-	7 528
Wycena udziałów	16 175	(544)	-	15 631
Leasing MSSF16	28 975	(22)	-	28 953
Pozostałe	5 174	2 098	-	7 272
	1 482 561	(70 414)	75 450	1 487 597
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	263 605	(39 551)	59 630	283 684

27. Inne aktywa

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Rozrachunki międzybankowe	22 848	14 238
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	26	16
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	60 269	55 681
Przychody do otrzymania	48 731	52 434
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	15 146	14 300
Dłużnicy różni	60 743	70 973
Rozliczenia międzyokresowe	9 603	9 718
Inne aktywa razem	217 366	217 360
w tym aktywa finansowe*	159 032	155 208

*Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów” z wyjątkiem pozycji „Przychody do otrzymania” oraz „Rozliczenia międzyokresowe”.

28. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

Zasady rachunkowości:

Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia wyceniane są wg mniejszej z dwóch następujących wartości: wartości księgowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Informacje finansowe:

Pozycja aktywa trwałe do zbycia uwzględnia wartość nieruchomości przeznaczonej do zbycia, które wartości księgowa wynosi 9 266 tys. zł według stanu na 31 grudnia 2023 (brak pozycji na 31 grudnia 2022). W styczniu 2024 roku nieruchomość została zbyta z zyskiem netto w kwocie 2 102 tys. zł.

29. Zobowiązania wobec banków

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny zobowiązań wobec banków opisane są w Nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Rachunki bieżące	2 521 721	2 230 930
Depozyty terminowe	357 829	2 419 247
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-	61 131
Inne zobowiązania, w tym:	496 137	83 363
depozyty zabezpieczające	494 205	82 902
Zobowiązania wobec banków razem	3 375 687	4 794 671

30. Zobowiązania wobec klientów

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny zobowiązań wobec klientów opisane są w Nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	940 036	1 168 196
Depozyty terminowe	3 002 492	2 621 875
	3 942 528	3 790 071
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	35 247 407	34 496 846
klientów instytucjonalnych	21 561 300	20 418 782

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
klientów indywidualnych	11 442 558	12 128 146
jednostek budżetowych	2 243 549	1 949 918
Depozyty terminowe, z tego:	14 157 409	10 663 491
klientów instytucjonalnych	6 141 613	4 435 409
klientów indywidualnych	7 727 411	5 670 588
jednostek budżetowych	288 385	557 494
	49 404 816	45 160 337
Depozyty razem	53 347 344	48 950 408
Pozostałe zobowiązania		
Inne zobowiązania, w tym:	1 815 242	1 717 372
zobowiązania z tytułu kaucji	503 263	125 429
depozyty zabezpieczające	1 265 983	1 526 384
Pozostałe zobowiązania razem	1 815 242	1 717 372
Zobowiązania wobec klientów razem	55 162 586	50 667 780

31. Rezerwy

Zasady rachunkowości:

Rezerwy są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Banku ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, a także jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Na sprawy sporne	46 350	33 445
Na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne*	34 960	44 969
Inne**	29 701	33 471
Rezerwy razem	111 011	111 885

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

w tys. zł	2023	2022
Stan na dzień 1 stycznia	111 885	141 714
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	33 445	19 479
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	44 969	33 910
Na restrukturyzację zatrudnienia	-	275
Inne	33 471	88 050
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego:	55 315	81 266
na sprawy sporne	18 471	18 405
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	36 125	62 861
Inne	719	-
Inne zwiększenia rezerw, z tego:	-	179
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	-	179
Zmniejszenia:		
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(47 711)	(56 076)
na sprawy sporne	(24)	(227)
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(45 498)	(51 981)
na restrukturyzację zatrudnienia	-	(275)
Inne	(2 189)	(3 593)

w tys. zł	2023	2022
Wykorzystanie rezerw w okresie, z tego:	(7 842)	(55 198)
na sprawy sporne	(5 542)	(4 212)
Inne	(2 300)	(50 986)
Inne zmniejszenia rezerw, z tego:	(636)	-
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(636)	-
Stan na dzień 31 grudnia	111 011	111 885

*Dodatkowe informacje dotyczące rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne znajdują się w Nocie 40.

** Pozycja „Inne” zawiera rezerwy portfelowe na sprawy związane z wyrokami TSUE opisanymi w nodzie 40.

32. Inne zobowiązania

Zasady rachunkowości:

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Bank dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Banku. Rozliczenia międzyokresowe kosztów są prezentowane jako podpozycja „Innych zobowiązań” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

W zakresie zobowiązań do wykonania świadczenia spełnianych w czasie, Bank stosuje metodę ujęcia przychodu proporcjonalnie do upływającego czasu w okresie świadczenia usługi. Wg Banku ta metoda rzetelnie odzwierciedla tryb świadczenia usługi, gdyż w sposób równomierny w czasie zaangażowane są zasoby Banku w okresie świadczenia usługi.

W obszarze metod, danych wejściowych i założeń przyjętych do szacowania wynagrodzenia zmiennego Bank stosuje podejście najbardziej prawdopodobnych wartości w odniesieniu do wynagrodzenia uzyskiwanego za osiągnięcie określonych celów, natomiast w zakresie zwrotów wynagrodzenia w obszarze pośrednictwa ubezpieczeniowego stosowane są metody statystyczne a rezerwa na zwroty ujmowana jest w rozliczeniach międzyokresowych kosztów. Bank uwzględnia wszelkie kwestie ustalając poziom przychodu uzależnionego od zidentyfikowanych zmiennych (wynagrodzenia przy spełnieniu określonych celów, oczekiwane zwroty, wszelkie upusty).

Dla wynagrodzenia za pośrednictwo w dystrybucji produktów ubezpieczeniowych w szczególności dla ubezpieczenia powiązanego z produktem kredytowym Bank stosuje model względnej wartości godziwej, na podstawie którego, stosując wartość godziwą produktu kredytowego oraz usługi sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, dokonuje podziału na wynagrodzenie stanowiące komponent przychodów odsetkowych oraz wynagrodzenie za wykonane usługi związane ze sprzedażą i obsługą tych produktów.

Zobowiązania z tytułu majątku używanego na podstawie leasingu ustalone są zgodnie z polityką opisaną w Nocie 43.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym rezerwa na odprawy emerytalne stanowiąca program określonych świadczeń, opisane są szczegółowo w Nocie 47.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Fundusz Świadczeń Socjalnych	24 065	25 260
Rozrachunki międzybankowe	220 412	448 991
Rozrachunki międzysystemowe	4 580	4 863
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	10	9 815
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	61 621	62 436
Zobowiązania z tytułu majątku używanego na podstawie leasingu	113 096	121 815
Wierzyciele różni	182 171	175 347
Rozliczenia międzyokresowe kosztów, z tego:	397 198	361 519
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	161 316	135 104
rezerwa na odprawy emerytalne	95 546	71 911
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	49 040	67 103
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	7 310	8 445
inne koszty do zapłacenia	83 986	78 956
Przychody przyszłych okresów	16 805	13 113
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	73 764	47 678
Inne zobowiązania razem	1 093 722	1 270 837
w tym zobowiązania finansowe*	1 003 153	1 210 046

*Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS” oraz „Przychody przyszłych okresów”.

33. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów wymagalności/zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2023 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	1 241 873	1 241 873	-	-	-	-
Należności od banków (brutto)	18	15 372 457	13 200 518	2 151 939	20 000	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19	791 112	2 024	-	112 216	564 173	112 699
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody							
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	29 560 292	5 842 500	2 039 965	213 764	17 118 669	4 345 394
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	22	4 178 206	1 878 206	-	500 000	1 800 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	22	16 613 367	6 553 246	2 091 013	1 976 646	3 530 878	2 461 584
Zobowiązania wobec banków	29	3 375 687	3 365 687	-	10 000	-	-
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	30	4 778 446	4 701 267	36 519	40 660	-	-
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	30	50 384 140	44 634 301	3 468 856	2 278 024	2 959	-

Na dzień 31 grudnia 2022 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	671 335	671 335	-	-	-	-
Należności od banków (brutto)	18	970 161	955 161	-	15 000	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19	2 272 515	260 262	210 862	174 197	812 682	814 512
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody							
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	37 180 808	13 951 439	393 571	2 880 356	17 991 383	1 964 059
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	22	3 814 029	1 838 164	106 865	219 000	1 650 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	22	18 660 483	7 253 615	1 484 623	2 162 955	5 430 649	2 328 641
Zobowiązania wobec banków	29	4 794 671	3 870 671	320 000	604 000	-	-
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	30	5 165 030	4 978 265	151 468	35 297	-	-
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	30	45 502 750	40 905 414	2 915 718	1 674 282	7 336	-

34. Kapitały

Kapitał zakładowy

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.97r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.98r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.02r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.03r.	01.01.97r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku	28.02.01r.	01.01.00r.

		Citibank (Poland) S.A. na Bank
	130 659 600	522 638

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 4,00 zł

Na dzień 31 grudnia 2023 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2022 roku nie uległ zmianie.

Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Zarówno w 2023 roku, jak również w 2022 roku, nie miało miejsca podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji akcji.

Lista akcjonariuszy

W okresie od przekazania jednostkowego raportu rocznego za 2022 rok do dnia przekazania niniejszego skonsolidowanego raportu rocznego za 2023 rok struktura własności znacznych pakietów akcji Banku uległa zmianie.

W wyniku nabycia akcji spółki Banku w transakcjach na GPW w Warszawie, zawartych w dniu 31 maja 2023 roku Nationale – Nederlanden Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A. zwiększyło łączny stan posiadania akcji Banku powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

W wyniku nabycia akcji Banku w transakcjach na GPW w Warszawie, zawartych w dniu 11 sierpnia 2023 roku, Nationale – Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Banku powyżej 5% w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów.

Na dzień przekazania niniejszego jednostkowego raportu rocznego za 2023 rok, zgodnie z posiadanymi przez Bank informacjami, akcjonariuszami posiadającymi bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku były następujące podmioty:

	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Europe PLC, Irlandia	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Fundusze emerytalne zarządzane przez Nationale-Nederlanden PTE S.A., w tym*:				
Nationale Nederlanden OFE*	6 876 766	5,26	6 876 766	5,26
Nationale Nederlanden OFE*	6 539 514	5,01	6 539 514	5,01
Pozostali akcjonariusze	25 788 134	19,74	25 788 134	19,74
	130 659 600	100	130 659 600	100

* Na podstawie raportu bieżącego nr 15/2023 z dnia 2 czerwca 2023 r. oraz raportu bieżącego nr 16/2023 z dnia 16 sierpnia 2023 r.

W dniu 15 listopada 2023 roku nastąpiła zmiana w akcjonariacie Banku w wyniku przeniesienia przez Citibank Overseas Investment Corporation 97.994.700 akcji Banku, stanowiących 75% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku i 75% ogólnej liczby akcji w kapitale zakładowym Banku, na rzecz Citibank Europe PLC. Zmiana większościowego akcjonariusza Banku została przeprowadzona wewnątrz grupy Citi, aby wypełnić ustawowy obowiązek posiadania przez banki krajowe, należące do grupy z państwa trzeciego, tj. spoza Unii Europejskiej, w przypadku Banku – Stanów Zjednoczonych, pośredniej unijnej jednostki dominującej z siedzibą na terenie Unii Europejskiej.

Transakcja wynika z obowiązków określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/878 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2013/36/UE w odniesieniu do podmiotów zwolnionych, finansowych spółek holdingowych, finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej, wynagrodzeń, środków i uprawnień nadzorczych oraz środków ochrony kapitału (tzw. Dyrektywa CRD V) i w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2023 roku kapitał zapasowy wynosił 2 944 585 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 2 944 585 tys. zł). Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych Banku lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku.

Kapitał z aktualizacji wyceny

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	128 406	(573 528)

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej całości lub części

dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w pozostałych dochodach całkowitych i zakumulowane w kapitale z aktualizacji wyceny ujmując się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Kapitał rezerwowy	2 666 857	2 273 484
Fundusz ogólnego ryzyka	540 200	540 200
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(15 111)	(2 340)
Pozostałe kapitały rezerwowe razem	3 191 946	2 811 344

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych Banku lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

Dywidendy

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Dywidendy wypłacone (lub zadeklarowane)

W dniu 26 kwietnia 2023 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2022 rok. Zgodnie z uchwałą zysk netto Banku za 2022 rok w kwocie 1 569 309 967,45 zł został podzielony w następujący sposób:

- dywidenda: 1 175 936 400,00 zł, tj. 9,00 zł/akcja,
- kapitał rezerwowy: 393 373 567,45 zł.

Dzień dywidendy został ustalony na 8 maja 2023 roku, a termin wypłaty dywidendy na 15 maja 2023 roku. Liczba akcji objętych dywidendą wynosiła 130 659 600 sztuk.

Dywidenda stanowiła 75% zysku netto za 2022 rok, a wypłata środków w tej wysokości była zgodna z indywidualnym zaleceniem Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie spełnienia przez Bank wymagań kwalifikujących do wypłaty dywidendy z zysku netto wypracowanego w 2022 roku.

W związku z otrzymaniem przez Bank w dniu 23 lutego 2024 roku indywidualnego zalecenia dywidendowego Komisji Nadzoru Finansowego, Zarząd Banku podjął uchwałę, w której potwierdził, że będzie stosował się do zaleceń KNF, tj.:

- niewypłacania przez Bank dywidendy z zysku wypracowanego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. w wysokości większej niż 75%, przy czym maksymalna kwota wypłaty nie może przekraczać kwoty zysku rocznego pomniejszonego o zysk wypracowany w 2023 r. zaliczony już do funduszy własnych;
- niepodejmowania, bez uprzedniej konsultacji z organem nadzoru, innych działań, w szczególności pozostających poza zakresem bieżącej działalności biznesowej i operacyjnej, mogących skutkować obniżeniem funduszy własnych, w tym również ewentualnych wypłat dywidend z niepodzielonego zysku z lat ubiegłych oraz odkupów lub wykupów akcji własnych.

35. Transakcje repo oraz reverse repo

Bank dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu sell-buy-back i buy-sell-back oraz repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączane ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Jeżeli nabywający ma prawo sprzedać lub zastawić aktywa, aktywa takie prezentowane są w wyodrębnionej linii w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Jednocześnie ujmowane są zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmując się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. W przypadku sprzedaży papierów wartościowych zakupionych uprzednio w transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży, Bank wykazuje zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych. Zobowiązania te są wyceniane w wartości godziwej.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Banku.

Aktywa sprzedane w ramach transakcji repo nie mogą być przedmiotem dalszego obrotu przez Bank.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank posiadał zobowiązania z tytułu transakcji repo, które podlegały kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym, jak opisano w nocie 36.

W 2023 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 61 394 tys. zł (w 2022 roku: 77 249 tys. zł).

Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse repo)

Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania finansowania dla klientów.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku aktywa nabyte w celu ich późniejszej odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków:	1 971 118	1 976 197	do tygodnia	1 971 695
	10 741 030	10 938 516	do miesiąca	10 763 031
	2 149 291	2 193 075	do 3 miesięcy	2 160 169
Należności od innych podmiotów sektora finansowego	181 616	180 007	do tygodnia	181 663
	15 043 055	15 287 795		15 076 558

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2022 roku aktywa nabyte w celu ich późniejszej odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków:	254 031	253 625	do tygodnia	254 137
	11 714	11 714	do miesiąca	11 730
	265 745	265 339		265 867

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku Bank miał możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank posiadał należności z tytułu transakcji reverse repo, które podlegały kompensowaniu w sprawozdaniu finansowym, jak opisano w nocie 36.

W 2023 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 474 421 tys. zł (w 2022 roku: 97 219 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank miał zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych zakupionych w transakcjach reverse repo w kwocie 132 417 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2022 roku: 234 203 tys. zł).

36. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej wszystkie zobowiązania i aktywa Banku wynikające z transakcji terminowych i pochodnych, rozliczanych przez kontrahenta centralnego KDPW_CCP S.A. są podawane w postaci skompensowanej (kompensata zobowiązań i aktywów).

Poniższe ujawnienie dodatkowo prezentuje kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z transakcji terminowych i pochodnych zawartych na podstawie umów ramowych, stanowiących standardy rynkowe wypracowane w ramach *International Swaps and Derivatives Association* (ISDA), Związku Banków Polskich oraz innych umów ramowych przewidujących w sytuacji wystąpienia określonego przypadku naruszenia, możliwość skutecznego prawnie rozwiązania transakcji i rozliczenia z kontrahentem na podstawie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań.

W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu, jak i desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające

w rachunkowości zabezpieczeń) oraz egzekwowalnych zabezpieczeń pieniężnych dla transakcji objętych umowami ramowymi umożliwiającymi prawnie skuteczne kompensowanie w określonych okolicznościach.

w tys. zł	31.12.2023		31.12.2022	
	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Należności / zobowiązania z tytułu zakupionych / sprzedanych papierów wartościowych z otrzymanym / udzielonym przyrzeczeniem odkupu	15 056 723	13 668	-	-
Efekt kompensowania	(13 668)	(13 668)	-	-
Wartość należności i zobowiązań zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	15 043 055	-	-	-
Wycena instrumentów pochodnych (brutto)	6 313 560	5 706 585	8 655 320	8 592 756
Efekt kompensowania	(2 225 007)	(2 225 007)	(3 923 944)	(3 923 944)
Wycena instrumentów pochodnych (netto) zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	4 088 553	3 481 578	4 731 376	4 668 812
Wartość przyjętych/złożonych zabezpieczeń	(1 718 619)	(1 339 993)	(1 586 736)	(2 011 396)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową	2 369 934	2 141 585	3 144 640	2 657 416
Maksymalna kwota ewentualnej kompensaty	(2 042 072)	(2 042 072)	(2 275 677)	(2 275 677)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową przy uwzględnieniu maksymalnej kwoty ewentualnej kompensaty	327 862	99 513	868 963	381 739

37. Rachunkowość zabezpieczeń

Zasady rachunkowości:

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych. W zakresie rachunkowości zabezpieczeń Bank stosuje zasady MSR 39.

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, denominowane w tej samej walucie co instrumenty zabezpieczane, w których Bank otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.

Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Zmiana wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Dane finansowe:

Na dzień 31 grudnia 2023 r., jak i na dzień 31 grudnia 2022 Bank posiadał aktywne relacje zabezpieczające. Szczegóły dotyczące pozycji wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz efektywności wyznaczonych powiązań zabezpieczających przedstawia tabela poniżej.

Stan na dzień 31 grudnia 2023 roku:

w tys. zł	Wartość nominalna	Wartość bilansowa		Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
		Aktywa	Zobowiązania		
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Transakcje IRS	3 211 000	6 731	92 869	Pochodne instrumenty zabezpieczające	(90 428)

Szczegóły dotyczące pozycji zabezpieczanych na dzień 31 grudnia 2023 roku przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Wartość bilansowa		Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej	Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
	Aktywa	Zobowiązania			
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Obligacje emitowane przez instytucje finansowe	2 831 996	-	87 316	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	80 361

Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej pozostających w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla wszystkich pozycji zabezpieczanych, w przypadku których zaprzestano dokonywania korekt o zyski i straty z tytułu zabezpieczania wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła (105 323) tys. zł.

Informacje dotyczące efektywności wyznaczonych powiązań zabezpieczających 31 grudnia 2023 roku przedstawia tabela poniżej:

	Nieefektywność zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	Pozycja w rachunku zysków i strat
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej		
Ryzyko stopy procentowej	(10 067)	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

Stan na dzień 31 grudnia 2022 roku:

w tys. zł	Wartość nominalna	Wartość bilansowa		Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
		Aktywa	Zobowiązania		
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Transakcje IRS	683 000	623	6 917	Pochodne instrumenty zabezpieczające	1 834

Szczegóły dotyczące pozycji zabezpieczanych na dzień 31 grudnia 2022 roku przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Wartość bilansowa		Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej	Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
	Aktywa	Zobowiązania			
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Obligacje emitowane przez instytucje	485 494	-	6 954	Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(3 648)

Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej pozostających w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla wszystkich pozycji zabezpieczanych, w przypadku których zaprzestano dokonywania korekt o zyski i straty z tytułu zabezpieczania wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2022 roku wynosiła (142 891) tys. zł.

Informacje dotyczące efektywności wyznaczonych powiązań zabezpieczających 31 grudnia 2022 roku przedstawia tabela poniżej:

	Nieefektywność zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	Pozycja w rachunku zysków i strat
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej		

Ryzyko stopy procentowej	(1 814)	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń
--------------------------	---------	-------------------------------------

38. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa*	Wartość godziwa ujawnienie**
Aktywa finansowe								
Należności od banków wyceniane w zamortyzowanym koszcie	18	-	15 371 552	-	-	15 371 552		15 371 619
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane w wartości godziwej	19	4 880 332	-	-	-	4 880 332	4 880 332	n/a
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	-	-	29 560 292		29 560 292	29 560 292	n/a
Udziały w jednostkach zależnych		-	-	-	91 639	91 639	n/a	61 880
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	-	-	-	141 495	141 495	141 495	n/a
Należności od klientów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	22		20 054 454	-	-	20 054 454	n/a	19 848 322
Należności od klientów instytucjonalnych		-	14 126 464	-	-	14 126 464	n/a	13 982 239
Należności od klientów indywidualnych		-	5 927 990	-	-	5 927 990	n/a	5 866 083
		4 880 332	35 426 006	29 560 292	233 134	70 099 764	34 582 119	35 281 821
Zobowiązania finansowe								
Zobowiązania wobec banków	29	-	-	-	3 375 687	3 375 687	n/a	3 375 960
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	3 522 203	-	-	-	3 522 203	3 522 203	n/a
Zobowiązania wobec klientów	30	-	-	-	55 162 586	55 162 586	n/a	55 135 468
		3 522 203	-	-	58 538 273	62 060 476	3 522 203	58 511 428

*Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej.

**Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które nie są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej, ale dla których wartość godziwa jest dodatkowo ujawniana zgodnie z wymogiem MSSF 13.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa*	Wartość godziwa ujawnienie**
Aktywa finansowe								
Należności od banków wyceniane w zamortyzowanym koszcie	18	-	968 748	-	-	968 748	n/a	968 771
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane w wartości godziwej	19	7 029 163	-	-	-	7 029 163	7 029 163	n/a
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	-	-	37 180 808	-	37 180 808	37 180 808	n/a
Udziały w jednostkach zależnych		-	-	-	91 775	91 775	n/a	61 049
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	-	-	-	106 144	106 144	106 144	n/a
Należności od klientów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	22	-	21 620 507	-	-	21 620 507	n/a	21 643 547
Należności od klientów instytucjonalnych		-	15 505 659	-	-	15 505 659	n/a	15 566 995
Należności od klientów indywidualnych		-	6 114 848	-	-	6 114 848	n/a	6 076 552
		7 029 163	22 589 255	37 180 808	197 919	66 997 145	44 316 115	22 673 367
Zobowiązania finansowe								
Zobowiązania wobec banków	29	-	-	-	4 794 671	4 794 671	n/a	4 793 332
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	4 896 099	-	-	-	4 896 099	4 896 099	n/a
Zobowiązania wobec klientów	29	-	-	-	50 667 780	50 667 780	n/a	50 647 801
		4 896 099	-	-	55 462 451	60 358 550	4 896 099	55 441 133

* Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej.

** Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które nie są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej, ale dla których wartość godziwa jest dodatkowo ujawniana zgodnie z wymogiem MSSF 13.

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty.
Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- poziom II: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o modele oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczegółowe techniki wycen:
 - notowane ceny rynkowe dla danego instrumentu lub notowane ceny rynkowe dla instrumentu alternatywnego;
 - wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych;
 - inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego.
- poziom III: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry niepochodzące z rynku.

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii:

Na dzień 31 grudnia 2023 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	844 480	4 035 852	-	4 880 332
instrumenty pochodne		45 970	4 035 852	-	4 081 822
dłużne papiery wartościowe		791 112		-	791 112
instrumenty kapitałowe		7 398		-	7 398
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	6 731	-	6 731
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	24 564 280	4 996 012	-	29 560 292
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	19 739	-	121 756	141 495
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	140 524	3 381 679	-	3 522 203
krótka sprzedaż papierów wartościowych		133 495		-	133 495
instrumenty pochodne		7 029	3 381 679	-	3 388 708
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	92 869	-	92 869

Na dzień 31 grudnia 2022 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	2 318 895	4 710 268	-	7 029 163
instrumenty pochodne		20 484	4 710 268	-	4 730 752
dłużne papiery wartościowe		2 272 515	-	-	2 272 515
instrumenty kapitałowe		25 896	-	-	25 896
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	623	-	623
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	23 229 370	13 951 438	-	37 180 808
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	17 660	-	88 484	106 144
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	286 719	4 609 380	-	4 896 099
krótka sprzedaż papierów wartościowych		234 203	-	-	234 203
instrumenty pochodne		52 516	4 609 380	-	4 661 896
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	6 917	-	6 917

Na dzień 31 grudnia 2023 roku kwota aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu III obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 15 669 tys. zł (uprzywilejowana seria C) oraz wartość innych udziałów mniejszościowych w wysokości 106 087 tys. zł. (na dzień 31 grudnia 2022 roku odpowiednio: 14 039 tys. zł (uprzywilejowana seria C) oraz wartość innych udziałów mniejszościowych w wysokości 74 445 tys. zł).

Analizę wrażliwości dla instrumentów kapitałowych klasyfikowanych do poziomu III prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	Wartość godziwa	Scenariusz	Wartość godziwa w scenariuszu pozytywnym	Wartość godziwa w scenariuszu negatywnym
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	121 756	Zmiana kluczowego parametru (koszt kapitału o - 10% / + 10% lub wskaźnika konwersji o + 10% / - 10%)	138 165	108 720

Sposób oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych serii C Visa Inc. uwzględnia wartość akcji Visa Inc. oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby Visa lub Bank. Udziały mniejszościowe w spółkach infrastrukturalnych wyceniane są do wartości godziwej m.in. z uwzględnieniem oczekiwanych zdyskontowanych dywidend przy użyciu przyjętego kosztu kapitału oraz biorąc pod uwagę historię dystrybucji zysków w poszczególnych spółkach. Zmiany wyceny odnoszone są do rachunku zysków i strat i prezentowane w Wyniku na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zmiany aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku (Poziom III) przedstawia poniższa tabela:

	2023	2022
<i>w tys. zł</i>	Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	
Stan na początek okresu	88 484	96 156
Konwersja akcji - transfer do Poziomu I	-	(10 466)
Sprzedaż	-	(184)
Aktualizacja wyceny	33 272	2 978
Stan na koniec okresu	121 756	88 484

Aktualizacja wyceny uwzględniona jest w wyniku na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

W 2023 roku Bank nie dokonywał zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

W tym samym okresie Bank nie dokonywał zmian w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany przeznaczenia bądź wykorzystania aktywa.

Określanie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest zasadniczo równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Udziały w jednostkach zależnych

W przypadku aktywów finansowych stanowiących udziały w podmiotach zależnych jako wartość godziwą zaprezentowano procent aktywów netto podmiotu przypadający na udziały Banku w danym podmiocie. Zdaniem Zarządu Banku jest to najlepsze możliwe do ustalenia przybliżenie wartości godziwej dla tych instrumentów.

Należności od banków i klientów

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów w zamortyzowanym koszcie pomniejszoną o odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych. Wartość godziwa kredytów i pożyczek jest wyliczana jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych, a także zmiany marż dla danego okresu sprawozdawczego. Zmiany marż dla kredytów wyliczane są w oparciu o faktyczne transakcje. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredytów w rachunku bieżącym) jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym.

Powyższe techniki wyceny są kwalifikowane do poziomu III hierarchii wartości godziwej, czyli aktywów finansowych wycenianych w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry nie pochodzące z rynku.

Zobowiązania wobec banków i klientów

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi z uwzględnieniem bieżących marż, w sposób analogiczny jak w przypadku kredytów.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Jak opisano powyżej, modele zastosowane do ustalenia wartości godziwej należności i zobowiązań wobec banków i klientów, wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w zamortyzowanym koszcie, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach nie pochodzących z rynku. Bank kwalifikuje zatem wycenę tych instrumentów finansowych dla potrzeb ujawnień do poziomu III hierarchii wartości godziwej. Dla pozostałych instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej Bank uważa, że ich wartość godziwa jest zasadniczo zbliżona do wartości bilansowej.

39. Wynik z tytułu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu

W Banku wartość wyniku z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych stanowi wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, który w 2022 roku wyniósł (147 758) tys. zł (w 2022 roku: (323 054) tys. zł).

w tys. zł	2023	2022
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		
polskie obligacje skarbowe	(25 492)	(237 968)
papiery wartościowe międzynarodowych instytucji finansowych	(122 338)	(52 632)
pozostałe	72	(32 454)
	(147 758)	(323 054)

Ze względu na specyfikę działalności Banku, zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych wykazywana jest w działalności operacyjnej.

40. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne

Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

W 2023 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności lub zobowiązań Banku, którego wartość byłaby znacząca. W ocenie Banku żadne z pojedynczych postępowań toczących się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego, jak również wszystkie postępowania łącznie nie stanowią zagrożenia dla płynności finansowej Banku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Bank, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Bank, utworzone są odpowiednie rezerwy.

Wartość rezerw z tytułu spraw spornych według stanu na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Rezerwa z tytułu spraw spornych, w tym:	46 350	33 445
rezerwa na sprawy dotyczące instrumentów pochodnych	15 880	12 966
rezerwa na indywidualne sprawy związane z wyrokami TSUE, w tym:	23 512	18 966
sprawy dotyczące kredytu indeksowanego do CHF	22 625	17 090
sprawy dotyczące zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego	887	1 876
Razem rezerwa z tytułu spraw spornych	46 350	33 445

Powyższe wartości nie uwzględniają rezerw portfelowych utworzonych w związku z wyrokami TSUE prezentowanych w Nocie 31 Rezerwy w pozycji „Inne”.

Z tytułu spraw sądowych zakończonych prawomocnym wyrokiem w 2022 roku nie wystąpiły istotne rozliczenia.

- W dniu 27 maja 2019 roku Bankowi został doręczony pozew spółki Rigall Arteria Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. o zapłatę kwoty 386 139 808,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz kwoty 50 017 463,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozew dotyczy roszczeń związanych z wypowiedzianą w 2014 roku umową agencyjną, której przedmiotem było pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług Banku, głównie w segmencie bankowości detalicznej. Sąd skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, które nie doprowadziło do zawarcia ugody, w związku z czym sprawa jest w toku przed sądem pierwszej instancji.

W dniu 10 lutego 2020 roku Bankowi został doręczony pozew spółki Rotsa Sales Direct sp. z o.o. o zapłatę kwoty 419 712 468,48 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz kwoty 33 047 245,20 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozew dotyczy roszczeń związanych z wypowiedzianą w 2014 roku umową agencyjną, której przedmiotem było pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług Banku, głównie w segmencie bankowości detalicznej. Sąd skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, które nie doprowadziło do zawarcia ugody, w związku z czym sprawa jest w toku przed sądem pierwszej instancji.

W ocenie Banku, wysokość roszczeń zgłaszanych przez spółki nie jest zasadna. Potwierdzeniem takiego stanowiska Banku są korzystne dla Banku i potwierdzone wyrokami Sądu Najwyższego prawomocne rozstrzygnięcia wcześniej podejmowanych przez spółki kroków prawnych przeciwko Bankowi oraz wydany w postępowaniu o sygnaturze C-64/21 w związku z pytaniami prejudycjalnymi Sądu Najwyższego wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 października 2022.

- Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank był między innymi stroną 13 postępowań sądowych związanych z terminowymi operacjami finansowymi. Z tej liczby 8 postępowań nie zostało prawomocnie zakończonych, zaś 5 spraw

zostało prawomocnie zakończonych, lecz w 3 tych sprawach toczą się postępowania kasacyjne przed Sądem Najwyższym, a w pozostałych 2 tych sprawach trwają jeszcze postępowania dotyczące kosztów procesu. W 8 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 5 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz ich skuteczności względem klientów Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku.

- Bank był stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard i jednym z adresatów decyzji Prezesa UOKiK w tej sprawie. Postępowanie to dotyczyło praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku przedsiębiorcom nienależącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. Decyzja Prezesa UOKiK była przedmiotem rozważań w postępowaniach odwoławczych. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. W dniu 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720 zł. W dniu 6 października 2015 roku Sąd Apelacyjny ponownie zmienił zaskarżony wyrok SOKiK oddalając wszystkie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK, również w zakresie modyfikacji nałożonych na banki kar, na skutek czego została przywrócona pierwotnie nałożona na Bank kara w kwocie 10 228 470 zł. Na skutek wniesionej przez Bank skargi kasacyjnej w dniu 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego, a sprawa została przekazana Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozpoczęło się ponownie postępowanie apelacyjne. W pierwszym kwartale 2018 roku Bank otrzymał zwrot kary. Wyrokiem z dnia 23 listopada 2020 r. Sąd Apelacyjny uchylił wyrok SOKiK z 21 listopada 2013 r. i przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.
- Bank uważnie obserwuje zmiany otoczenia prawnego wynikające z orzecznictwa sądowego, które dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w tym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18. Bank dostrzega szereg wątpliwości interpretacyjnych wynikających z ww. wyroku. Pomimo nadal niewyjaśnionych kwestii na dzień sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego, większość sądów orzeka w sprawach kredytów indeksowanych na niekorzyść banków. Oczekiwana uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w zakresie zagadnień, co do których sądy nadal orzekają niejednolicie, została przesunięta na nieokreślony termin. Sąd Najwyższy zadał pytanie TSUE czy obecny skład Izby SN jest władny wydać uchwałę, mając na uwadze wątpliwości co do prawidłowości obsadzenia niektórych z jego sędziów. Warto jednak zauważyć, że poza wątpliwościami w sprawach sądowych, działania Komisji Nadzoru Finansowego wyznaczyły kierunek ewentualnych ugod pomiędzy Bankami i kredytobiorcami frankowymi.

W dniu 15 czerwca 2023 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w sprawie C 520/21 orzekł, że jedynie konsument może domagać się dodatkowych świadczeń będących następstwem unieważnienia umowy kredytu frankowego. Bank może domagać się jedynie zwrotu kapitału kredytu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie bez możliwości domagania się od klienta (konsumenta) wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z kapitału. Stwierdzono, że dyrektywa 93/13 nie reguluje bezpośrednio skutków nieważności umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem po usunięciu nieuczciwych warunków. Określenie skutków, jakie pociąga za sobą takie stwierdzenie należy do państw członkowskich, przy czym ustanowione przez nie w tym względzie przepisy powinny być zgodne z prawem Unii, a w szczególności z celami tej dyrektywy. Do sądów krajowych będzie należało dokonanie oceny w świetle wszystkich okoliczności sporu, czy uwzględnienie tego rodzaju roszczeń konsumenta jest zgodne z zasadą proporcjonalności.

Szacując ryzyko związane ze sporami sądowymi dotyczącymi klauzul indeksacyjnych w umowach kredytu hipotecznego Bank Handlowy w Warszawie S.A. niezmiennie nie uwzględniał należności z tytułu roszczeń wobec kredytobiorców o zapłatę kwot stanowiących ekwiwalent wynagrodzenia za korzystanie z kapitału kredytu, wobec czego wyrok TSUE nie powoduje konieczności rewizji tego założenia.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank posiadał należności z tytułu detalicznych kredytów hipotecznych indeksowanych kursem CHF w wartości bilansowej brutto 34,0 mln zł. Oprócz rezerw na indywidualne sprawy sporne, Bank utrzymuje rezerwę portfelową z tego tytułu w kwocie 10,2 mln zł. Oszacowanie rezerwy zakłada oczekiwany poziom skarg klientów bazując na trendzie obserwowanym przez Bank, który jest inny dla kredytów aktywnych oraz dla kredytów spłaconych przed datą bilansową, a także prawdopodobieństwo rozwiązania ugodowego lub sądowego i szacunek przegrania przez Bank w przypadku zakończenia sporu w sądzie. Wartość ta, jak również rezerwy na indywidualne sprawy sporne, jest ujęta w rocznym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku w pozycji Rezerwy.

Według stanu 31 grudnia 2023 roku liczba toczących się spraw dotyczących kredytu indeksowanego do CHF, w których Bank został pozwany wynosi 72 spraw na łączną kwotę ok. 31,1 mln zł. 26 spraw zostało prawomocnie przegranych, Bank zdecydował się wnieść dwie skargi kasacyjne (jedna skarga została odrzucona z przyczyn formalnych). Większość spraw znajduje się w pierwszej instancji.

- W dniu 11 września 2019 r. TSUE wydał wyrok w sprawie C 383/18, w którym wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki (Dyrektywa) należy interpretować w ten sposób, że „prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta”. Znaczy to, że zgodnie z przepisem Dyrektywy, wyżej wskazane prawo konsumenta obejmuje koszty, zarówno związane z okresem kredytowania, jak i te, które takiego związku nie wykazują.

Począwszy od 28 września 2020 roku Bank, stosując „metodę liniową”, zwraca prowizje wszystkim konsumentom, którzy spłacili kredyt konsumencki przed terminem wynikającym z umowy, po 11 września 2019 roku, o ile prowizja została pobrana w okresie obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim.

13 listopada 2020 roku Bank otrzymał postanowienie o wszczęciu postępowania UOKiK w sprawie praktyki polegającej na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu o proporcjonalną wartość kosztów (obliczoną tzw. metodą liniową), które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy o kredycie konsumenckim w przypadku przedterminowej spłaty całości lub części kredytu.

Postępowanie zostało zakończone wydaniem przez UOKiK 6 maja 2021 roku tzw. decyzji zobowiązującej, po złożeniu przez Bank zobowiązań, co do zmiany praktyki. Zgodnie z treścią decyzji, konsumenci, którzy w okresie od 18 grudnia 2011 roku do 10 września 2019 roku dokonali spłaty pożyczki gotówkowej lub pożyczki do karty przed terminem umownym, jeżeli zawarli umowę o wskazane produkty również w powyższym okresie, w celu odzyskania nadpłaconej kwoty mogą wnieść o ponowne rozliczenie prowizji, wskazując produkt i umowę oraz numer rachunku bankowego, na który ma nastąpić zwrot. Bank jest zobowiązany do zakończenia sporów sądowych dotyczących rozliczenia prowizji, w których stronami są konsumenci oraz do poinformowania o treści decyzji w sposób w niej określony, w szczególności poprzez publikację komunikatu na stronie internetowej oraz komunikację e-mail. Decyzja jest wykonywana zgodnie z jej treścią i terminami w niej zawartymi.

Po wydaniu Decyzji, Prezes UOKiK zwrócił się do Banku z prośbą o przekazanie wyjaśnień odnośnie sposobu zwracania przez Bank proporcjonalnej części prowizji w przypadku zaciągnięcia przez konsumenta w Banku kolejnego kredytu w taki sposób, że zastępuje on pierwotną umowę ("umowa Podwyższenia"). Bank zdecydował o dostosowaniu praktyki do stanowiska Prezesa UOKiK i podjął decyzję o rozliczeniu proporcjonalnej części prowizji w stosunku do klientów, którzy zawarli umowy Podwyższenia po 11 września 2019 r.

Bank stale monitoruje i szacuje rezerwy z tytułu ryzyka prawnego wynikającego z wyroku TSUE dotyczącego zwrotów prowizji od kredytów konsumenckich spłaconych przed terminem i na bieżąco aktualizuje możliwą kwotę wypływu środków pieniężnych tytułem zwrotów prowizji od kredytów konsumenckich.

Według stanu na 31 grudnia 2023 roku Bank został pozwany w 941 sprawach dotyczących zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego na łączną kwotę 4,2 mln zł.

- Dnia 22 czerwca 2021 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy działania Banku podejmowane po zgłoszeniu przez konsumentów nieautoryzowanych transakcji płatniczych mogą uzasadniać wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. W dniu 8 lutego 2024 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie (postanowienie doręczone 13 lutego 2024 roku) w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w przedmiocie nieautoryzowanych transakcji płatniczych. Postawione zarzuty to:
 - niedokonywanie w terminie D+1 zwrotu klientowi kwoty nieautoryzowanej transakcji płatniczej pomimo braku przesłanek do takiej odmowy;
 - przekazywanie klientom w odpowiedzi na ich zgłoszenia transakcji nieautoryzowanych informacji mogących wprowadzać w błąd odnośnie pojęcia autoryzacji oraz co do ponoszenia odpowiedzialności za transakcję nieautoryzowaną i możliwości dochodzenia przez klientów ich praw.

Postępowanie jest kontynuacją postępowania wyjaśniającego Prezesa UOKiK wszczętego w czerwcu 2021 roku. Na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank nie utworzył rezerwy na to postępowanie.

- Dnia 22 listopada 2023 r. Komisja Nadzoru Finansowego wszczęła postępowanie administracyjne w przedmiocie nałożenia na Bank kary na podstawie art. 176i ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Na obecnym etapie postępowania nie jest możliwe dokonanie rzetelnej oceny potencjalnego rozstrzygnięcia sprawy.

Pozabilansowe zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych według poszczególnych kategorii produktów prezentowały się następująco:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone		
Akredytywy	157 836	262 110
Gwarancje i poręczenia udzielone	2 999 009	2 352 867
Linie kredytowe udzielone	14 165 469	13 683 181
Pozostałe zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	19 988	22 349
	17 342 302	16 320 507

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Akredytywy według kategorii		
Akredytywy importowe wystawione	157 836	262 110

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
	157 836	262 110

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia weksłowe.

Na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przez Bank tworzone są rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2023 roku kwota utworzonych rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne wynosiła 34 960 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 44 969 tys. zł).

Zmiana stanu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2023 roku	26 313	13 522	4 189	945	44 969
Transfer do Etapu 1	3 094	(2 613)	(236)	(245)	-
Transfer do Etapu 2	(1 212)	1 586	(374)	-	-
Transfer do Etapu 3	(34)	(922)	956	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	(931)	931	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(15 291)	6 947	(888)	(139)	(9 371)
Różnice kursowe i inne zmiany	(358)	(463)	970	(787)	(638)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2023 roku	12 512	18 057	3 686	705	34 960

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone					
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2022 roku	14 634	16 342	2 934	-	33 910
Transfer do Etapu 1	2 606	(2 163)	(443)	-	-
Transfer do Etapu 2	(1 029)	1 360	(331)	-	-
Transfer do Etapu 3	(35)	(1 312)	1 347	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	(428)	(279)	707	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	10 013	(340)	957	249	10 879
Różnice kursowe i inne zmiany	124	63	4	(11)	180
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2022 roku	26 313	13 522	4 189	945	44 969

Zmiany wartości udzielonych zobowiązań warunkowych, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych					
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 1 stycznia 2023 roku	14 098 650	2 189 944	12 888	19 025	16 320 507
Transfer do Etapu 1	311 564	(311 552)	(12)	-	-
Transfer do Etapu 2	(446 308)	446 664	(356)	-	-
Transfer do Etapu 3	(22)	(111)	133	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	-	-	(3 441)	3 441	-
Wzrost/spadek	1 108 791	215 407	(1 275)	(1 187)	1 321 736
Inne zmiany	(273 799)	(22 515)	(69)	(3 558)	(299 941)

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Aktywa Etap 3 dzielone z utratą wartości		Razem
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 31 grudnia 2023 roku	14 798 876	2 517 837	7 868	17 721	17 342 302

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Aktywa udzielone z utratą wartości	Razem
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych					
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 1 stycznia 2022 roku	16 873 533	1 523 605	5 816	-	18 402 954
Transfer do Etapu 1	85 978	(85 958)	(20)	-	-
Transfer do Etapu 2	(795 892)	797 988	(2 096)	-	-
Transfer do Etapu 3	(1 131)	(17 750)	18 881	-	-
Transfer do aktywów udzielonych z utratą wartości	(13 799)	(2 436)	(181)	16 416	-
Wzrost/spadek	(2 185 103)	(33 667)	(9 663)	2 133	(2 226 300)
Inne zmiany	135 064	8 162	151	476	143 853
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 31 grudnia 2022 roku	14 098 650	2 189 944	12 888	19 025	16 320 507

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne otrzymane		
Gwarancyjne	9 442 297	14 578 266
	9 442 297	14 578 266

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank dokonał przeglądu dotychczasowego podejścia do prezentacji gwarancji i poręczeń otrzymanych, w celu dokładniejszego przedstawienia rzeczywistej wartości możliwej do zrealizowania w przypadku, gdy Bank skorzysta z zabezpieczenia w postaci gwarancji lub poręczenia. Na tej podstawie Bank wprowadził m.in. następujące zmiany do trybu prezentacji otrzymanych gwarancji i poręczeń:

- w przypadku wielostronnych gwarancji udzielonych w ramach grup podmiotów powiązanych (np. spółka dominująca udziela gwarancji kilku podmiotom z grupy) gwarancje zostały zaprezentowane w wartości maksymalnych korzyści jakie Bank może otrzymać z tego tytułu;
- w przypadku poręczeń i gwarancji otrzymanych - obecna prezentacja zawiera jedynie poręczenia i gwarancje otrzymane dla aktywnych zaangażowani, tj. nie zawiera poręczeń i gwarancji dla ekspozycji, które już zostały spłacone, ale termin ich obowiązywania jeszcze nie wygaś (np. w przypadku przedterminowej spłaty całkowitej).

Wprowadzone doprecyzowanie podejścia ma charakter wyłącznie prezentacyjny, tj. nie wpływa na dane finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej lub rachunku zysków i strat. W wyniku tej zmiany dokonano przekształcenia danych porównawczych.

41. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie przedstawione są poniżej:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Aktywa stanowiące zabezpieczenie		
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	60 988
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, w tym:	822 373	842 221
aktywa stanowiące zabezpieczenie prezentowane osobno w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	697 771	697 698
Należności od banków		
lokata zabezpieczająca operacje instrumentami pochodnymi i transakcje giełdowe	475 119	663 059
Należności od klientów		
fundusze gwarancyjne i lokaty zabezpieczające transakcje giełdowe	1 585 567	1 828 381
	2 883 059	3 394 649

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w kwocie 124 602 tys. zł oraz zabezpieczenie

rozliczenia instrumentów pochodnych w izbie rozliczeniowej EuroClear w kwocie 697 771 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: zabezpieczenie na rzecz BFG 144 523 tys. zł, zabezpieczenie rozliczenia w EuroClear 697 698 tys. zł).

Bank w sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentuje odrębnie niebędące środkami pieniężnymi aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, w przypadku których, nabywający ma prawo sprzedać lub zastawić przedmiot zabezpieczenia.

Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia transakcji instrumentami pochodnymi oraz transakcji giełdowych. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

Do aktywów o ograniczonej możliwości dysponowania poza instrumentami prezentowanymi w niniejszej notcie zalicza się także wartość rezerwy obowiązkowej, którą Bank zobowiązany jest utrzymywać na rachunku bieżącym w NBP. Więcej informacji na temat rezerwy obowiązkowej zawarto w notcie nr 17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

42. Działalność powiernicza

Bank oferuje usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku Bank prowadził ponad 16,5 tys. rachunków papierów wartościowych (z uwzględnieniem rachunków zbiorczych).

43. Leasing

Zasady rachunkowości:

W dacie rozpoczęcia leasingu Bank jako leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej (zdyskontowanej) opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są wyceniane na dzień rozpoczęcia leasingu według kosztu.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Bank prezentuje prawa z tytułu użytkowania w linii rzeczowych aktywów trwałych, a zobowiązania z tytułu leasingu w Innych zobowiązaniach.

W rachunku zysków i strat amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania ujęta jest w amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, koszty odsetkowe od zobowiązań z tytułu leasingu – w kosztach odsetkowych, a koszty umów krótkoterminowych, leasingu aktywów nisko-cennych oraz zmienne leasingu - w kosztach działania i ogólnego zarządu.

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych przepływy odsetkowe ujęte są w przepływach z działalności operacyjnej, podczas gdy część kapitałowa uwzględniona jest w przepływach z działalności finansowej.

Informacje finansowe:

Umowy leasingu, w których Bank jest leasingobiorcą

Bank leasinguje powierzchnie biurowe oraz posiada prawa wieczystego użytkowania gruntów.

	2023			2022		
w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania - początek okresu	77 771	34 801	112 572	78 875	40 400	119 275
Zwiększenia	-	5 791	5 791	-	5 724	5 724
Amortyzacja	(1 104)	(11 991)	(13 095)	(1 104)	(11 323)	(12 427)
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania - koniec okresu	76 667	28 601	105 268	77 771	34 801	112 572
Zobowiązanie z tytułu leasingu - koniec okresu	81 328	31 768	113 096	81 517	40 298	121 815

	2023			2022		
w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Koszty leasingu	4 510	12 610	17 120	4 518	11 835	16 353
- Amortyzacja aktywów z tytułu prawa do	1 104	11 991	13 095	1 104	11 323	12 427

	2023			2022		
w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
użytkowania						
- Koszty odsetkowe od zobowiązań z tytułu leasingu	3 406	619	4 025	3 414	512	3 926
Koszty umów krótkoterminowych	-	420	420	-	515	515
Koszty leasingu aktywów niskocennych	-	1 537	1 537	-	1 800	1 800
Koszty zmienne leasingu	-	5 772	5 772	-	4 241	4 241
Wynik na modyfikacji leasingu	-	(16)	(16)	-	326	326
Koszty leasingu razem	4 510	20 323	24 833	4 518	18 717	23 235

	2023			2022		
w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Przepływy z tytułu leasingu razem	3 595	12 300	15 895	3 595	11 914	15 509
- Przepływy z tytułu leasingu - przepływy odsetkowe	3 406	619	4 025	3 414	512	3 926
- Przepływy z tytułu leasingu - przepływy kapitałowe	189	11 681	11 870	181	11 402	11 583
Średnio ważony pozostały czas do końca leasingu (w latach)	69,7	4,8	62,1	70,7	5,3	61,4
Średnia ważona stopa dyskontowa	4,3%	1,9%	4,1%	4,3%	1,6%	4,0%
Koszty leasingu razem	3 595	12 300	15 895	3 595	11 914	15 509

Umowy leasingu, w których Bank jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Poniżej 1 roku	2 600	602
Od 1 do 5 lat	1 364	744
Powyżej 5 lat	650	-
	4 614	1 346
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	201	7 137

44. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

w tys. zł	31.12.2023		31.12.2022	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	69	-	87	72
Depozyty				
Rachunki bieżące	8 456	3 949	6 914	14 030
Depozyty terminowe	1 566	32 916	1 261	29 788
	10 022	36 865	8 175	43 818

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Banku z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

Koszty świadczeń dla obecnych i byłych członków Zarządu Banku zostały przedstawione w Nocie 11.

W 2023 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku, o których mowa poniżej.

Zmiany w składzie Zarządu Banku

Rada Nadzorcza Banku w dniu 28 września 2023 r. postanowiła powołać Pana Macieja Kropidłowskiego w skład Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na kolejną trzyletnią kadencję. Kadencja rozpoczyna się w dniu 1

stycznia 2024 roku.

Rada Nadzorcza Banku w dniu 28 września 2023 r. postanowiła powołać Panią Barbarę Sobalę w skład Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na kolejną trzyletnią kadencję. Kadencja rozpoczyna się w dniu 1 stycznia 2024 roku.

W dniu 16 listopada 2023 roku Pani Natalii Bożek złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku ze skutkiem na dzień 31 stycznia 2024 roku, w związku z objęciem funkcji Chief Financial Officer (CFO) dla klastra Citi Europa.

W dniu 25 stycznia 2024 roku Rada Nadzorcza Banku postanowiła z dniem 1 lutego 2024 roku powołać Pana Patrycjusza Wójcika w skład Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na trzyletnią kadencję. W ramach wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie Banku Pan Patrycjusz Wójcik pełnił będzie funkcję Wiceprezesa Zarządu Banku odpowiedzialnego za finanse.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku

W dniu 16 listopada 2023 roku Pani Kristine Braden złożyła rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku ze skutkiem na dzień 16 listopada 2023 roku.

Umowy o pracę zawarte między Bankiem a członkami Zarządu Banku nie zawierają postanowień mówiących o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku ich rozwiązania za wypowiedzeniem lub z przyczyn określonych w art. 53 Kodeksu Pracy.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalności konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

45. Jednostki powiązane

Bank jest członkiem Citigroup Inc. będącym Jednostką dominującą najwyższego szczebla. Na dzień 31 grudnia 2023 roku jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Europe PLC z siedzibą w Irlandii. Do dnia 15 listopada 2023 roku jednostką dominującą dla Banku był Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA, dodatkowe informacje znajdują się w notce 1 "Informacje o Banku".

W ramach prowadzonej działalności biznesowej Bank zawiera transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc. oraz jednostkami zależnymi.

Transakcje z jednostkami powiązanymi wynikają z bieżącej działalności Banku i obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje oraz transakcje na finansowych instrumentach pochodnych.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami zależnymi

Należności i zobowiązania wobec jednostek zależnych przedstawiają się następująco:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Depozyty		
Rachunki bieżące	593	353
Depozyty terminowe	154 004	35 586
	154 597	35 939
Depozyty		
Stan na początek okresu	35 939	467 704
Stan na koniec okresu	154 004	35 939
w tys. zł	2023	2022
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	237	1 388
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	7 512	1 007
Pozostałe przychody operacyjne	43	1 635

Na dzień 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku na należności oraz zobowiązania warunkowe udzielone jednostkom zależnym nie utworzono odpisów z tytułu utraty ich wartości.

Transakcje z pozostałymi jednostkami powiązanymi

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Należności, w tym:	6 579 273	718 063
Lokaty	-	-
Zobowiązania, w tym*:	2 878 689	2 449 657
Depozyty	529 486	559 617
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi:		
Aktywa przeznaczone do obrotu	1 471 839	963 376
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	1 308 037	1 589 866
Zobowiązania warunkowe udzielone	276 572	283 686
Zobowiązania warunkowe otrzymane	216 832	201 873
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (wartość nominalna instrumentów), z tego:	107 160 447	76 227 497
Instrumenty stopy procentowej	37 795 253	17 824 346
swapy odsetkowe (IRS)	855 319	787 596
opcje na stopę procentową	604 336	44 027
kontrakty futures	36 335 598	16 992 723
Instrumenty walutowe	68 813 986	57 877 530
FX forward/spot	2 172 051	6 065 739
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)	20 596 473	18 067 445
FX swap	38 467 705	27 276 250
opcje walutowe	7 577 757	6 468 096
Transakcje na papierach wartościowych	305 992	40 855
papiery wartościowe zakupione do otrzymania	25 616	21 614
papiery wartościowe sprzedane do wydania	280 376	19 241
Transakcje związane z towarami	245 216	484 766
swap	245 216	484 766

*Na dzień 31 grudnia 2023 roku obowiązania Banku wobec jednostki dominującej i jej oddziałów wyniosły 1 333 miliony złotych.

w tys. zł	2023	2022
Przychody z tytułu odsetek i prowizji*	128 888	48 971
Koszty z tytułu odsetek i prowizji*	22 968	26 834
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	173 764	202 739
Pozostałe przychody operacyjne	10 913	9 933

*w tym przychody z tytułu odsetek i prowizji w kwocie 13 846 tys. zł (2022 rok: 1 194 tys. zł) dotyczą jednostki dominującej, koszty z tytułu odsetek wobec jednostki dominującej wyniosły zaś 2 596 tys. zł (w 2022 roku 0 tys. PLN)

Bank osiąga dochody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back to back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Banku oraz domykające pozycję własną Banku. Na dzień 31 grudnia 2023 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi z podmiotami powiązanymi wynosiła 163 802 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: (626 490) tys. zł).

Ponadto Bank ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Bankiem umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające odzwierciedlony w kosztach Banku podatek VAT) w 2023 roku oraz w 2022 roku, z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Banku usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych, przychody zaś dotyczyły w szczególności świadczenia przez Bank na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych.

W 2023 roku miała miejsce kapitalizacja nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych Banku. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 130 517 tys. zł (w 2022 roku nie wystąpiła kapitalizacja nakładów inwestycyjnych). Informacje dotyczące transakcji z kluczowym personelem kierowniczym zostały zaprezentowane w nocie 45.

46. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, nagrody, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia).

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszczerowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostała do wypłaty przewidywana niezdykontowana wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy Bank ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów.

- długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Bank gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne i rentowe, stanowiące programy określonych świadczeń. Ich wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w Banku, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do wypłaty świadczenia. Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w zobowiązaniach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat w części wynikającej z kosztów bieżącego zatrudnienia i upływu czasu. Część rezerwy wynikająca ze zmiany założeń aktuarialnych (ekonomicznych i demograficznych) przyjętych do wyceny ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach.

- Pracowniczy Program Emerytalny

Bank prowadzi dla swoich pracowników pracowniczy program emerytalny („PPE”, „Program”) aktualnie zarejestrowany przez Organ Nadzoru pod numerami ZM RPPE 178/02/12/19 i 993/02/12/19. Umowa zakładowa oparta jest na zapisach o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Zgodnie z wpisem KNF z dnia 28 czerwca 2019 Program jest prowadzony i zarządzany przez Goldman Sachs TFI S. A. (dawniej jako NN Investment Partners TFI S.A.), który zastąpił poprzedniego Zarządzającego: Esaliens TFI S.A. (dawniej jako Legg Mason TFI S.A.).

Program emerytalny oferowany przez Bank stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie Bank odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Składka podstawowa finansowana przez pracodawcę określona jest jako procent wynagrodzenia uczestnika Programu. Stawka składki podstawowej wynosi 7%. Składka dodatkowa - dobrowolna, finansowana jest przez pracownika - uczestnika Programu. Składka podstawowa stanowi przychód uczestnika Programu, od którego obowiązany jest on zapłacić podatek dochodowy od osób fizycznych (zgodnie z przepisem art. 12 i 13 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz. U. z 2022 r., poz. 2647, z późn. zm.).

Wypłata środków z Programu następuje na wniosek uczestnika Programu lub osoby uprawnionej w trybie i na zasadach ściśle określonych w programie.

Uczestnik Programu może zrezygnować z udziału w Programie. Pracodawca zaprzestaje naliczania i odprowadzania na rzecz uczestnika Programu składek podstawowych i składek dodatkowych, a środki dotychczas zgromadzone na rejestrach Uczestnika Programu pozostają na tych rejestrach do czasu wypłaty, wypłaty transferowej, przeniesienia lub zwrotu. W związku z funkcjonowaniem w Banku PPE, Bank nie wprowadził Pracowniczego Planu Kapitałowego (PPK).

- Inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy oraz do 2021 odroczone nagrody pieniężne, przyznawane Zarządowi Banku oraz pozostałym osobom, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2023 pracownicy o długoletnim stażu pracy (10, 20, 30 itd.) byli uprawnieni do nagrody w formie rzeczowej. Na mocy porozumienia ze związkami zawodowymi w 2023, od 1 stycznia 2024 Bank w miejsce nagród rzeczowych wprowadził dodatkowe dni wolne w zależności od stażu pracy co 5 lat, począwszy od 5 letniego stażu pracy. Począwszy od nagrody rocznej za 2022 rok całość odroczonego wynagrodzenia zmiennego jest przyznana warunkowo w instrumencie finansowym.
- Kapitałowe świadczenia pracownicze – w postaci istniejących akcji w kapitale zakładowym Banku Handlowego w Warszawie S.A. lub akcji fantomowych, (w tym również w ramach tzw. Nagrody Transakcyjnej) a także w formie programu tzw. „akcji odroczonej” Citigroup. W 2023 roku nie przyznano nagród pod programem tzw. „akcji odroczonej” Citigroup (program akumulacji kapitału – CAP). Zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji własnych”, wszystkie programy funkcjonujące w Banku traktowane są jako programy rozliczane w środkach pieniężnych. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Koszty programu określone są na podstawie ceny akcji Banku lub ceny akcji Citigroup. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa jest początkowo ustalana na dzień przyznania nagrody, a następnie na każdy dzień sprawozdawczy,

aż do całkowitego rozliczenia. Łączną wartość kosztów ujętych na dany dzień sprawozdawczy stanowi iloczyn wartości godziwej akcji odroczonej na dzień sprawozdawczy i części uprawnienia uznanego za nabyte w tym okresie. Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

w tys. zł	31.12.2023	31.12.2022
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	87 634	83 968
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	15 848	13 810
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	95 546	71 911
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	57 834	37 325
	256 862	207 014

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Bank dokonał aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2022 roku, wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarusza. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Przyjęto stopę dyskonta na poziomie 5,4% oraz współczynnik przyrostu płac na poziomie 7,5% w 2023 roku oraz 4,5% w kolejnych latach.

Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalno-rentowe przedstawiała się następująco:

w tys. zł	2023	2022
	Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe
Stan na dzień 1 stycznia	71 911	72 425
Zwiększenia (z tytułu):	25 262	1 235
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny	15 767	(9 010)
w tym wynikające ze:		
zmiany założeń ekonomicznych	4 749	(6 286)
zmiany założeń demograficznych	6 909	(6 170)
korekty założeń aktuarialnych ex post	4 109	3 446
koszt wynagrodzenia	4 650	4 737
koszt odsetek	4 845	2 355
inne zwiększenia	-	3 153
Zmniejszenia (z tytułu):	(1 627)	(1 749)
wykorzystanie rezerw	(1 627)	(1 749)
Stan na dzień 31 grudnia	95 546	71 911

Analiza wrażliwości dla istotnych założeń aktuarialnych:

w tys. zł	2023	2022
	Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe
Wartość centralna	95 546	71 911
Zmniejszenie stopy wzrostu płac o 1 p.p.	85 320	64 504
Zwiększenie stopy wzrostu płac o 1 p.p.	107 315	80 402
Zmniejszenie rotacji o 10%	98 946	74 403
Zwiększenie rotacji o 10%	92 378	69 589
Zmniejszenie stopy dyskonta o 0,5 p.p., w tym:	98 129	73 769
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	8 130	5 969
Zwiększenie stopy dyskonta o 0,5 p.p., w tym:	93 152	70 185
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	8 130	5 969

Więcej informacji o ujęciu programu określonych świadczeń w sprawozdaniu finansowym Banku znajduje się w Nocie 2.

Koszty poniesione przez Bank w 2023 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 31 638 tys. zł (w 2022 roku: 25 839 tys. zł).

Zatrudnienie w Banku:

w etatach	2023	2022
Średnie zatrudnienie w roku	2 967	2 879
Stan zatrudnienia na koniec roku	2 978	2 910

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom oferowane są akcje fantomowe Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz nagrody w formie akcji Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP). Bank zaktualizował polityki wynagrodzeń o możliwość wypłaty wynagrodzenia przyznanego w instrumencie finansowym w formie istniejących akcji w kapitale zakładowym Banku osobom, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku („Osoby Uprawnione”) oraz pracownikom nie posiadającym tego statusu, wskazanym w/w dokumentach. W dniu 7 listopada 2022 r. Zarząd Banku w drodze uchwały wdrożył zmiany do polityk wynagrodzeń, a następnie w dniu 14 listopada 2022 r. Rada Nadzorcza Banku je przyjęła. W dniu 16 grudnia 2022 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło decyzję o wdrożeniu programów motywacyjnych upartych o akcje w kapitale zakładowym Banku. W przypadku, gdy Bank nie będzie mógł przekazać wystarczającej liczby akcji własnych w stosunku do liczby koniecznej do wydania pracownikom, przyjęte zmiany do Polityk dopuszczają kontynuację wynagradzania niektórych Osób Uprawnionych w oparciu o akcje fantomowe lub, w zależności od sytuacji i decyzji Banku, w oparciu o akcje fantomowe oraz akcje w kapitale zakładowym Banku. Polityki wynagrodzeń dopuszczają konwersję 1:1 akcji fantomowych przyznanых przed przyjęciem zmian, pod warunkiem podpisania stosownego porozumienia z pracownikami, których to dotyczy. W dniu 29 grudnia 2023 r. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła Bankowi zezwolenia, o którym mowa w art. 77 oraz art. 78 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, obejmującego nabycie akcji własnych przez Bank. Skup akcji własnych przez Bank rozpoczął się w styczniu 2024 roku.

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują tzw. „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. „Akcje odroczone” pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. „Akcje odroczone” przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Co do zasady, pracownik traci prawo do przyznanых akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup, chyba że rozwiązanie umowy o pracę następuje w trybie gwarantującym zachowanie prawa do przyznanых akcji. Szczegółowe warunki opisane są w odrębnym dokumencie podpisywanym z pracownikiem. Akcje przyznane w poprzednich latach będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy pierwszego roku po przyznaniu akcji. W roku 2023 pod tym Programem nie przyznano nagród dla pracowników Banku.

Program akcji pracowniczych podlega wewnętrznej kontroli w Biurze Polityki Wynagradzania.

W dniu 22 grudnia 2017 roku Bank wdrożył Politykę wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Polityka”). Polityka ta zastąpiła obowiązującą wcześniej „Politykę zmiennych składników wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.”. Od tego czasu ww. Polityka podlegała przeglądowi i zmianom. Ostatnia zmiana została wdrożona decyzją Rady Nadzorczej Banku 28 września 2023 roku.

Zgodnie z Polityką, Zarząd Banku oraz pozostałe osoby, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymują zmienne wynagrodzenia na podstawie wyników indywidualnych, jednostki organizacyjnej, w której dana osoba jest zatrudniona oraz całego Banku.

Część zmiennych wynagrodzeń przyznanых warunkowo w 2023 roku osobom objętym Polityką będzie wypłacana w transzach przez kolejne 4,5 roku lub 6 lat dla Członków Zarządu Banku.

W ramach programu motywacyjnego dla pracowników nieposiadającym statusu Osób Uprawnionych część wynagrodzenia zmiennego przyznanego warunkowo będzie wypłacana w transzach przez kolejne 4 lata od daty przyznania. W 2023 r. trzem pracownikom przyznano nagrody w ramach tego programu.

Zmienne wynagrodzenia – w postaci instrumentu finansowego - Akcje Fantomowe i/lub akcje własne Banku

Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci instrumentu finansowego	15 stycznia 2018 roku 14 stycznia 2019 roku 14 stycznia 2020 roku 11 stycznia 2021 roku 13 stycznia 2022 roku (w przypadku pracowników poza członkami Zarządu Banku) 10 lutego 2022 roku (w przypadku członków Zarządu Banku) 11 stycznia 2023 roku (w przypadku pracowników poza członkami Zarządu) 16 lutego 2023 roku (w przypadku członków Zarządu Banku)
Liczba instrumentów przyznanых	Została ustalona w dacie przyznania nagrody
Data zapadalności	

Zmienne wynagrodzenia – w postaci instrumentu finansowego - Akcje Fantomowe i/lub akcje własne Banku

	<ul style="list-style-type: none"> • Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu w latach 2018-2023 – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60, 72 miesiące od daty przyznania instrumentów finansowych • Dla nagród przyznanych w latach 2020-2021 pozostałym pracownikom (w tym członkom Zarządu) – co najmniej 6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania instrumentów finansowych • Dla nagród przyznanych członkom Zarządu w latach 2022-2023 – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60, 72 • Dla nagród przyznanych w latach 2022-2023 pozostałym pracownikom – co najmniej 6, 18, 30, 42 i 54 miesiące od daty przyznania instrumentów finansowych
Data nabycia uprawnień	<ul style="list-style-type: none"> • Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu w latach: <ul style="list-style-type: none"> ○ 2018-2023 – dla krótkoterminowej nagrody w instrumentach finansowych w momencie przyznania, dla długoterminowej nagrody w instrumentach finansowych - co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania • Dla nagród przyznanych członkom Zarządu poza Prezesem Zarządu: <ul style="list-style-type: none"> ○ 2020-2021 – dla krótkoterminowej nagrody w instrumentach finansowych w momencie przyznania, dla długoterminowej nagrody w instrumentach finansowych co najmniej 12, 24, 36 miesięcy od daty przyznania instrumentów finansowych ○ 2022-2023 - dla krótkoterminowej nagrody w instrumentach finansowych w momencie przyznania, dla długoterminowej nagrody w instrumentach finansowych co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania instrumentów finansowych • Dla nagród przyznanych pozostałym pracownikom w latach: <ul style="list-style-type: none"> ○ 2020-2021 – dla krótkoterminowej nagrody w instrumentach finansowych w momencie przyznania, dla długoterminowej nagrody w akcjach fantomowych co najmniej 12, 24, 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych ○ 2022-2023 - dla krótkoterminowej nagrody w instrumentach finansowych w momencie przyznania, dla długoterminowej nagrody w instrumentach finansowych co najmniej 12, 24, 36, 48 miesięcy od daty przyznania Instrumentów finansowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	<p>Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Banku w odniesieniu do nagród przyznanych w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2018: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla Prezesa Zarządu w latach 2018-2023 • 2019: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla Prezesa Zarządu w latach 2019-2024 • 2020: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla Prezesa Zarządu w latach 2020-2025 ○ Dla pozostałych pracowników w latach 2020-2023 • 2021: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla Prezesa Zarządu w latach 2021-2026 ○ Dla pozostałych pracowników w latach 2021-2024 • 2022: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla członków Zarządu Banku (w tym Prezesa Zarządu) w latach 2022-2027 ○ Dla pozostałych pracowników w latach 2022-2026 • 2023: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dla członków Zarządu Banku (w tym Prezesa Zarządu) w latach 2023-2028 ○ Dla pozostałych pracowników w latach 2023-2027
Rozliczenie programu	<p>W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu zapadalności nagrody (zakończenia okresu retencji). Nabycie uprawnienia będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do członków Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.</p>

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego do 2022 w oparciu o Politykę jest Odroczone

Nagroda Pieniężna.

Zmienne wynagrodzenia – Odroczona Nagroda Pieniężna

Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Inne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	15 stycznia 2018 roku 14 stycznia 2019 roku 14 stycznia 2020 roku 11 stycznia 2021 roku 13 stycznia 2022 roku (w przypadku pracowników poza członkami Zarządu Banku) 10 lutego 2022 roku (w przypadku członków Zarządu Banku, w tym Prezes Zarządu)
Przyznana kwota	Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Data zapadalności	<ul style="list-style-type: none"> Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu w latach 2018-2021 – co najmniej 18, 30, 42, 54, 66 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej Dla nagród przyznanych w latach 2020-2021 pozostałym pracownikom – co najmniej 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej; Dla nagród przyznanych członkom Zarządu (w tym Prezes Zarządu) w 2022 – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej Dla nagród przyznanych w 2022 pozostałym pracownikom – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej;
Data nabycia uprawnień	<ul style="list-style-type: none"> Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu w latach 2018-2021 – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej Dla nagród przyznanych w latach 2020-2021 pozostałym pracownikom – co najmniej 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej Dla nagród przyznanych członkom Zarządu (w tym Prezes Zarządu) w 2022 – co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej Dla nagród przyznanych w 2022 pozostałym pracownikom – co najmniej 12, 24, 36, 48 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	<p>Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Banku w odniesieniu do nagród przyznanych w:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2018: <ul style="list-style-type: none"> Dla Prezesa Zarządu w latach 2018-2023 2019: <ul style="list-style-type: none"> Dla Prezesa Zarządu w latach 2019-2024 2020: <ul style="list-style-type: none"> Dla Prezesa Zarządu w latach 2020-2025 Dla pozostałych pracowników w latach 2020-2023 2021: <ul style="list-style-type: none"> Dla Prezesa Zarządu w latach 2021-2026 Dla pozostałych pracowników w latach 2021-2024 2022: <ul style="list-style-type: none"> Dla członków Zarządu (w tym Prezes Zarządu) w latach 2022-2027 Dla pozostałych pracowników w latach 2022-2026
Rozliczenie programu	<p>W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej powiększona o kwotę odsetek za okres odroczenia i retencji aż do dnia wypłaty. Wysokość odsetek została ustalona w styczniu 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 roku Uchwałą Rady Nadzorczej Banku dla członków Zarządu i Uchwałą Zarządu Banku dla pozostałych pracowników objętych Polityką. Nabycie uprawnienia do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do członków Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.</p>

W związku z informacją przekazaną przez Citigroup w dniu 15 kwietnia 2021 r. dotyczącą planowanych zmian strategii w

obszarze Bankowości Detalicznej, (dalej „SBD”), Zarząd Banku przyjął politykę, umożliwiającą przyznanie nagrody za uznanie dotychczasowego wkładu pracowników, których wsparcie realizacji zmiany strategii tej części Banku Handlowego w Warszawie S.A. (SBD) będzie kluczowe – Polityka Nagrody Transakcyjnej.

W 2022 r. decyzjami Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. Polityka Nagrody Transakcyjnej została zaktualizowana m.in. o odejście od odroczonego wynagrodzenia pieniężnego lub o możliwość wypłaty instrumentu finansowego w formie istniejących akcji w kapitale zakładowej Banku. Powyższa polityka dopuszcza konwersję akcji fantomowych na akcje własne Banku (1:1), pod warunkiem podpisania stosownych porozumień z pracownikami, których to dotyczy.

Zmienne wynagrodzenia – w postaci instrumentu finansowego - Akcje Fantomowe i/lub akcje własne Banku przyznane w latach 2021-2022 w ramach tzw. Nagrody Transakcyjnej

Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci instrumentu finansowego	1 lipca 2021 roku oraz 3 grudnia 2021 r. 1 lipca 2022 roku oraz 1 listopada 2022 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Została ustalona w dacie przyznania nagrody
Data zapadalności	<ul style="list-style-type: none"> Dla nagród przyznanych Wiceprezesowi Zarządu p. Andrzeja Wilka w 2022– w zależności od rodzaju nagrody, nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 r. lub przed finalizacją Transakcji jeśli nastąpi wcześniej i nie wcześniej niż 24, 36, 48, 60, 72 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych. Dla nagród przyznanych p. Andrzejowi Wilkowi w 2021 oraz pozostałym pracownikom, mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku – w zależności od rodzaju nagrody, nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 r. lub przed finalizacją Transakcji jeśli nastąpi wcześniej i nie wcześniej niż 18, 30, 42, 54 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Data nabycia uprawnień	<ul style="list-style-type: none"> Dla nagród przyznanych Wiceprezesowi Zarządu p. Andrzejowi Wilkowi w 2022 - w zależności od rodzaju nagrody, nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 r. lub przed finalizacją Transakcji jeśli nastąpi wcześniej i co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 miesięcy od daty przyznania Dla nagród przyznanych p. Andrzejowi Wilkowi w 2021 oraz pozostałym pracownikom, mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku – w zależności od rodzaju nagrody, niezwłocznie od spełnienia kryteriów (w tym dotyczących Transakcji) i nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 r. lub przed finalizacją Transakcji jeśli nastąpi wcześniej i nie wcześniej niż 12, 24, 36 i 48 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Finalizacja Transakcji do określonej daty oraz spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Banku Dla 2021- w latach 2021-2025 Dla 2022 <ul style="list-style-type: none"> Dla Wiceprezesa Zarządu p. Andrzeja Wilka w latach 2022-2027 Dla pozostałych pracowników w latach 2022-2026
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu zapadalności nagrody (zakończenia okresu retencji). Nabycie uprawnienia będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Wiceprezesa Zarządu p. Andrzeja Wilka oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką Nagrody Transakcyjnej. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego w ramach tzw. Nagrody Transakcyjnej jest Odroczona Nagroda Pieniężna przyznana w 2021.

Wynagrodzenie Zmienne – Odroczona Nagroda Pieniężna

Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Inne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	1 lipca 2021 r. oraz 3 grudnia 2021 r.. Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej/ Warunkowej Nagrody Pieniężnej
Przyznana kwota	w zależności od rodzaju nagrody, niezwłocznie od spełnienia kryteriów (w tym dotyczących Transakcji) lub nie wcześniej niż 6 miesięcy od finalizacji Transakcji i dla Odroczonej Nagrody Pieniężnej nie wcześniej niż 18, 30, 42, 54 miesięcy od daty przyznania
Data zapadalności	<ul style="list-style-type: none"> w zależności od rodzaju nagrody, niezwłocznie od spełnienia kryteriów (w tym dotyczących Transakcji) lub nie wcześniej niż 6 miesięcy od finalizacji Transakcji i dla Odroczonej Nagrody Pieniężnej nie wcześniej niż 12, 24, 36 i 48 miesięcy od daty przyznania
Data nabycia uprawnień	

Wynagrodzenie Zmienne – Odroczone Nagroda Pieniężna

Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Finalizacja Transakcji do określonej daty oraz spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Banku - 2021-2025
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej. Nabycie uprawnień do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką Nagrody Transakcyjnej. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny przedstawione są poniżej:

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania / Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	13.02.2020	78,91	1	97
2	10.02.2022	66,53	1	281
Program Akcje Fantomowe	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w PLN)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	15.01.2018	83,02	1	2 281
2	14.01.2019	69,10	1	3 861
3	14.01.2020	52,56	1	8 048
4	11.01.2021	35,14	45	62 641
5	01.07.2021	47,85	5	14 941
6	13.01.2022	61,96	18	24 910
7	10.02.2022	65,86	7	34 236
8	01.07.2022	61,56	10	50 807
9	01.11.2022	58,62	2	7 388
10	11.01.2023	77,06	29	97 596
11	16.02.2023	82,02	6	99 811
Program CAP		Program Akcje Fantomowe		
Okres nabywania uprawnień (lata)		25% po każdym kolejnym roku	<p>W latach 2018-2019: 40% po jednym roku i po 12% w ciągu 5 kolejnych lat lub 60% po jednym roku i 8% w ciągu 5 kolejnych lat.</p> <p>Od roku 2020: 40% w dniu przyznania i po 20% w ciągu trzech kolejnych lat, 40% w dniu przyznania i po 12% w ciągu 5 kolejnych lat lub 60% w dniu przyznania i po 13,33% w ciągu 3 kolejnych lat, 60% w dniu przyznania i po 8% w ciągu 5 kolejnych lat. Dla nagrody transakcyjnej, nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 lub przed finalizacją transakcji w ciągu 4 kolejnych lat.</p> <p>Od roku 2022: 40% w dniu przyznania i po 15% w ciągu czterech kolejnych lat, 40% w dniu przyznania i po 12% w ciągu 5 kolejnych lat lub 60% w dniu przyznania i po 10% w ciągu 4 kolejnych lat, 60% w dniu przyznania i po 8% w ciągu 5 kolejnych lat. Dla nagrody transakcyjnej, nie wcześniej niż 30 czerwca 2025 lub przed finalizacją transakcji w ciągu 5 kolejnych lat.</p>	
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)		W momencie nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień	
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)		0,00%	8,6%	
Wartość godziwa jednego instrumentu*		50,07 (USD)	101,00 (PLN)	

*różni się w zależności od daty wykonania

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2023		31.12.2022	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)
Występujące na początek okresu	567	70,71	290	78,91
Przyznane w danym okresie	-	-	374	66,53
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	189	49,37	97	64,24
Występujące na koniec okresu	378	69,79	567	70,71

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji fantomowych przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2023		31.12.2022	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)
Występujące na początek okresu	333 911	52,35	275 756	43,47
Przyznane w danym okresie	261 405	78,95	215 567	62,07
Wykonane w danym okresie	188 032	86,99	156 500	62,60
Umorzone/wygasłe w danym okresie	764	-	912	-
Występujące na koniec okresu	406 520	55,56	333 911	52,35

Na dzień 31 grudnia 2023 roku wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych oraz programów CAP wyniosła 57 834 tys. zł (31 grudnia 2022 roku: 37 325 tys. zł). Koszty ujęte z tego tytułu wyniosły w 2023 roku 38 934 tys. zł (w 2022 roku: 21 235 tys. zł), w tym również koszty programów CAP.

47. Reforma WIRON

W związku z reformą wskaźników referencyjnych w Polsce, zakładającą m.in. zastąpienie obecnych wskaźników WIBOR i WIBID nowym wskaźnikiem referencyjnym typu RFR (risk-free-rate), Komisja Nadzoru Finansowego powołała w drugiej połowie 2022 roku Narodową Grupę Roboczą ds. reformy wskaźników referencyjnych („NGR”). We wrześniu 2022 r. Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej wybrał WIRON jako wskaźnik, który ma za zadanie zastąpić WIBOR i WIBID.

W ramach prowadzonych prac Komitet Sterujący NGR przyjął Mapę Drogową, określającą harmonogram działań mających na celu zastąpienie wskaźników referencyjnych WIBOR i WIBID przez wskaźnik WIRON

Zgodnie z Mapą Drogową, w roku 2023 nastąpiła weryfikacja przesłanek do wystąpienia zdarzenia regulacyjnego zgodnie z artykułem 23, ust.1 Rozporządzenia BMR. Zdarzenie regulacyjne stanowi podstawę do wyznaczenia w rozporządzeniu Ministra Finansów zamiennika WIBOR. Zamiennik ma zastosowanie do umów i instrumentów finansowych spełniających przesłanki wskazane w rozporządzeniu BMR. Rozporządzenie MF definiuje również spread korygujący oraz datę, od której zamiennik będzie stosowany. Bank posiada ekspozycję na stawki, które mają być zastąpione przez WIRON w szczególności z tytułu produktów kredytowych, depozytowych, rachunków bieżących oraz instrumentów finansowych w segmencie klienta detalicznego i korporacyjnego.

Obecnie Bank jest trakcie wypracowywania metodyki w zakresie kalkulacji wpływu zastąpienia wskaźnika referencyjnego WIBOR przez WIRON z perspektywy produktowej, wyceny klientowskiej oraz procesu wewnętrznych stawek transferowych, która pozwoli na poszczególnych etapach wdrożenia wskaźnika WIRON (zgodnie z Mapą Drogową) oszacować wpływ wdrożenia wskaźnika WIRON na wyżej wymienione aspekty.

W 2022 r. w Banku rozpoczęły się prace przygotowawcze do tranzycji na nową stawkę WIRON. W tym celu został otwarty w projekt kluczowy, w ramach którego prowadzone są intensywne prace m.in. w zakresie wprowadzenia do oferty Banku produktów opartych na stawce WIRON, zgodnie z Mapą Drogową Narodowej Grupy Roboczej. W skład komitetu sterującego projektem wchodzi wszyscy członkowie zarządu banku, wyznaczono grupę projektową, w skład której wchodzi przedstawiciele wszystkich obszarów banku. Znaczące obszary prac dotyczą zmian w systemach informatycznych, procesach operacyjnych, dokumentacji klientowskiej oraz zarządzaniu ryzykiem. Jednocześnie Bank aktywnie uczestniczy w pracach strumieni Narodowej Grupy Roboczej.

W szczególności przeprowadzona została rewizja wszystkich umów klientowskich z perspektywy klauzul awaryjnych w celu określenia działań, które Bank podjąłby na wypadek istotnych zmian lub zaprzestania opracowywania danego wskaźnika referencyjnego.

Jako wynik rewizji umów klientowski i regulaminów, odpowiednie zmiany zostały zawarte w umowach oraz regulaminach produktowych wraz z właściwym procesem informacyjnym do klientów Banku.

W Banku istnieją również odpowiednie regulacje prawne określające plan działania na wypadek istotnych zmian wskaźnika referencyjnego, zaprzestania jego opracowania lub wystąpienia zdarzenia regulacyjnego dotyczącego wskaźnika referencyjnego.

W dniu 25 października 2023 roku, Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych poinformował o zmianie maksymalnych terminów realizacji Mapy Drogowej i wskazał finalny moment konwersji na koniec 2027 r. Przy czym ani kierunki reformy, ani zakresy planowanych dotychczas w Mapie Drogowej działań nie zmieniają się.

Poniższa tabela przedstawia stawki IBOR, na które Bank miał ekspozycję, nowe stawki referencyjne, na które te ekspozycje mają lub są w trakcie przejścia, oraz status przejścia.

Waluta	Wskaźnik przed reformą	Wskaźnik po reformie	Status na dzień 31.12.2023
PLN	WIBOR	WIRON	W trakcie
EUR	LIBOR PLN	ESTR	W trakcie
CHF	LIBOR CHF	SARON	Zakończone
USD	LIBOR USD	SOFR	W trakcie
GBP	LIBOR GBP	SONIA	W trakcie
JPY	LIBOR JPY	TONAR	W trakcie

Aktywa i zobowiązania finansowe niebędące instrumentami pochodnymi

Poniższe tabele wartości aktywów i zobowiązań finansowych związanych z reformowanymi stawkami na dzień 31 grudnia 2023 roku.

w tys. zł	WIBOR	LIBOR USD	IBOR EUR	SONIA	SARON
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (z wyłączeniem instrumentów pochodnych)	25 842	-	-	-	-
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, w tym:	11 315 140	-	-	-	-
Należności od klientów	16 312 760	90 955	1 471 265	11 309	157 295

w tys. zł	WIBOR	LIBOR USD	ESTR	CABR	SARON
Zobowiązania wobec klientów	3 304 024	124	4 569	604	82

Dla należności i zobowiązań wobec klientów przedstawione zaprezentowane wartości są nominalnymi wartościami bilansowymi.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody są zaprezentowane w wartości godziwej.

Instrumenty pochodne i rachunkowość zabezpieczeń

Poniższa tabela przedstawia wartości instrumentów pochodnych związanych z reformowanymi stawkami na dzień 31 grudnia 2023 roku.

w tys. zł	WIBOR	IBOR USD	LIBOR EUR	Inne
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	8 037 235	594 100	10,189,600	579,579
Pochodne instrumenty zabezpieczające (aktywa)	6 731	-	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	13 323 385	598 527	4,786,772	594,756
Pochodne instrumenty zabezpieczające (zobowiązania)	92 869	-	-	-

Instrumenty pochodne zostały zaprezentowane w sposób odmienny niż w sprawozdaniu z sytuacji finansowej tj. zostały zaprezentowane wyłącznie te nogi instrumentów pochodnych, które są oparte o reformowaną stopę a w przypadku, gdy dwie nogi są o nie oparte wycenę zaprezentowano w szyku rozwartym.

Wpływ reformy IBOR na rachunkowość zabezpieczeń

Bank posiada aktywny program zabezpieczeń rachunkowości, który pozwala na zabezpieczenie portfela inwestycyjnego papierów na stałą stopę procentową w PLN oraz w walutach USD i EUR. Na dzień sprawozdawczy 31 grudnia 2023, Bank posiadał otwarte relacje zabezpieczające tylko w PLN, które oparte są o stawkę WIBOR.

Dzienna zmiana wartości godziwej dla instrumentu zabezpieczanego i zabezpieczającego jest liczona w celu określenia poziomu efektywności otwartych relacji zabezpieczających. Biorąc pod uwagę fakt, że Bank ma otwarte relacje w ramach rachunkowości zabezpieczeń tylko w PLN, reforma RFR w zakresie zastąpienia stawki referencyjnej WIBOR inną stawką typu RFR, może mieć wpływ na obecny poziom efektywności w istniejących relacjach zabezpieczających. W celu uniknięcia ewentualnego wpływu wyżej wymienionej reformy RFR na istniejące relacje w ramach rachunkowości zabezpieczeń, Bank jest w trakcie przygotowywania analiz w celu określenia wpływu reformy na wszystkie posiadane produkty i umowy z klientami powiązane ze wskaźnikiem Wibor, z uwzględnieniem wpływu na rachunkowość zabezpieczeń.

48. Wpływ wojny w Ukrainie

W dniu 24 lutego 2022 roku doszło do bezprecedensowego wydarzenia, jakim jest inwazja wojsk rosyjskich na niepodległe państwo Ukrainę. Wybuch wojny w kraju, który sąsiaduje z Polską, ma istotny wpływ na otoczenie gospodarcze i środowisko operacyjne, w jakim funkcjonuje Bank.

Zarząd Banku monitoruje sytuację po wybuchu wojny w Ukrainie i jej bezpośredniego wpływu na działalność kredytową i związaną z ryzykiem operacyjnym (głównie zagrożeniem w cyberprzestrzeni). W przypadku działalności kredytowej, Bank nie prowadzi aktywności w Ukrainie, Rosji, ani na Białorusi, a ekspozycja kredytowa Banku wobec firm istotnie zaangażowanych w tych krajach jest nieistotna.

49. Zdarzenia po dacie bilansowej

Rząd pracuje nad przepisami zmieniającymi zasady funkcjonowania Ustawy z dnia 7 lipca 2022 roku o finansowaniu społecznym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz.U 2022 r. poz. 1488), które mają stwarzać możliwość zawieszenia spłaty kredytu hipotecznego (tzw. „wakacje kredytowe”) w 2024 roku. Przedstawiane rządowe propozycje w przedmiotowym zakresie są monitorowane przez Bank a wpływ dotychczasowych wariantów na wyniki finansowe Banku w 2024 nie był istotny.

Realizując program nabywania akcji własnych przez Bank w okresie od 12 stycznia 2024 roku do 20 lutego 2024 roku Departament Maklerski Banku Handlowego dokonał nabycia na rachunek Banku łącznie 20 316 akcji Banku. Łączna wartość transakcji wyniosła 2 135 480,80 zł. Średnia jednostkowa cena nabycia wyniosła 105,11325064 zł. Nabyte akcje o wartości nominalnej 4,00 PLN każda, reprezentują 0,015549% kapitału zakładowego Banku oraz uprawniają do 0,015549% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Akcje własne Banku zostały nabyte na podstawie uchwały numer 5/2022 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie upoważnienia Zarządu Banku do nabywania przez Bank akcji własnych oraz utworzenia kapitału rezerwowego na potrzeby programu nabywania akcji własnych, w związku z realizacją programu motywacyjnego, opartego o akcje Banku dla osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku oraz programu motywacyjnego opartego o akcje Banku dla wybranych pracowników Banku, którzy nie stanowią osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Po dniu 31 grudnia 2023 roku nie wystąpiły inne istotne zdarzenia, nieuwjęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Banku.

Podpisy Członków Zarządu

19.03.2024 roku Data	Elżbieta Światopełk- Czetwertyńska Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Maciej Kropidłowski Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Katarzyna Majewska Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Barbara Sobala Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Andrzej Wilk Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Patrycjusz Wójcik Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja
19.03.2024 roku Data	Ivan Vrhel Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja